NARVIK KOMMUNE

NARVIK

Midtre Hålogaland friluftsråd

Narvik kommune

Temaplan for friluftslivets ferdselsårer 2025 - 2030

Vedtatt av kommunestyret i Narvik

FORFATTERE
Narvik kommune, Strøm, F
Midtre Hålogaland friluftsråd, den Hartog, E
Visit Narvik, ---

FOTO
Forsidefoto, Emma den Hartog

ORGANISASJONSNUMMER
Narvik kommune 959 469 059
Midtre Hålogaland friluftsråd 921 405 030

LISENS TIL KARTDATA
Norge digitalt-lisens

ADRESSE
Narvik kommune, Postboks 64, 8501 Narvik
Midtre Hålogaland friluftsråd, Postboks 64, 8501 Narvik

Temaplan for friluftslivets ferdselsårer

Innhold

Innledning 3
Definisjoner 4
Politiske føringer 5
Prosess og behandling 5
Avgrensning 5
Medvirkning 6
Høring 6
Vedtak og politisk behandling 6
Forhold til andre planer 7
Plandel 8
Friluftsliv og folkehelse i Narvik kommune 8
Nærnatur 8
Folkehelse 8
Frivillige friluftsgrupper i Narvik kommune 9
Statlig sikrede friluftsområder 10
Reiselivets bruk av ferdselsårene 10
Geodata og kartlegging av ferdselsårer 11
Turruter og stier i det offentlige kartgrunnlaget (DOK) 11
Ferdselsårer 11
Turruter til fots 11
Tilgjengelige turer og universell utforming 11
Ruter som gir store opplevelser for turisme 12
Skiløyper 15
Sykkelruter 17
Padle- og roruter 19
Sårbare områder 19
Kulturminner 19
Reindrift 19
Skogbruk og beite 20
Naturvernområder 20
Naturmangfold 21

Klima 23
Handlingsplan 2025-2030 24
Analyse av mål for planen 26
Friluftsområder i Narvik kommune 33
Detaljerte områdebeskrivelser 34
Områdebeskrivelser 35
Narvik sentrum – Kyststien og parkene 35
Fagernesfjellet – Tøttadalen 36
Ankenes og Håkvik 37
Beisfjord 38
Rombakken – Rallarveien – Grenseland 39
Narvikfjellene Nord (Beisfjord-Grensen) 40
Narvikfjellene Sør (Bavrojavrre-Grensen) 41
Bjerkvik 42
Herjangsfjellet - Veggfjellet 43
Vassdalen 44
Kjerringhølla - Djupåa 45
Håfjellet – Bøstrand 47
Efjord – Kjeldebotn – Djupdalsås 48
Kjeldebotn 50
Djupåsfjellet 51
Skjåfjellet 52
Kjerna - Verdensvadet 53
Stetind 54
Kjøpsvik 55
Temakart – Gradering fotruter 54
Temakart – Padle- og roruter 55
Temakart – Populære sykkelområder – oppdateres! 56
Temakart – Preparerte skiløyper 57
Kilder 58
Publiserte kilder 58
Kilder på nett 58
Kartdata 58
Vedlegg 59
Andre relevante lovverk 59
Vedlegg 1. Vedlikehold og tilrettelegging av turruter 60
Oppretting av turruter 65
Merking og skilting 65
Standard for merking (merkehåndboka) 66
Vedlikehold av stier 67
Vedlegg 2. Gradering fotruter 69
Vedlegg 2. Gradering skiløyper 70
Vedlegg 4. Stivettregler for terrengsykling 71

Innledning

Å gå på tur er viktig for folkehelse og livskvalitet, og det er et mål for friluftslivspolitikken at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen ellers. For å nå det nasjonale målet om at befolkningen skal utøve friluftsliv jevnlig, kreves god tilgang til turmuligheter og attraktive naturområder. Stiene, løypene og ledene vi følger på tur er avgjørende for vår utøvelse av friluftsliv, og det er klare sammenhenger mellom utforming av ferdselsårene og bruken av dem. Rundturer og turer i naturlige omgivelser er mer attraktive enn turer som går fram og tilbake eller i bebygde og trafikkerte områder. Nærhet til ferdselsårene er også vesentlig. Undersøkelser viser at avstanden fra bosted til nærmeste turmulighet er helt avgjørende for utøvelse av friluftsliv i hverdagen.

Målet med å lage en plan for friluftslivets ferdselsårer er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer for å sikre et attraktivt tilbud til befolkningen med tanke på folkehelse, livskvalitet, bolyst og reiseliv. Det er også viktig å identifisere turistens ferdsel og hvordan man tilrettelegge for det, i balanse med befolkningen. Gjennom å utarbeide en plan vil dette arbeidet systematiseres, målrettas og effektiviseres. Aktiv medvirkning i planprosessene vil sikre at ulike interesser avstemmes.

Planen vil bidra til å etablere et viktig kunnskapsgrunnlag for å ivareta friluftsliv i annen arealplanlegging, og samtidig være en plan for hvordan ferdselsårene kan utvikles på en bærekraftig måte. Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder inngår i det offentlige kartgrunnlaget, og er viktig i bidraget med å sikre areal og sammenhenger for friluftslivet. En plan for friluftslivets ferdselsårer vil danne grunnlag for en oppdatering av det offentlige kartgrunnlaget.

Vi takker Svein Berg, Frank Johansen, Haavard Finn, Arild Olsen, Anita Ødegaard, Anita Warem, Johanne Hareng, Ivonne Teurlings, Bjørn Forselv, Jon Sommerseth, Timme Ellingsjord, Marianne Hangenholen, Jan Viggo Fredheim, Svein Nordkild, Ragnild Oppdahl, Terje Henriksen og Ulrik Santi som har vært referansepersoner i arbeidet.

Bilde 1. Grillhytta ved Varden på Veggfjellet. Foto: Erlend Furuhovde

Definisjoner

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Det er i tråd med definisjonen som legges til grunn i Stortingsmelding 18 (2015-16) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet.

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og sluttpunkt.

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer. Ulike ferdselsårer:

> **Sti** er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.
>
> **Opparbeida sti** er en sti som er tilrettelagt med fast toppdekke og god framkommelighet.
>
> **Turveg** er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.
>
> **Led** er ferdselsårer på vann og over breer.
>
> **Løyper** er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig tråkkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se merkehandboka.no for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

Gradering er en kategorisering av turruter etter hvor krevende rutene er. Det graderes i 4 kategorier etter hvor krevende turruta er; grønn, blå, rød og svart, der grønn er den enkleste. Kriteriene for gradering av ulike turruter omtales under omtalen av disse.

Universell utforming er turveger og andre tilretteleggingstiltak som tilfredsstiller kravene i Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder.

Godt tilgjengelig er en kategori som innebærer at en ferdselsåre er bedre tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelser enn det kravet til grønn gradering tilsier, men likevel ikke slik at kravene til universell utforming fullt ut er ivaretatt.

Innmark er, etter Friluftsloven § 1a, gårdsplass, hustomt, dyrket mark, engslått og kulturbeite, samt liknende område hvor allmennhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker. Hustomt omfatter ikke nødvendigvis hele tomta/eiendommen, men begrenses til den mer private sonen rundt bolighuset/ hytta. Det som ikke er innmark, er utmark.

Politiske føringer

Narvik kommune har vedtatt oppstart av planen for friluftslivets ferdselsårer i et *kommunestyremøte* på den 14.12.2023. Planen for friluftslivets ferdselsårer skal være en temaplan som gir en oversikt over viktige og relevante ferdselsårer for friluftslivet i kommunen. Planen skal gi en beskrivelse av nåsituasjon, samt skissere tiltak for å ivareta og utvikle ferdselsårene i tråd med mål som er satt for planarbeidet. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med Midtre Hålogaland friluftsråd og følger Miljødirektoratets veileder **M-1292|2019** - *Plan for friluftslivets ferdselsårer*.

Prosjektet med utarbeidelse av planer for friluftslivets ferdselsårer ledes av Miljødirektoratet og en oppfølging av Klima- og miljødepartementets *Handlingsplan for friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet* fra 2018.

Kommuneplanens samfunnsdel for Narvik kommune 2022-2040 ble vedtatt av kommunestyret høsten 2022.

Plan for friluftslivets ferdselsårer bygger på kommuneplanens samfunnsdel, hvor vi har vektlagt følgende:

- Ha trygge og tilgjengelige arealer til møteplasser for alle, både innbyggere og besøkende samt utbedre og tilrettelegge eksisterende grøntområder som sosiale møtepunkter.
- Sikre grøntområder, friluftsområder og infrastruktur.
- Avsette egnede arealer som tilrettelegger for et aktivt og variert friluftsliv.
- Narvik kommune skal bevare sin historie, sine kulturminner og sine kulturmiljøer.

Kommuneplanens arealdel for Narvik revideres, og dette arbeidet startet i 2023.

I arbeidet med plan for friluftslivets ferdselsårer blir det jobbet mot følgende bærekraftsmål:

Prosess og behandling

Avgrensning

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal handle om bruk av fotruter, skiløyper, sykkelruter, padle- og roruter og tilgjengelige turruter med rullestol, samt tilrettelegging som er knyttet til ferdselsårene. Når det skrives om friluftsliv i denne planen er det friluftsliv som er relatert til ferdselsårer, slik som gåing, skigåing, sykling og padling. For forståelse av forskjellen mellom ferdselsårer, og turruter, se definisjoner.

Jakt, fiske, bærplukking, randonee, å gå på skøyter med mer er friluftslivsaktiviteter som bruker arealer ved siden av ferdselsårene og er ikke en del av planen. Bruk av motorbåt, seilbåt og snøscooter er friluftsliv for mange, men er ikke inkludert i denne

planen eller veilederen til Miljødirektoratet. Planen gjelder for hele kommunens areal, og i tilfeller der ferdselsårer krysser kommunegrenser, vil vi samarbeide med nabokommunene.

Medvirkning

Arbeidsgruppa har sikret samarbeid og ivaretakelse av interesser mellom forskjellige deler av planen og var sammensatt av interkommunalt friluftsråd, kommunens administrasjon og reiselivet. For å sikre medvirkning i planen, samt å holde allmennheten orientert om planarbeidet ble det skrevet en medvirkningsplan, som har blitt fulgt opp i prosessen.

Gjennom prosessen har informasjon vært tilgjengelig om prosjektet på Midtre Hålogaland friluftsråd og Narvik kommune sine nettsider. Det ble sendt informasjon om planen til forskjellige aktører, lag – og foreninger, interessegrupper og offentlige instanser. Alle kunne sende innspill på epost eller i kartløsningen. Det ble holdt et åpent møte ved rådhuset den 20. mars (**bilde 2**) og avtalt møter med referansepersoner, frivillige og grunneiere rundt omkring for å diskutere planen.

Bilde 2. Friluftsrådet informerer og inviterer til dialog om prosjektet på dialogmøte på rådhuset.

Høring

Ferdselsåreplanen har vært på intern høring. Det kom innspill fra flere lokale interessenter, og i tillegg noen innspill fra det hovedutvalget.

Vedtak og politisk behandling

Fellesråd for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne ble orientert om arbeidet med *plan for friluftslivets ferdselsårer* i et møte den 15.05.2024. Ungdomsrådet ble invitert til et møte, men ble bare orientert på e-post. Etter høring ble planen av hovedutvalg 06.05.2025, og innstilt til sluttbehandling i kommunestyret som vedtok planen den 15.05.2025. Plan for friluftslivets ferdselsårer skal rulleres i 2030.

Forhold til andre planer

Planen er en temaplan uten juridisk binding. Tiltaksdelen av planen vil innarbeides i neste revidering av kommunedelplan for anlegg og områder for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Ferdselsåreplanen skal bidra til å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk uhelse som en del av folkehelseloven. Fysisk tilrettelegging av et visst omfang må uansett avklares i henhold til plan- og bygningsloven gjennom søknad til kommunen. Disse må være i tråd med gjeldende arealplan. Ferdselsårene må innarbeides i utarbeidelse av ny arealplan. Nye traséer må klareres i henhold til naturmangfoldloven og kulturminneloven. Det betyr at hensynet til kulturminner, sårbare arter og naturtyper skal vurderes før konkrete tiltak gjennomføres. Tiltak må innarbeides i kommunens budsjett og økonomiplan.

Temaplanen for Friluftslivets ferdselsårer støtter også opp under Narvik 2035 - Masterplan for Narvik som reisemål, ved å balansere besøksforvaltning og lokale behov. Tilrettelegging av ferdselsårer skal ivareta både lokalbefolkningens trivsel, helse og miljø samtidig som den fremmer turistopplevelser ved å kanalisere besøkende til egnede ruter og områder.

Plandel

Planen skal ikke bidra til at kommunen skal ta over turruter hvor grunneierlag, foreninger, idrettslag eller andre frivillige organisasjoner allerede tilrettelegger. Planen skal skaffe en oversikt over et utvalg eksisterende turruter og foreslå nye turruter, uavhengig av om kommunen skal være ansvarlig for turruten. At rutene er samlet i en felles plan skal forbedre samarbeid og legge opp til samlet finansiering for merking og skilting av turruter. Lag og foreninger bes om å tas kontakt med kommunen for å ta eierskap til turrutene i denne planen.

Narvik kommune skal etterstrebe å få grunneieravtaler for turrutene i planen. Dersom grunneier ikke kan nås eller det ikke kan bli enighet om en avtale kan Narvik kommune med hjemmel i friluftsloven § 35 gjøre vedtak på at turruter i utmark som er beskrevet i denne planen kan merkes og skiltes av kommunen eller organisasjoner som har til formål å fremme reise- og friluftsliv etter skriftlig avtale med kommunen. Merkingen og skiltingen skal være enkel og følge merkehåndboka. Dette gir ikke tillatelse til andre tiltak som å lage turveier, sette opp gapahuker eller andre inngrep uten grunneiers samtykke. Der det skal merkes på innmark må det gjøres en avtale mellom grunneier og tilrettelegger. Grunneieren har rett til å motsi seg merking. Dersom grunneier motsier seg grunneieravtalen avgjør kommunen om og i tilfelle på hvilken måte merking skal tillates jf. friluftsloven § 35 siste ledd.

Friluftsliv og folkehelse i Narvik kommune

Nærnatur

Nærnatur som grøntområder, parker, trær, badeplasser og vannspeil fremmer fysisk aktivitet, friluftsliv, sosial kontakt, legger til rette for gode bomiljøer og sikrer naturmangfold. Ferdselsårene er en viktig del av nærnaturen. I Narvik kommune har 73% av unge (<20 år) trygg tilgang til nærturterreng fra der de bor, for alle aldre er tallet 69%. Dette er lavere enn i våre nabokommuner (Evenes 86%,90%, Hamarøy 97%, 98%) og høyere enn nasjonalt gjennomsnitt (53%, 49%) (Statistisk sentralbyrå, tall fra 2024). Avstanden til nærturterrenget er helt avgjørende for hvor mye det blir brukt. Handlingsrommet i plan- og bygningsloven og arealplan kan brukes til å ivareta nærturområder i arealer med utbyggingspress. Det er mange viktige nærturområder i Narvik kommune, blant annet, Elvedalen, Tøttadalen **(bilde 3)**, Kjerringhølla, Bjørkåsen, Kobbvikkhøgda, Ankenesfjellet og Håkvikdalen, se **side 33** for en oversikt. Flere av nærturrutene egner seg også for besøkende.

Folkehelse

Kommunen skal fremme folkehelse. Stier og turveier er den suverent viktigste aktivitetsarenaen i landet – og har bredest appell i befolkningen. I Norge går så mange som 9 av 10 på tur, opplyser Miljøstatus, men kun 3 av 10 er aktive nok. Å gå på tur gir en god helsegevinst som er billig for kommunen, selv korte turer eller å sitte i ro i naturen har positiv helseeffekt – både psykisk og fysisk. Å tilrettelegge turruter, løyper og nærnatur for friluftsliv, kan gjøre det enklere for mange å delta. Tilrettelegging for friluftsliv øker bruken av områdene, og kan øke aktiviteten i befolkningen.

Tilrettelegging fremmer fysisk aktivitet, friluftsliv, sosial kontakt, legger til rette for gode bomiljøer og kan sikre naturmangfold. Tilrettelegging er spesielt nyttig for å få med seg de som fra før av er lite aktive (**bilde 4**).

Bilde 3. Tøttadalen, et viktig og mye brukt nærturområde for de som bor i Narvik by.

Bilde 4. Gode møteplasser, slik som 68 Nord-bua i Håkvik gjør at flere tar i bruk naturen, skaper trivsel og bolyst.

Frivillige friluftsgrupper i Narvik kommune

DNT Narvik er nok kommunens største lag av frivillige friluftsinteresserte, med hundrevis av medlemmer. Foreningen har 28 hytter på 14 forskjellige steder i fjellet, og de viktigste oppgaver for DNT Narvik er bygging og vedlikehold av disse hyttene, løypemerking og brobygging på fjellet. DNT arrangerer også fellesturer og har en egen barne- og familiegruppe, ei ungdomsgruppe og ei fjellsportsgruppe.

Ballangen turlag er et ivrig turlag i gamle Ballangen kommune, som tilrettelegger og vedlikeholder mange stier og tilrettelegging, som gapahuk, bålplasser og parkering. De har i samarbeid med friluftsrådet satt opp flere infotavler, bl.a. på Håfjellet og i Efjord.

Narvik Skiklubb en aktiv skiklubb som tilrettelegger Kobberstadløypa og inn mot Tøttadalen, som gjør dette turområdet tilgjengelig for alle største delen av året.

Herjangsfjellet tur – og løypelag et idrettslag som tilrettelegger ski- og turløypene på Herjangsfjellet. De jobber med lavterskel aktivitetstilbud til Narvikregionen og jobber for et fysisk tilrettelagt tilbud til alle grupper av befolkingen.

Bruksåsfjellet tur – og løypelag et frivillig lag, som ønsker å tilrettelegge for tur og rekreasjon, i området Ballangen flerbrukshall - Bjørkåsen - Brattåsen - Reinvegshøgda - Bruksåsfjellet

Bøstrand tur-og grendelag som tilrettelegger for tur og rekreasjon på sommer- og vinterstid, med parkering, gapahuker, bålplasser, hvilebenker og skiløyper.

Turgruppa Kjøpsnes IL er en del av idrettslaget i Kjøpsvik, som har tilrettelagt diverse turruter i nærheten av Kjøpsvik sentrum og vedlikeholder disse aktivt. De har også bygget forskjellige typer tilrettelegging for allmenheten, som gapahuker, benker og plattinger med fin utsikt. Turgruppa organiserer også fellesturer og andre aktiviteter.

Ti på topp Narvik er et av flere organiserte turtilbud med turforslag til turmål. Ti på topp Narvik har turmål i forskjellige kommuner, men hovedsakelig i Narvik. Turforslag i Ti på topp blir mye besøkt, det er derfor viktig at det velges turmål som tåler besøket det legges opp til og at det er kontakt med grunneierne i forkant av konkurransen.

I tillegg har vi speiderne, kystlag, birdlife Ofoten, Narvik Cycleklubb, Røde kors, idrettsforeninger, Narvik Pushbike, osv. Vi har også en rekke grende- og bygdelag med friluftsrelaterte aktiviteter i kommunen.

Vassdalen tur- og løypelag er et frivillig lag som tilrettelegger for skiløyper på vinteren og har tatt ansvar for vedlikehold av noen turstier i Vassdalen.

Statlig sikrede friluftsområder

Formålet med ordningen er å sikre friluftsområder til bruk for allmennheten, samt å styrke friluftslivet som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet. Sikring av nærmiljøområder er et viktig virkemiddel for å nå grupper som er lite aktive.

Kommuner og interkommunale friluftsråd kan søke staten om økonomisk støtte til å sikre områder for allmenhetens friluftsliv. Etter at staten har godkjent statusen som statlig sikret friluftsområde, gjelder det egne retningslinjer for forvaltningen av området (Miljødirektoratet, 2023). Narvik kommune har 4 statlig sikrede områder: Fagernes, Rombaksbotn, Storøya og Småholman, Elvebakken og Straumen **(side 33)**.

For å ivareta allmenhetens interesser i statlig sikrede friluftsområder er det mulig å søke tilskudd til forskjellige tilretteleggingstiltak. For å søke midler må det være en gyldig forvaltningsplan på plass for området. I to av fire av Narvik sine friluftsområder finnes det ingen forvaltningsplan (Elvebakken og Straumen & Rombaksbotn), og i de andre to områdene har forvaltningsplanen gått ut (Storøya og Småholmen & Fagernes).

Reiselivets bruk av ferdselsårene

Narvik kommune har hatt en vekst i antall besøkende turister de siste årene. Hovedmotivene for å besøke kommunen er naturopplevelser på fjellet og havet, oppleve midnattssol og nordlys. Det strategiske arbeidet som gjøres innenfor reiselivet i Visit Narvik er et grunnlag for en stadig og betydelig vekst av besøkende fremover. Naturbaserte opplevelser er viktig for reiselivet i Narvik kommune. Det er flere plasser i Narvik kommune som er viktige for reiselivet, som Rombaksbotn (rallarveien), forskjellige fjelltopper i Efjord og Tysfjord, som Kjerna og Stetinden. Denne utviklingen har gitt et økt press, slitasje og kapasitetsutfordringer på friluftslivets infrastruktur og interessekonflikter på enkelte områder. Dette gjelder spesielt Verdensvadet og Skjomen, men oppfattes ikke som et generelt problem i Narvik enda. Visit Narvik har skrevet turvettreglene til besøkende, disse kan brukes i formidling om bruk av naturen (**vedlegg 7**) Turområdene som egner seg for turisme blir beskrevet detaljert i neste kapitelet.

Geodata og kartlegging av ferdselsårer

Turruter og stier i det offentlige kartgrunnlaget (DOK)

Stier og traktorveier er fysiske objekter som kan ses i terrenget og er en del av det offentlige kartgrunnlaget. I Narvik kommune er det registrert 934 km med sti og 420 km med traktorveg i Felles KartdataBase (FKB) i 2024.

Turrutebasen er et landsdekkende datasett som viser turruter. En turrute er tilrettelagt med merking og/eller skilting og hvor noen har et vedlikeholdsansvar for at den er fremkommelig. Datasettet inneholder fotruter, skiløyper, sykkelruter, andre turruter og tilretteleggingstiltak (slik som gapahuker, toaletter og parkeringsplasser) i friluftsområder. Dataene kan brukes av kommunene til planlegging, saksbehandling, oppslag og rapportering. Turrutebasen brukes også til turkart og turportaler, slik som ut.no.

Ferdselsårer

Det er mange steder å finne ferdselsårer, turruter og turforslag. Et av formålene med denne planen er å gi en oversikt over de mest brukte ferdselsårene og samle data på ett sted, i Turrutebasen. Under kartleggingen til denne planen ble fakta innsamlet fra Turrutebasen, N50 kartdata, FKB-traktorvegsti, «*På tur i Narvik og Omegn*» og «*På tur i Tysfjord*»-*bøkene*, turbrosjyrer fra bl.a. Ballangen turlag, Ut.no, lovest.no, eldre turkart, Skisporet.no, TellTur/StikkUT og Strava heatmaps, samt fra arbeidsgruppa og lokalbefolkningen. Ved siden av dette er det gjort kartlegging av ferdselsårene i felt. Deretter gjorde arbeidsgruppa et utvalg av ferdselsårer/turforslag som ble tatt med videre i planen for å bli utviklet til turruter.

Turruter til fots

I Narvik kommune er det mange fine turforslag og gode ferdselsårer for friluftsliv, men få ferdselsårer som er tilrettelagt som turruter. Turrutene er stier som er merket og skiltet eller tilrettelagt på annen måte. I Narvik er det kartlagt 468 km turruter. Det ble i tillegg kartlagt turforslag, stier og traktorveier og vurdert om disse burde tilrettelegges som turruter. Ikke tilrettelagte friluftsområder og stier har en stor verdi i seg selv og ikke alle friluftsområder burde tilrettelegges. En del stier ble vurdert til å ikke egne seg som turruter på grunn av faktorer som sårbarhet for slitasje, ferdselsforbud, konflikt med innmark/beiteområder eller kulturminner, eller ingen parkeringsmulighet. I årene fremover ønsker kommunen å videreutvikle flere stier/turforslag til merka og skilta turruter. Disse er markert som foreslåtte turruter, se tegnforklaring **side 34** og kartfesta traséer for alle områdene på **side 35 til 53**

Graderingen av turrutene følger merkehåndbokas gradering for vandring, se temakart på **side 54** og **vedlegg 4.**

Tilgjengelige turer og universell utforming

Barn, eldre, foreldre med barnevogn, personer med en midlertidig skade m.m. møter andre hindringer enn befolkningen ellers på tur. Universell utforming handler om at omgivelsene skal være tilgjengelig for alle, uansett ferdigheter og funksjonshemminger. Tilgjengelighet er et «svakere» uttrykk, og kan beskrive tiltak og løsninger for bestemte grupper, for eksempel tilgjengelighet for rullestolbrukere. En

Bilde 5. Bilde av stien fra parkeringsplassen til friluftsområdet på Kobbvikhøgda i Kjøpsvik, som har en for bratt helning.

god del turveier, traktorveier og stier kan brukes av barnevogner og aktive rullestolbrukere, selv om de ikke oppfyller kravene til tilgjengelighet eller universell utforming. Det er et stort spekter fra hvor mye tilrettelegging forskjellige brukere trenger for å kunne ta i bruk et område. Langs traktorveier og skogsbilveier kan bommer være hinder. Dette kan løses med bommer som lar hjulbrukere passere, samtidig som de hindrer uønskede biler, eller man kan gruse ved siden av bommen for å forenkle ferdsel forbi bommen.

Narvik kommune og regionen generelt har for få friluftslivstilbud som er tilgjengelig for rullestolbrukere. Stien langs Elvedalen og Kyststien i Narvik by er delvis tilgjengelig for (elektriske) rullestolbrukere, men har noen for bratte partier. I Bjerkvik sentrum er Strandpromenaden tilrettelagt for flere brukere og tilgjengelig. I tillegg er Lysløypa i Bjerkvik asfaltert og en del av året tilgjengelig for rullestolbrukere, men har en for bratt helning på noen partier. Husvannet i Ballangen er delvis tilgjengelig, på turstien og parkingsplassen.

Ved Kobbvikvannet i Kjøpsvik, ligger Kobbvikhøgda, hvor det er tilrettelagt parkeringsplass, toalett, grillhytte og benker, men en for bratt helning fra parkeringsplassen til området for å oppfylle krav til et universelt utformet område, se **bilde 5**.

Det er mange områder som har potensiale til å bli tilrettelagt som universelt utformet friluftsområde. Tilretteleggingen burde følge Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder, som har krav og anbefalinger om bl.a. turveier, parkering, brygger/fiskeplasser.

Ruter som gir store opplevelser for turisme

Det er mange turer i Narvik kommune som fører til store naturopplevelser. Her følger det en kort beskrivelse av et utvalg av disse turene og mulige utfordringer med høy bruk.

Bilde 6. Rallarveien.

Bilde 7. Parkeringsplassen Svaet.
Foto: Bjørn Oppdahl

Rallarveien

Mellom Bjørnfjell stasjon og Rombaksbotn finner du Rallarveien, en vei skapt av rallarene under byggingen av Ofotbanen. Turen går gjennom et variert landskap, fra høyfjell til frodig dal, og langs veien finner man ulike kulturminner fra rallartiden med informative tavler som forteller historien. Stien er godt skiltet og vedlikeholdt, med et relativt tørt underlag som gjør den mindre sårbar for slitasje (**bilde 6**).

Turen er 15,8 km lang og har en høydeforskjell på 521 meter én vei. De fleste tar toget til Bjørnfjell og går nedover til Rombaksbotn, hvor de benytter båttransport tilbake til Narvik. Turen dom inkluderer båttransport kan bookes på www.visitnarvik.com. Det er også mulig å gå til Katterat og overnatte i vokterboligen (DNT-hytte).

Svaet

I Efjord finner du en imponerende steinflate Svaet (også kjent som Verdenssvaet), omgitt av majestetiske fjell og fjorder. Dette er et populært turmål for både unge og gamle, da turen er relativt kort og ikke spesielt bratt, bortsett fra den siste biten. Man går opp på en stor granittflate som er behagelig å gå på og tåler mye ferdsel. Det anbefales imidlertid ikke å gå denne turen når det regner eller er vått i fjellet, da det kan bli svært glatt.

Turen er cirka 4 km tur-retur, med en stigning på 375 høydemeter.

Parkeringen tilknyttet Verdenssvaet ligger på motsatt side av E6, noe som kan være utfordrende for besøkende. Parkeringskapasiteten er generelt begrenset, og for å nå stien må man krysse E6 til fots i en 80-sone, omgitt av skog som gir dårlig oversikt. Mangelen på skilting både ved parkeringsplassen og ved stiens startpunkt gjør det uklart hvor turen begynner, noe som kan skape trafikkfarlige situasjoner **(bilde 7).**.

Kjerna

I Tysfjord finner man Nord-Norges svar på Preikestolen, et spektakulært utsiktspunkt med fantastisk panoramautsikt over Efjorden og Vestfjorden, omgitt av majestetiske fjell som Kuglhornet, Litltinden og Stortinden. Turen til Kjerna er relativt kort, men byr på storslåtte naturopplevelser. Terrenget er lettgått, med bart fjell i starten og noen større steiner mot slutten av stien. Turen er cirka 2,9 kilometer lang og har en stigning på 410 høydemeter.

Stien er imidlertid ikke skiltet, og mye av merkingen har forsvunnet. Som følge av dette har flere gått feil, noe som har resultert i utydelige stistarter og dannelsen av en feil sti ved et kryss høyere oppe. De nye stiene har ført til økt vannsig i terrenget og

betydelig slitasje. Av hensyn til både sikkerhet og miljø hadde det vært svært positivt å skilte og merke stien på nytt. I tillegg bør tiltak vurderes for å håndtere vannansamlinger, for eksempel ved å grave grøfter eller legge klopper på våte partier.

Stetinden (Halls fortopp)

Stetinden, som ligger i gamle Tysfjord kommune, ble i 2002 kåret til Norges nasjonalfjell. Fjellet, bestående av solid granitt, er Nord-Europas største naturlige obelisk – et sammenhengende stykke stein (Hanssen, 2016). I mange år har Stetinden tiltrukket både klatrere og fjellentusiaster. Parkeringsplassen ved foten av fjellet er også en populær rasteplass for bilturister.

For å nå selve toppen av Stetinden (1392 moh.) kreves klatreutstyr, da siste del av turen innebærer krevende klatring. Det er imidlertid mulig å bestige Halls fortopp (1314 moh.), en tur som følger en delvis merket sti. Ruten går først gjennom skog, deretter over sand, grus og steinpartier. Denne krevende turen på rundt 10 kilometer tur-retur har en stigning på 1310 høydemeter, men belønner turgåere med spektakulære naturopplevelser og fantastisk utsikt over fjell og fjord.

Etter TV 2-serien «Vokteren» – den norske versjonen av realityprogrammet «The Summit», hvor kjendiser konkurrerer mens de bestiger Stetinden – er det sannsynlig at fjellet vil tiltrekke seg enda flere besøkende. Det har også blitt filmet versjoner av programmet med deltakere fra andre europeiske land, noe som kan føre til økt belastning på stien og området generelt.

For å imøtekomme den økende popularitet er det nødvendig med bedre tilrettelegging av området. I 2023 ble det lagt klopper på deler av stien, men det er fortsatt behov for ytterligere tiltak, som bedre informasjon på parkeringsplassen og re-merking av stien. Slike tiltak vil bidra til å håndtere økt trafikk, spre trafikken, redusere slitasje, mindre plager for lokale innbyggere og sikre en trygg og god opplevelse for alle besøkende.

Fagernesfjellet

Fagernesfjellet, også kjent som Narvikfjellet, er et bynært og populært turområde som brukes året rundt. Om vinteren er det et aktivt alpint skianlegg med muligheter for toppturer, mens sommeren åpner for flotte muligheter til både fotturer og sykling. Med gondolen kan besøkende enkelt ta seg opp til Fjellheisrestauranten og derfra utforske flere topper i området, eller følge stier ned igjen til sentrum. Det er også tilrettelagt en natursti langs fjellveien/traktorveien, noe som gjør turen ekstra spennende og barnevennlig.

I forbindelse med det kommende verdensmesterskapet i Alpin-VM 2029 i Narvik, planlegges det utbygging og tilrettelegging pi Fagernesfjellet. Dette kan innebære endringer av traseer og potensiell etablering av nye stier, og i anleggsperioden vil enkelte områder være stengt.

Til tross for dette vil Fagernesfjellet forbli et attraktivt og tilrettelagt turområde for både lokalbefolkning og turister. Området tåler et visst besøkstrykk takket være eksisterende infrastruktur, som parkeringsplasser, toalettfasiliteter og godt etablerte stier.

Tøttadalen
Tøttadalen er det området som strekken fra Taraldsvikfossen/Minikrafverket fram til foten av Rombakstøtta. Dette området er Narviks bymark og mest brukte turområde, med muligheter til friluftsliv på forskjellige nivåer. I hele dalen ser du Rombakstøtta (1230 moh), også kalt Tøttatoppen i folksmunnen, et skikkelig blikkfanger. Det er flere merkede turstier, vatnene og en dagsturhytte som kalles for «FUNN-hytta». Dette området er lett tilgjengelig og har noen parkeringsplasser ved Taraldsvikfossen.

Nordlandsruta
Nordlandsruta er en 650 km lang merket vandrerute som går i grensetraktene mellom Norge og Sverige gjennom Nordland (DNT, 2025). Stien er delt opp i 43 etapper og en del av disse ligger i Narvik kommune, et mulig startpunkt av turen er nemlig på Bjørnfjell. Første etappe fra Nord til Sør er fra Bjørnfjell til Sijdasjávvre ligger i Narvik kommunen, stien blir vedlikehold av DNT Narvik.

Beskrevet overfor er et utvalg av turruter som kan egne seg som turruter for turisme. Det er selvfølgelig flere turruter i kommunen som gir store opplevelser, som rutenettet i Efjord (Skarstadfjellet, Vargfjordtinden, Høghumpen, Gulliklia). Samt rutene til Rånkeipen, Sepmola og Håfjellet, men det er viktig at det vurderes om området tåler økt ferdsel og er passelig tilrettelagt før områdene blir reklamert.

Se side 33 til og med 53 for kart og mer detaljert informasjon om turmålene.

Skiløyper

Kobberstadløypa og Tøttadalen
Kobberstadløypa er byens lysløype (7 km), drevet av Narvik Skiklubb. I tillegg tråkkes det også løyper oppover Fagernesfjellet og inn mot Tøttadalen (8 km).

Ankenesfjellet
På Ankenes er det tilrettelagt en lysløype (5 km) med start ved Ankenes Slalåmbakke, fra lysløypa er det preparerte løyper opp til Ankenesfjellet og ned til Håkvik. Oppe på fjellet er det kjørt løypene etter forholdene. Ankenes Skiklubb legger til rette for dette for totalt 15 løyper med en total lengde på 10.9 km.

Håkvik
I Håkvik blir det tråkket spor i lysløype (3 km), til Silvatnet og opp mot Ankenesfjellet, totalt 9 km.

Beisfjord
Beisfjord IL preparerer en lysløype (5.5 km), i denne løypa befinner seg en gapahuk, bålpanne og bord og benker. Dette området blir brukt av lokalbefolkningen hele året.

Håfjellet
Pippira skistadion ligger i gamle Ballangen kommune, det finner man lysløyper (6 km) og et løypenett som strekker seg ut av lysløypa videre nedover i Håfjellet i forskjellige strekninger (5, 7.5, 15 km). Ballangen ski driver skianlegget, løyper som blir preparert utafor det løypenettet blir lagt ut på Facebook.

Bruksåsfjellet
Bruksåsfjellet tur- og løypelag preparerer totalt 19.5 km med løyper i området Ballangen flerbrukshall - Bjørkåsen - Brattåsen - Reinvegshøgda - Bruksåsfjellet.

Bøstrand
Bøstrand tur – og grendelag tråkker en lysløype (3.5 km) fra gamle skogen, det blir også skjørt løyper videre mot Håfjellet, forbi Lillevatnet, Storvatnet opp mot Steinbua (6 km).

Kjeldebotn
Kjeldebotn IL tråkker løyper når det er nok snø, det er lysløypen (1 km) og to større runder fra samme startpunkt rundt Kjeldåsen (5 km) og Storhaugen (9 km).

Bjerkvik
I Bjerkvik sentrum finnes det et skianlegg tilrettelagt av Bjerkvik Idrettsforening, som består av preparerte lysløyper (3 km) og ubelyste løyper (2 km).

Herjangsfjellet
Skiløypene på Herjangsfjellet prepareres på dugnad av Herjangsfjellet tur- og løypelag, de har også bygget bruer og vært med i et skiltingsprosjekt, se figur 1. Løypene blir kjørt etter forholdene og totalt er det 35 km med løyper til forskjellige turmål. Området er også mye brukt om sommeren.

Vassdalen
Vassdalen tur- og løypelag preparerer en runde på 6.5 km fra Grendehuset. Etter påsken blir det også preparert ei løype fra Nordkild til Minneplaten.

Når alle løypene i Narvik er preparert er det i hvert fall 126 km med løyper, hvorav 20 km er lysløyper 16 km av disse løypene er tatt med som turruter, se **side 57**. For at en løype skal være en turrute må den være tilgjengelig det meste av sesongen og skiltet. Status på når løypene sist er preparert er på skisporet.no.

Figur 1. Oversiktskart over løypene på Herjangsfjellet, kilde: Herjangsfjellet tur- og løypelag. Foto: Ken Jermiassen.

Sykkelruter

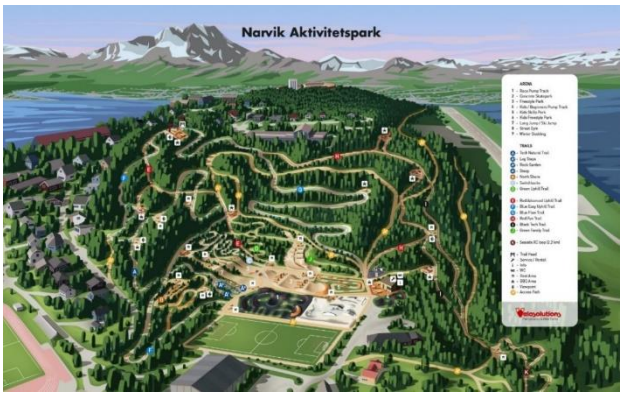
Det finnes to løyper tilrettelagt for sykling i Fagernesfjellet, Black kids and Downhill 1. Disse løypene blir fjernet når skianlegget skal bygges ut for Alpin-VM 2029, men Narvikfjellet AS har planer om å etablere nye sykkelløyper, disse løypene har ikke blitt skissert ennå.

I tillegg utvikles det en aktivitetspark på Jaklamyra i Narvik sentrum (**se figur 2**). I parken skal det tilrettelegges for forskjellige typer av terrengsykling på varierende nivåer, løypene skal utvikles i 2025 og derfor ikke kartlagt som sykkelruter ennå. Pumptrack og skatebane ble ferdigstilt i 2024. Alpinklubben i Ankenes har tilrettelagt en sykkeltrase i bakken, som kan brukes på sommeren og vinteren. Det ble først gjort mer enn 10 år siden, og ble oppgradert i 2024, til sykkelfestivalen.

Figur 2. Masterplan Narvik Aktivitetsplan laget av Velosolutions.

Bilde 8. Spor etter terrengsykling på Ankenesfjellet , tatt etter sykkelfestivalen.

Selv om det finnes ikke flere sykkelruter i Narvik kommune er det mange plasser hvor det er populært å sykle både tur- og terrengsykling (**se side 56**). Ankenesfjellet er for eksempel et veldig populært område, folk bruker skiløypen og flere stier til sykling. Området er delvis tilrettelagt med klopper, men er et vått område hvor sykling kan

etterlate store spor, som på bilde 8. Bildet ble tatt etter sykkelfestivalen, hvor Ankenesfjellet var en av turmålene. Denne problematikken ser vi i forskjellige våte områder og kan bli løst gjennom tilrettelegging (vanndrenering/klopplegging) eller unngåelse av sykling på disse stier etter perioder med mye nedbør.

Norsk Organisasjon for Terrengsykling (NOTS) har utviklet stivettreglene (vedlegg 6), som handler bl.a om dette med å unngå sykling på våte partier og utenom vanndammer eller hindringer, sånn at stien blir ikke bredere.

En annen problematikk knyttet til sykling er mangel på parkeringsplass. Flere områder som er populært til sykling (Reinesfjellet i Skjomen, Verdensvadet), har lite parkeringsplass. Når folk har med seg en stor bil til sykler kan det bli en enda større utfordring. Reinesfjellet egner seg godt til terrengsykling på berg. Mangel av parkeringsplass har derimot ført til noen konflikt mellom brukere og grunneiere av området – som førte til fjerning av merking i området. utfordringene må løses hvis det området skal bli markedsført.

Det er stort behov for bedre tilrettelegging for terrengsykling på noen plasser, men det vil også føre til økt bruk av disse områdene, som krever regelmessig vedlikehold. I noen områder har folk bestemt seg for å ikke tilrettelegge, sånn at det kommer ikke flere brukere. Før det skal tilrettelegges er det viktig at grunneiere og andre interessenter blir involvert og kan medvirke prosessen.

Padle- og roruter

I Narvik er det gode muligheter til å padle, både på sjøen og i ferskvann. I samarbeid med noen erfarne padlere har vi tegnet inn mulige ruter (**se side 55**). Kommunen ønsker å utvikle noen utfartssteder gjennom kommunen, som kan bli brukt av lokalbefolkningen og turister.

Sårbare områder

Planen gir ikke en full oversikt over kulturminner, sårbare reindriftsområder, naturvernområder eller naturmangfold i kommunen, kun der det er relevant til ferdselsårene i planen.

Kulturminner

Stier, veier og veifar er ikke bare turruter, men også fysiske kulturminner som bærer med seg historie om tidligere tiders levekår, teknikk og tilnærming til naturen.

Narvik kommune har en temaplan for kulturminner som varer fra 2017 – 2028, som beskriver forskjellige kulturmiljøer, kulturlandskap, krigsminner og kulturminner i kommunen. Det er ikke beskrevet utfordringer mellom ferdsel, turstier og kulturminner i denne planen, det burde tas opp i en eventuell ny kulturplan.

Tabell 1: I denne tabell er det en oversikt over kulturminner hvor turrutene går gjennom sikringssonen eller kulturminnene ligger helt i nærhet av turrutene. Lokalitetene er sortert fra nord til sør.

Kulturminne	Turrute	Koordinater	KulturminneID
Árran, Ruovddas	Vassdalen	17,8030590°E 68,5714014°N	303562
Kraftledning Innset-Kanstadbotn	Prestjorda, Piknikbordet, Herjangfjellet	17,3041198°E 68,5402053°N til 17,6447734°E 68,5972682°N	227229
Reigijåkka - Hulelven	Elvemo- Solbakk	17,7695183°E 68,5560793°N	56309
Gårdstun Elvebakk i Áravuopmi	Elvemo Kopparfjellvatnet	17,7307339°E 68,5524313°N	240988
Lakselvadalen	Lakselvatnet	17,7489150°E 68,4528060°N	150730
Klokkerjorda	Kyststien	17,3906158°E 68,4371886°N	67271

Reindrift

Kalving skjer i perioden april - mai. Simlene oppsøker de samme kalvingsplassene år etter år. Reinen er særlig sårbar for forstyrrelser i kalvingstiden, på seinvinteren og vårvinteren (se områdene på kartene i vedlegg 2). Dette er en tid på året hvor mange er ute på tur, gjerne på ski. Det burde ikke legges opp til økt besøk med Ti på topp, Stikk UT eller tilsvarende i dette området før kalvingsperioden er over.

Reiselivet burde heller ikke reklamere for turområder der det foregår kalving i kalvingsperioden. Som et ytterligere tiltak kan det settes opp midlertidige skilt, slik som Nord-Troms friluftsråd har gjort, se figur 3. Dette vil være et samarbeid mellom friluftsrådet og reindrifta.

Figur 3. Informasjonsskilt om kalvingsområde for rein, laget av Nord-Troms friluftsråd.

Skogbruk og beite

Opprettelsen av turruter er ikke til hinder for grunneiers rett til å ta ut skog i tråd med skogbrukslova med tilhørende forskrifter. Skogeieren plikter til å ta nødvendige hensyn til biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturverdier jf. Forskrift om bærekraftig skogbruk § 3.

Opprettelsen av turruter er ikke til hinder for beitedrift. Turgåere plikter å lukke grinder de passerer. I tiden fra og med 1. april til og med 20. august holdes hunder i bånd. Den generelle båndtvangen kan kommunen utvide ved forskrift med hjemmel i hundeloven på og ved bestemte/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser, samt i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom. Kommunen kan ta i bruk denne muligheten i hundeloven dersom det blir konflikt mellom beite og turgåere med hund på turrutene bestemt i denne planen.

Naturvernområder

Statsforvalteren i Nordland er forvaltningsmyndighet for alle verneområdene i Narvik kommune. Narvik kommune har ni naturreservater. Det er flere turruter som er tatt opp i planen som går gjennom naturvernområder (se vedlegg 1 og områdebeskrivelser).

Tabell 2: I denne tabell er det en oversikt over naturvernområder i Narvik kommune.

Navn	vernedato	verneplan/begrunnelse
Osen/Sandværet	06.12.2002	Verneplan for sjøfugl
Iselva	16.12.2022	Skogvern
Fuglevasslia	25.02.2011	Skogvern
Norddalen	25.02.2011	Skogvern
Børsvatnet	15.12.2000	Verneplan for edelløvskog/rike løvskoger
Bekkenesholmen	21.12.2000	Skogvern
Storberget	16.12.2022	Skogvern
Grunnvatnet	19.12.1997	Verneplan for våtmark

Alle naturvernområder har lokale forskriftene som må følges. Det gjelder ikke ferdselforbud til fots i disse områdene, men i de fleste er det forbudt å bruke sykkel utenom eksisterende veger og stier, i Børsvatnet naturreservat er bruk av sykkel forbudt. Ruten fra Fuglevatnet – Håfjelldalen går gjennom Fuglevasslia naturreservat og stien opp til Skjåfjellet gjennom Melkevatn-Hjertevatn-Børsvatn naturreservat. I forskriftene er det gitt spesifikt disposisjon til rydding, vedlikehold og merking av eksisterende stitraseer. Hvis det hadde vært behov for andre typer tilrettelegging må det søkes dispensasjon hos forvaltningsmyndigheten.

Turstien Djupåsen ligger veldig nært Grunnvatnet naturreservat. Det er et viktig våtmarksområde som har vært fredet siden 1997, og det finnes for øyeblikket ingen tilrettelegging i selve området. Det har ikke gitt dispensasjon for å tilrettelegge heller. Det er viktig å ta hensyn til dette området når stien skal vedlikeholdes, selv om den ligger utenfor området.

Naturmangfold

Vurderingen av naturmangfold er gjort med bruk av eksisterende kunnskap. Det er gjennomført en analyse ved å legge ferdselsårene i kart sammen med forskjellige kartlag over naturmangfold.

Sensitiv vegetasjon

NINAs veileder Sårbarhetsvurdering av ferdselslokaliteter i verneområder, for vegetasjon og dyreliv beskriver sensitiv vegetasjon på følgende måte: Ulike vegetasjonstyper og landskapsformer har ulik toleranse for menneskelig ferdsel, og ulike former for påvirkning kan føre til ulike effekter. Det er to egenskaper som er avgjørende for å beskrive hvor sensitiv vegetasjon er for ferdsel:

- Slitestyrke. Hvor mye tråkk tåler vegetasjonsdekket før det oppstår en slitasjeskade? Andre ord som brukes for å beskrive slitestyrke er tråkktoleranse og resistens.
- Gjenvekstevne. I hvor stor grad er vegetasjonen i stand til å reparere seg selv ved gjenvekst dersom det har oppstått en slitasje og påvirkninga opphører? Andre ord som brukes for å beskrive gjenvekst er re-etablering, restaurering, gjenoppretting og resiliens.

Myr er sårbar for ferdsel fordi den har dårlig slitestyrke. Om en rute over en myr øker i bruk, kan den bli slitt på kort tid. Dette gjør at folk beveger seg ved siden av det sporet, og dette gjentar seg. Slitasjen kan derfor fort bli over et stort areal på kort tid. Myren har derimot god gjenvekstevne, som gjør at den vil fort ta seg tilbake om ferdselen reduseres.

I Håkvik har Nibio kartlagt både djup myr og grunn myr med nøysam vegetasjon. I disse områdene er det skiløyper på vinteren – som fører ikke til samme typen skade. Det samme gjelder for Ankenesfjellet, hvor det er kartlagt våtmark i skiløypa. Hvis disse områdene blir brukt mye om sommeren kan det derimot føre til skader i landskapet, som har blitt observert på noen stier som er brukt til sykling i dette området. Rundt Ballangen er det mye myr og våtmark, spesielt i de naturreservatene, Djupdalsåsen, mellom Ballangen sentrum og Håfjellet, rundt Kjeldelva og i Skårnesdalen. Det er ikke

mange turruter som går rett gjennom myr, mer i periferien. Det er bra tilrettelagt med klopper av Ballangen turlag på merkede turstier.

Narvikfjellane, området som strekker mellom Hunddalshytta og Gautelishytta fra nord til sør, og fra svenskegrensen til Skjomen, øst til vest, har et stort nettverk av stier, som ligger delvis på/ved myr og våtmark. Det er ikke stort trykk i disse traktene ennå, selv om det er del av Nordlandsruta. Kobbvikhøgda er et tilrettelagt myrområde i Kjøpsvik. Her er det også en tursti rundt Kobbvikvatnet, som ligger hovedsakelig i myr – der jobber turgruppa i Kjøpsvik med kloppleggging.

Områder med tynt jordsmonn, samt bratte og fuktige partier langs stien er også særlig utsatt for slitasje. På slike steder blir det ofte en forsterkende effekt ved at vannet legger seg i stien, som gjør at slitasjen blir enda større. På slike områder blir det ofte mange stier, slik som ved stien opp til Kjerna og Halls fortopp. Her er det viktig å få kontroll på vannet, se eget kapittel om vedlikehold av sti. På Ankenesfjellet er det også en del slitasje på grunn av vannet i stien.

Verdifulle naturtyper

At en turrute går gjennom en verdifull naturtype trenger ikke nødvendigvis å være forringende for naturtypen, det kommer an på både naturtypen og bruken. Her beskrives områdene hvor turstier og tilrettelegging ligger i eller tett på verdifulle naturtyper.

Man finner kalkrike områder i hele kommunen, med varierende verdi. Det er noen plasser hvor turstier går gjennom disse områdene, som på Fagernesfjellet, hvor turruten går gjennom et område med kalkrik fjellhei, leside, tundra og kalkrikt snøleie. Det er naturtyper som er vurdert av miljødirektoratet til å ha svært store verdier. Turstiene rundt Cunojváihytta, på Håfjellet og Nygårdsfjellet går også gjennom kalkrike fjellområder med stor verdi. På Taraldsvikfjellene, finner man derimot kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra, som har en stor verdi. Turstiene i Tøttadalen går delvis gjennom disse områdene.

I tillegg finnes det også en del skogstyper med høy verdi. I Håkvik og Bjerkvik finner man Gråor-heggeskog rundt ski- og turløypene. I Ballangen går turruter gjennom rik boreal lauvskog i Fuglevasslia, Sinklia og sørvendte berg og rasmarker på Aksla – Kvitingen, Kalkskog på Djupåsen. Kyststien i Narvik går gjennom gammel lågurtselje-rogneskog. I tillegg finner man brakkvanndelta med høy verdi i Rombaksbotn og slåttemark med veldig høy verdi i Vassdalen, Herjangen og Ballangen sentrum.

Stimuleringstiltak for økt aktivitet eller fysiske tilretteleggingstiltak må alltid vurderes opp mot naturvernområder, naturmangfold og viktige naturverdier. Miljødirektoratets kartbase, Naturbase, gir oversikt og innsynsmulighet i relevante kart og registreringer: naturbase.no.

Klima

Klimaendringene påvirker tilretteleggingen av ferdselsårer. På den ene siden gir det lengre barmarkssesong, med mer nedbør og vind, behov for en mer robust tilrettelegging fordi påkjenningene på anleggene blir større. Lengre barmarkssesong gir særlige utfordringer i friluftslivsanleggene i nord pga. fraværet av sollys. Ved etableringen av nye friluftslivsanlegg bør det tas høyde for at slitasjeutfordringene, vannmengden og øvrige klimatiske påkjenninger på anleggene vil øke betydelig ut over det vi erfaringsmessig har sett.

Overvannshåndtering ved etablering av tiltak, og/eller utbedring av slitasje må planlegges. Det er viktig at en i tilretteleggingen søker løsning med så lavt klimaavtrykk som mulig. Dette er en vurdering som må gjøres i hvert enkelt tiltak. Stiskulen til Miljødirektoratet beskriver hvordan man kan opprette klimarobuste stier.

Bilde 9. erosjon på stien opp til Kjerna på grunn av vann.

Handlingsplan 2025-2030

Handlingsplanen revideres i 2030.

Tiltak	Beskrivelse	Finansiering	Tiltakshaver	Prioritering
Infotavle ved Stetind	Det skal lages en infotavle ved foten av Stetind med informasjon om turruten og sikkerhet. Det er viktig at tavla informerer om at den siste etappen til toppen krever klatreutstyr og/eller guide.	Næringsfond, andre stiftelser	Midtre Hålogaland friluftsråd, Visit Narvik	Høy, skal helst utføres i 2025
Infotavler Ballangen	En infotavle om Brattåsen, en infotavle om Rundtuva og Sepmola. Friluftsrådet bidrar kartfaglig.	Tilskuddsordninger	Ballangen turlag	Høy, startes i 2025
Besøksforvaltning og bærekraftige turmål for turister.	Det er flere turmål i kommunen som tiltrekker seg turister og gir store opplevelser. Det er allikevel ikke tilrettelagt for mye ferdsel som kan føre til farlige situasjoner, plager for lokalbefolkning og skader i miljøet. Det er viktig at vi forbereder utvalgte områder på økt ferdsel i fremtiden. Besøksforvaltning innebærer at man skal sikre en bærekraftig utvikling som er innenfor grensene til det natur, landskap, miljø, lokalsamfunn og lokal kultur tåler, samtidig som det gir grunnlag for sunn næringsdrift, lokal verdiskapning og stedsutvikling. Det bør utarbeides en plan for hvordan kommunen i samarbeid med reiselivsnæringen skal håndtere dette, med et spesielt fokus på de følgende områder: - Stetind (Halls fortopp) - Eford (Verdensvaet, Kjerna) - Tøttadalen - Skjomen (Reinesfjellet) Denne planen skal undersøkes hvordan man løse utfordringer med parkering, toalett og annen tilrettelegging og vedlikehold av populære turområder. Med fokus på ivaretakelse av lokalbefolkningen sine interesser, sikkerhet og ikke minst skåning av naturen.	Miljødirektoratet, andre tilskuddsordninger	Visit Narvik, Narvik kommune, Midtre Hålogaland friluftsråd	Høy, starte arbeidet i 2025
Oppdatere turrutebasen	Alle eksisterende turruter legges inn i turrutebasen. Foreslåtte turruter legges inn så snart tiltak er gjennomført i felt.	Fylkeskommunale midler	Midtre Hålogaland friluftsråd	Høy, 2025
Grunneieravtaler / vedtak om merking / vedlikehold av turruter	Det skal arbeides med å innhente grunneieravtaler og eventuelt kan kommunen gjøre vedtak om at de foreslåtte turrutene i planen kan merkes og skiltes etter merkehåndboka. Grunneieravtaler skaffes for tilrettelegging på innmark. Ansvaret for merking og skilting kan delegeres til lag og foreninger. Dette gjelder turrutene i Bjerkvik og Kjeldebotn som har blitt spilt inn av lokale interessenter.	Ikke relevant	Narvik kommune, lokale lag og foreninger	Middels, før 2027

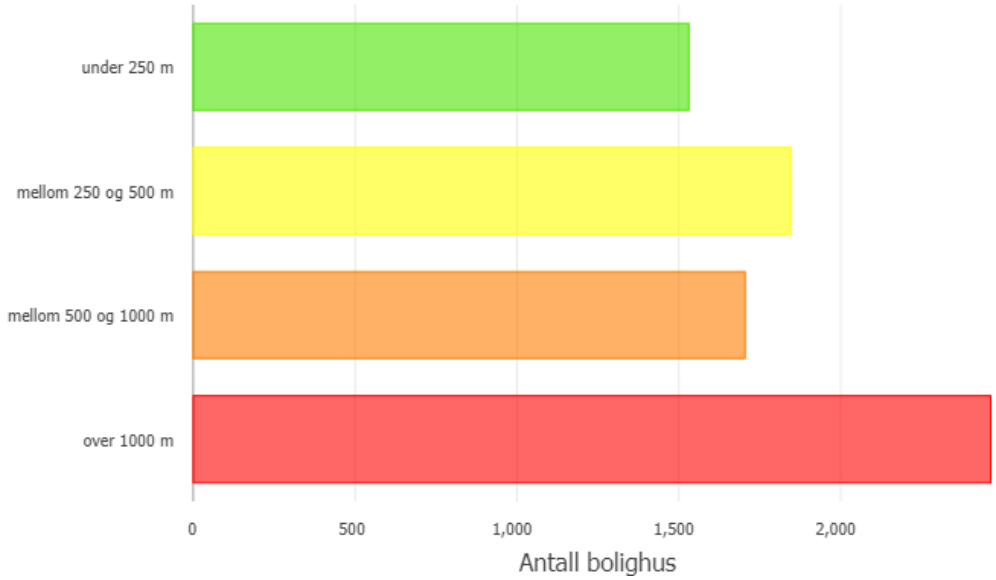
Tiltak	Beskrivelse	Finansiering	Tiltakshaver	Prioritering
Tilrettelegging av parkeringsplass og andre fasiliteter	Det er en stor mangel på parkeringsplass og toalett på flere populære utfartssteder i Narvik kommune. Het bør det, i samarbeid med grunneiere finnes en løsning. Områder: - Skjomen (Reineset) - Bjerkvik (Prestjord) - Efjord (Skarstad, Verdensvadet, Kjerna) - Tysfjord (Stetind) - Ankenesfjellet Dette er en viktig sak for lokalbefolkningen som også vil få stor betydning for reiselivet, spesielt ettersom vi kan forvente økt besøkstrykk i områdene etter flere eksempler med markedsføring av definerte områder (TV-programmer). Samtidig får regionen mer oppmerksomhet i forbindelse med VM i 2029.	Følges opp i budsjett og økonomiplan. Spillemidler. Nordenfjeldske Bykreditts Stiftelse. Andre tilskuddsordninger.	Narvik kommune, Midtre Hålogaland friluftsråd, lag og foreninger	Høy, helst starte opp i 2025
Vedlikeholdsansvar Tøttadalen	Det er viktig å avklare ut hvem som kan vedlikeholde stiene i Tøttadalen- bortsett fra skiklubben, som har hatt ansvaret med løypekjøring på vinteren. Det er per i dags dato ingen som har vedlikeholdsansvar for stien opp mot Rombakstøtta.	Ikke relevant	Narvik kommune, Midtre Hålogaland friluftsråd	Høy, 2025 -2026
Oppdatere forvaltningsplaner av statlig sikrede friluftsområder	Det finnes flere friluftsområder i Narvik kommune som er statlig sikret, men som ikke har godkjent forvaltningsplan. Det er viktig at disse forvaltningsplanene oppdateres.	Ikke avklart	Narvik kommune og Midtre Hålogaland friluftsråd	Middels, 2025-2027
Tilrettelegging for sykling i sårbare områder.	Det er flere områder i kommunen hvor det kunne ha blitt bedre tilrettelagt for terrengsykling. Lokale syklister har uttrykt ønske å tilrettelegge bedre for sykling på Ankenesfjellet og skal mest sannsynligvis holde et folkemøte om det i Ankenes i 2025.	Ikke avklart	Narvik pushbike, Midtre Hålogaland friluftsråd	Middels/Høy, starter opp i 2025
Andre mindre tiltak	Hvert delområde / turrute kan ha forslag på mindre tiltak som er ment for å forbedre turruten. Disse er beskrevet i “Detaljerte områdebeskrivelser”	Friluftsrådet, tilskuddsordninger	Narvik kommune, Midtre Hålogaland friluftsråd, lag og foreninger	Lav, før 2030

Analyse av mål for planen

Analysedelen av planen er basert på at tiltak i handlingsplanen gjennomføres.

Mål 1. - Oppfylt. Skoler, barnehager og eldresenter skal ha en turvei/sti eller et nærturområde i nærheten. 96 % av barnehager har under 500 meter til et friluftslivsområde eller turrute (alle unntatt Skarpen), men bare 36% har under 500 meter til merkede stier. 94% av barneskoler har under 500 meter til et friluftsområde eller tursti (alle unntatt Frydenlund), men bare 12% har under 500 meter til merkede turstier. Alle ungdomskolen har under 500 meter til et friluftsområde og merkede turstier, i Ballangen og Kjøpsvik er skolene til både barn og ungdom. Alle videregående skoler har under 500 meter til et friluftsområde, men bare en skole (33%) har under 500 m til merkede stier. Se GIS-analyse 1 på side 25.

Mål 2. – Delvis oppfylt. kommune skal kartlegge de mest brukte ferdselsårene i kommunen og presentere et godt utvalg av bærekraftige fotruter. Det er kartlagt 468 km turruter og foreslås eventuelt etablering av ytterligere 30 km turruter. Det vil gi totalt 498 km med turruter i kommunen. Med de kartlagte friluftslivsområdene, eksiterende turruter og foreslåtte nye turruter har de fleste i kommunen et tilbud i nærheten av der de bor. Alle eldresentre har under 250 meter til nærturterreng, mens 15% har under 500 meter til merkede turstier. 42% av befolkingen har under 500 meter til merkede stier fra huset, og 64% under 1000 meter til merkede stien. Se figur 4 og GIS-analyse 2 til og med 7 på side 26 til og med 32.

Figur 4. Avstand til merkede turruter fra bolighus i kommunen.

Mål 3. Delvis oppfylt. I planen beskrives det flere turmål som gir store opplevelser for turister, hvis områdene blir tilrettelagt som beskrevet i områdebeskrivelsene og handlingsplanen, tåler de også ferdselen. Det er et interessant og variert tilbud, med *Rallarveien*, en historisk rute gjennom et variert landskap, *Kjerna, Verdenssvaet* og *Halls fortopp*, ruter som viser det mektige fjellandskapet i kommunen, *Fagernesfjellet* og *Tøttadalen*, sentrumsnære områder, som er lett tilgjengelig for turister.

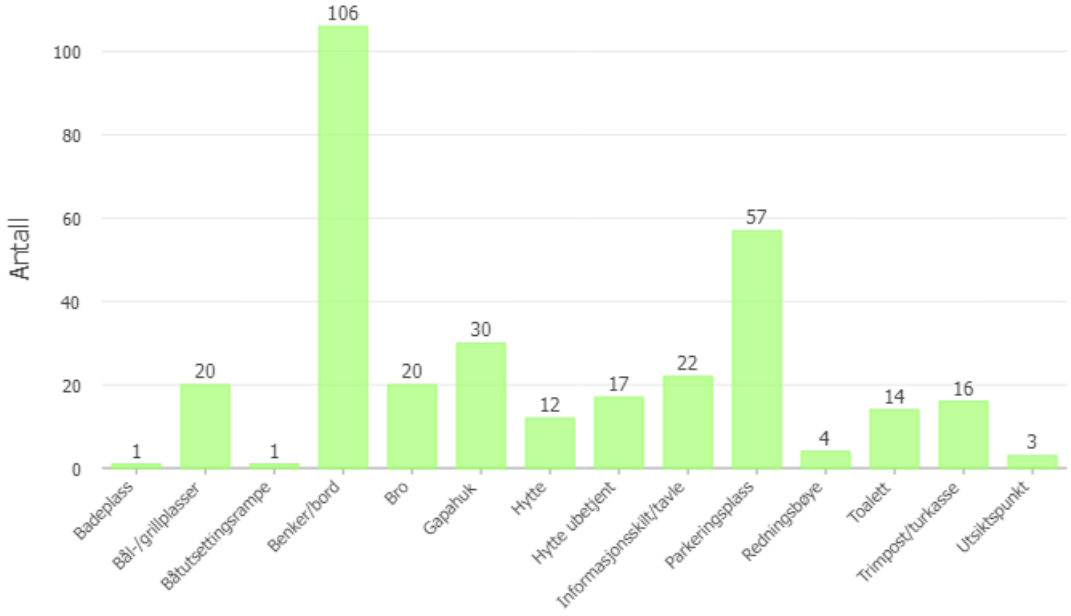
Nordlandsruta, som er delvis i Narvik kommune og gir mulighet til en lengre vandringstur gjennom Nordland fylke.

Mål 4. - Oppfylt. Alle preparerte skiløyper som blir regelmessig preparert er kartlagt, det er 135 km med skiløyper, hvorav 21 km er lysløyper. Det er flere plasser i Narvik hvor det kjøres skiløyper på en tilfeldig basis, for eksempel når det skal være skirenn, disse løyper har ikke vært kartlagt som faste skiløyper.

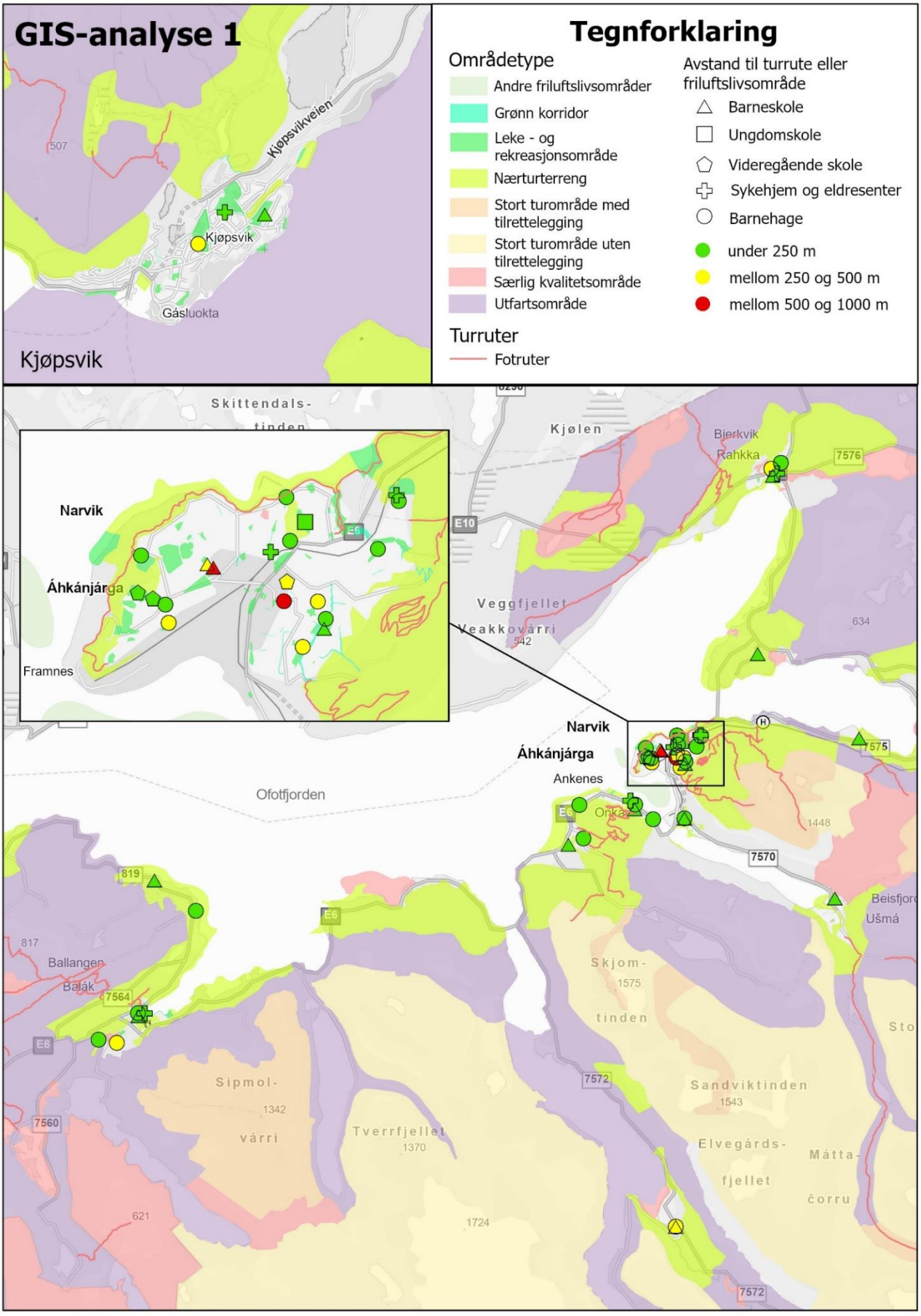
Mål 5. – Delvis oppfylt. Det er et godt utvalg av umerkede sykkelruter i kommunen. Dette inkluderer tursykling, terrengsykling og utforsykling. I stedet for å velge ut mange områder rundt om i kommunen blir sykling og tiltak prioritert til sykkelparken. Her er det muligheter for tursykling, terrengsykling og utforsykling. Eventuelt kan de etableres et samarbeid med sykkelklubben/sykkelfestivalen i Narvik, for å tilrettelegge bedre for sykling i noen sårbare områder, som Ankenesfjellet

Mål 6. - Delvis oppfylt. Kartlagt minst tre utfartsområder for forskjellige padle- og roruter i kommunen med varierende gradering. Hvis utfartsområdene og rutene skal skiltes må det etableres et godt samarbeid med lokalfolk som padler, og de som blir kan bli påvirket av eventuell tilretteleggingen. I tillegg må en ROS-analyse av de rutene må gjennomføres.

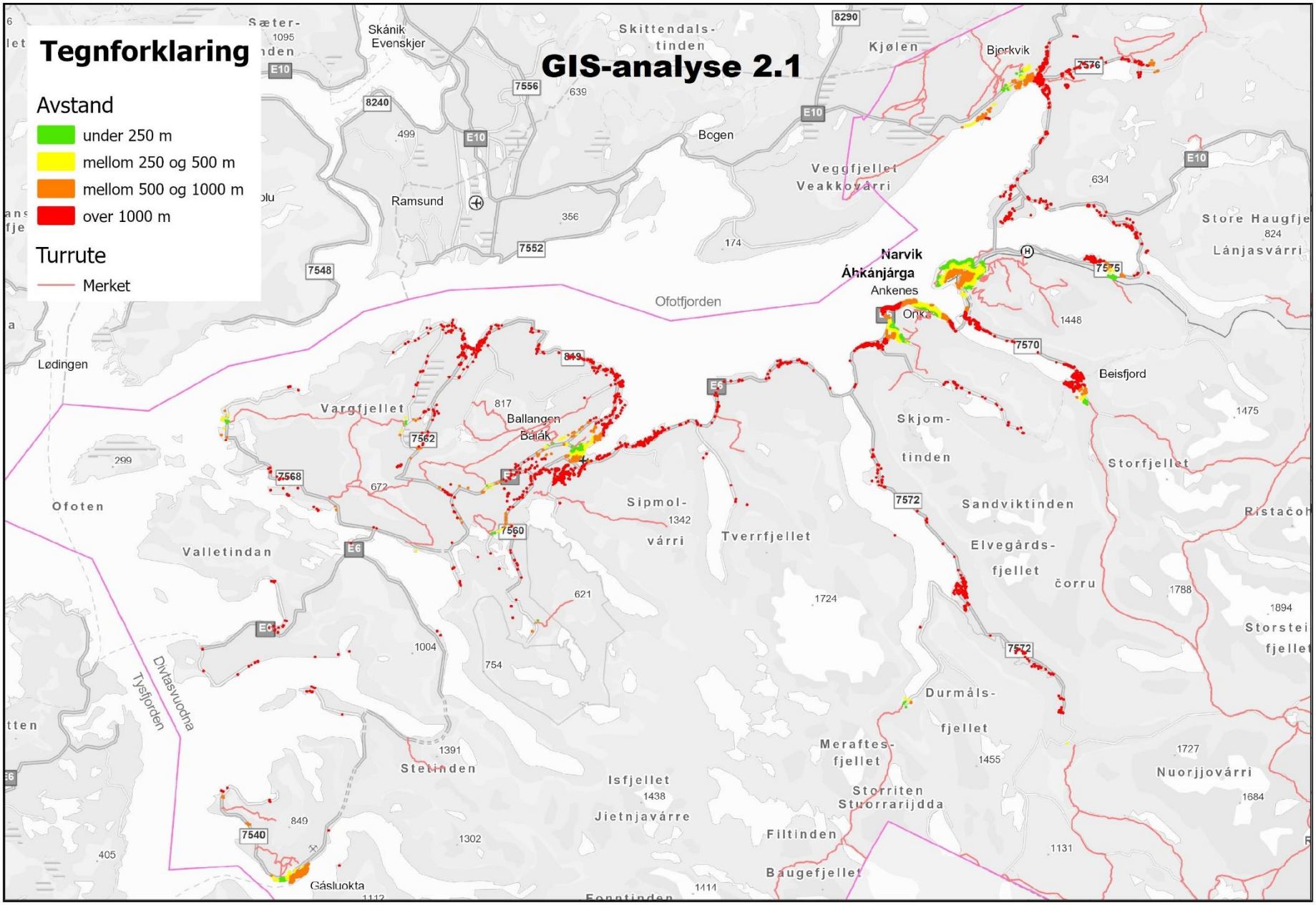
Mål 7. – Delvis oppfylt. Offentlig tilgjengelig infrastruktur og tilrettelegging for friluftsliv (gapahuker, parkeringsplasser, toaletter, bålplasser, benker og videre) skal kartlegges. Det har ikke vært kapasitet til å befare alle områder i planen og ikke alt har blitt kartlagt, vi har m.m. ikke befart Nygårdsfjellet og de vandrerutene fra DNT. Likevel det meste i de viktigste turområdene er kartlagt og vil bli lagt til i turrutebasen. Kartleggingen vil fortsette sporadisk fremover. Befolkningen kan melde inn mangler på rettikartet.no.

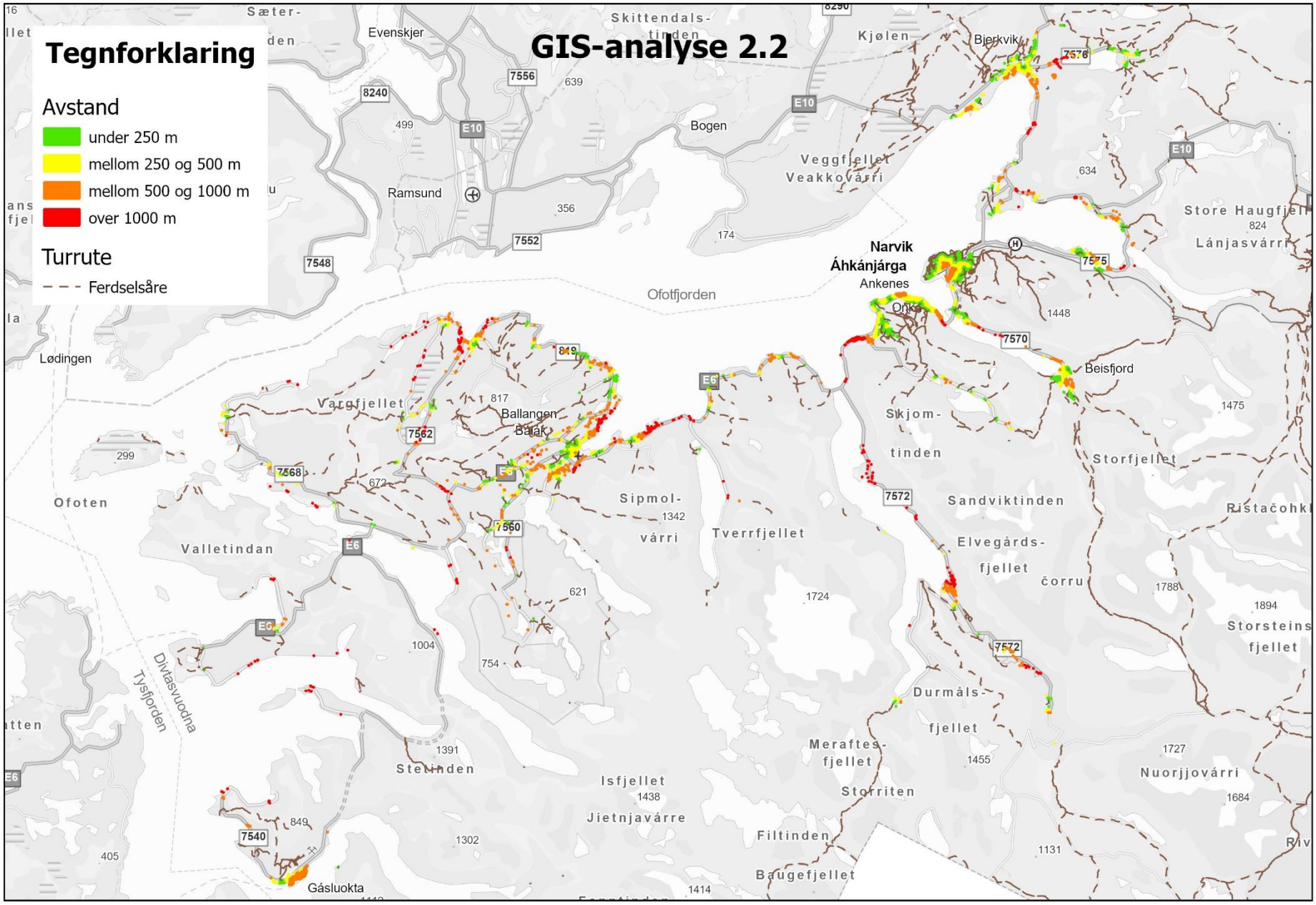
Figur 5. Kartlagt tilrettelegging for friluftsliv.

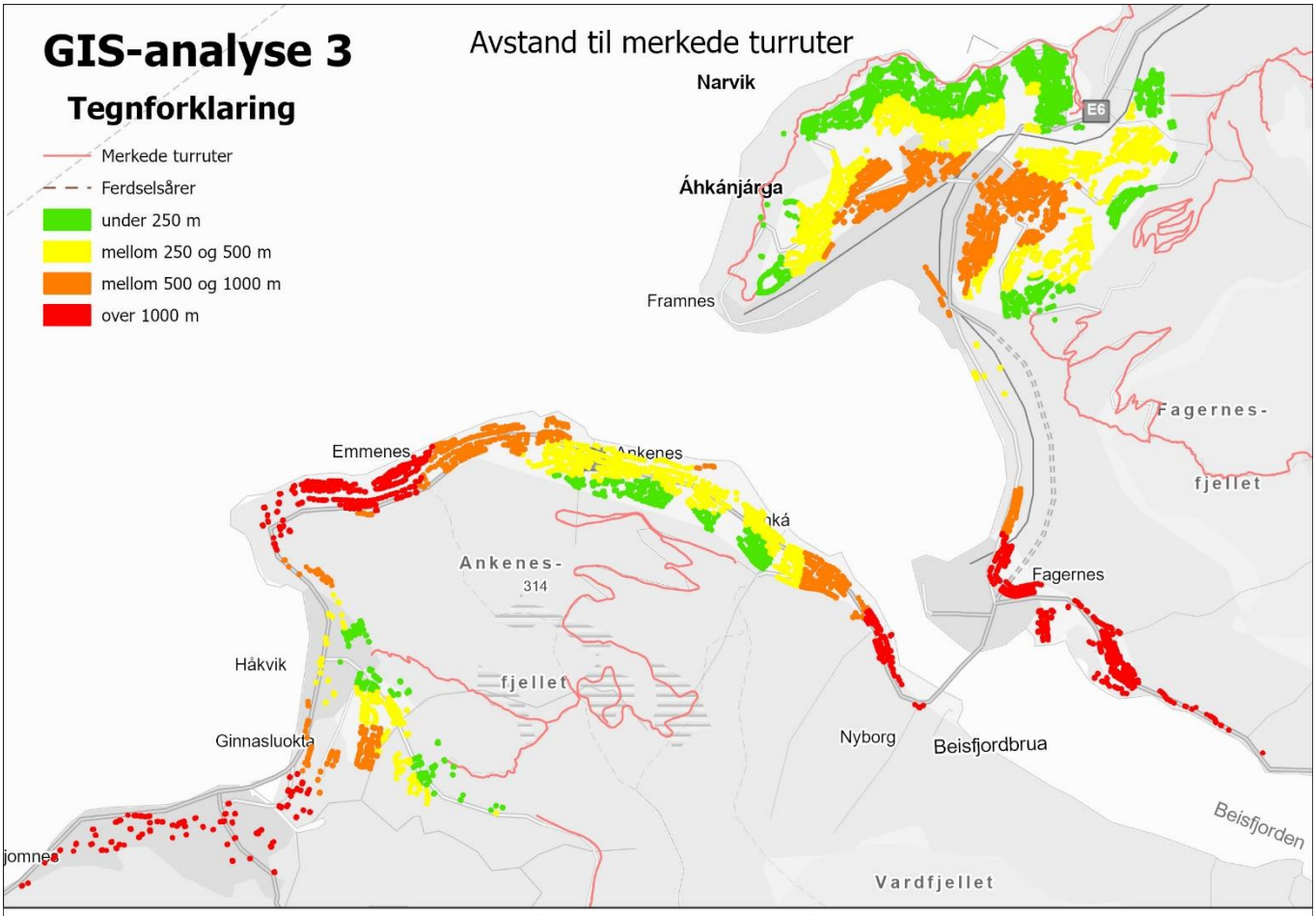

GIS-analyse 1
Kjøpsvik
Kjøpsvikveien
Gásluokta
507
Tegnforklaring
Områdetype
Andre friluftslivsområder
Grønn korridor
Leke - og rekreasjonsområde
Nærturterreng
Stort turområde med tilrettelegging
Stort turområde uten tilrettelegging
Særlig kvalitetsområde
Utfartsområde
Turruter
Fotruter
Avstand til turrute eller friluftslivsområde
Barneskole
Ungdomskole
Videregående skole
Sykehjem og eldresenter
Barnehage
under 250 m
mellom 250 og 500 m
mellom 500 og 1000 m
Narvik
Áhkánjárga
Framnes
Skittendals-tinden
Kjølen
Bjerkvik
Rahkka
7576
E10
E6
Veggfjellet
Veakkovárri
542
634
Ofotfjorden
Ankenes
Onka
1448
7570
7575
819
817
Ballangen
Balák
7564
Sipmol-várri
1342
7560
Tverrfjellet
1370
621
1724
7572
Skjom-tinden
1575
Sandviktinden
1543
Elvegårds-fjellet
Mátta-čorru
Ušmá

Avstand til merkede turruter i Narvik kommune

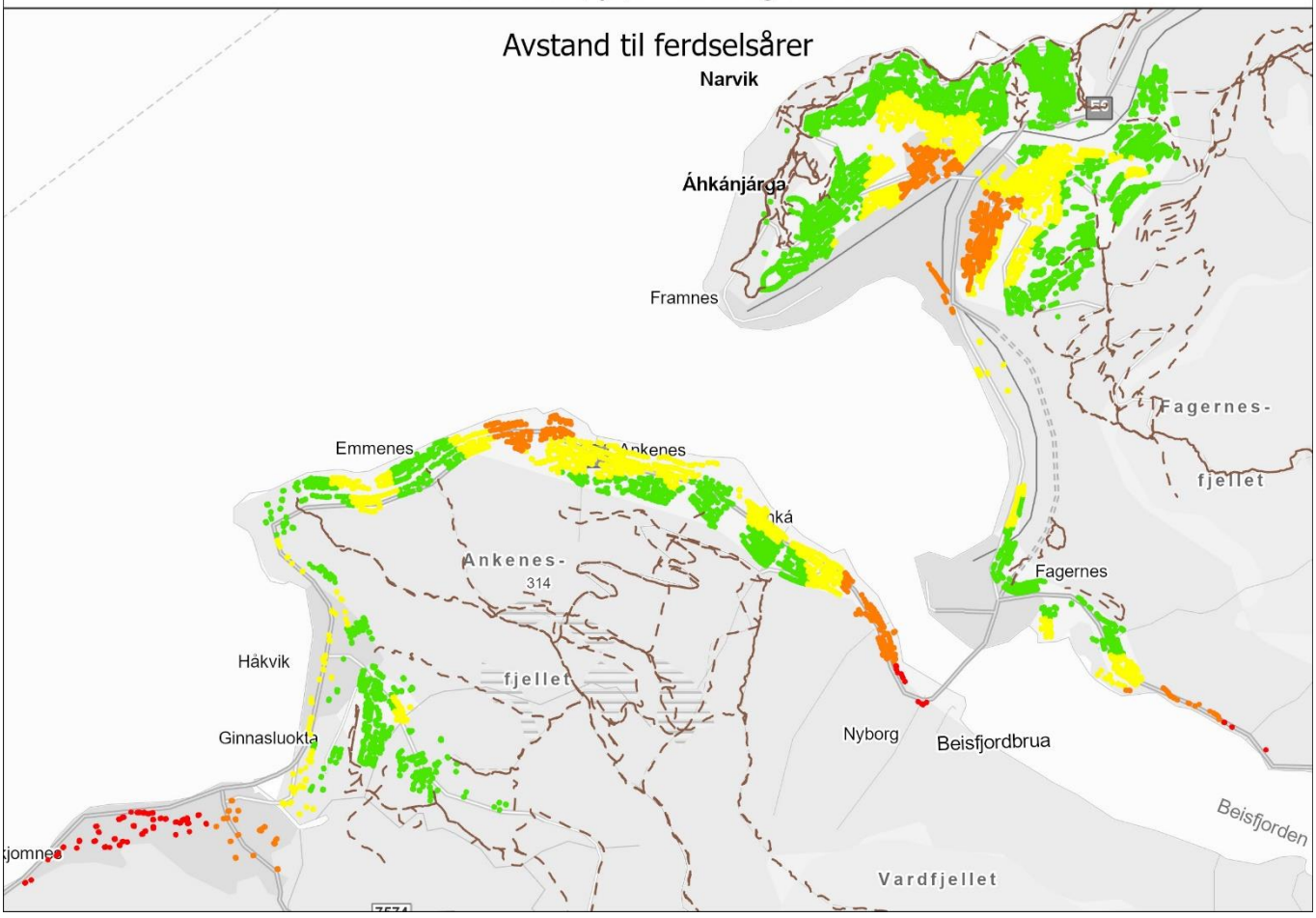

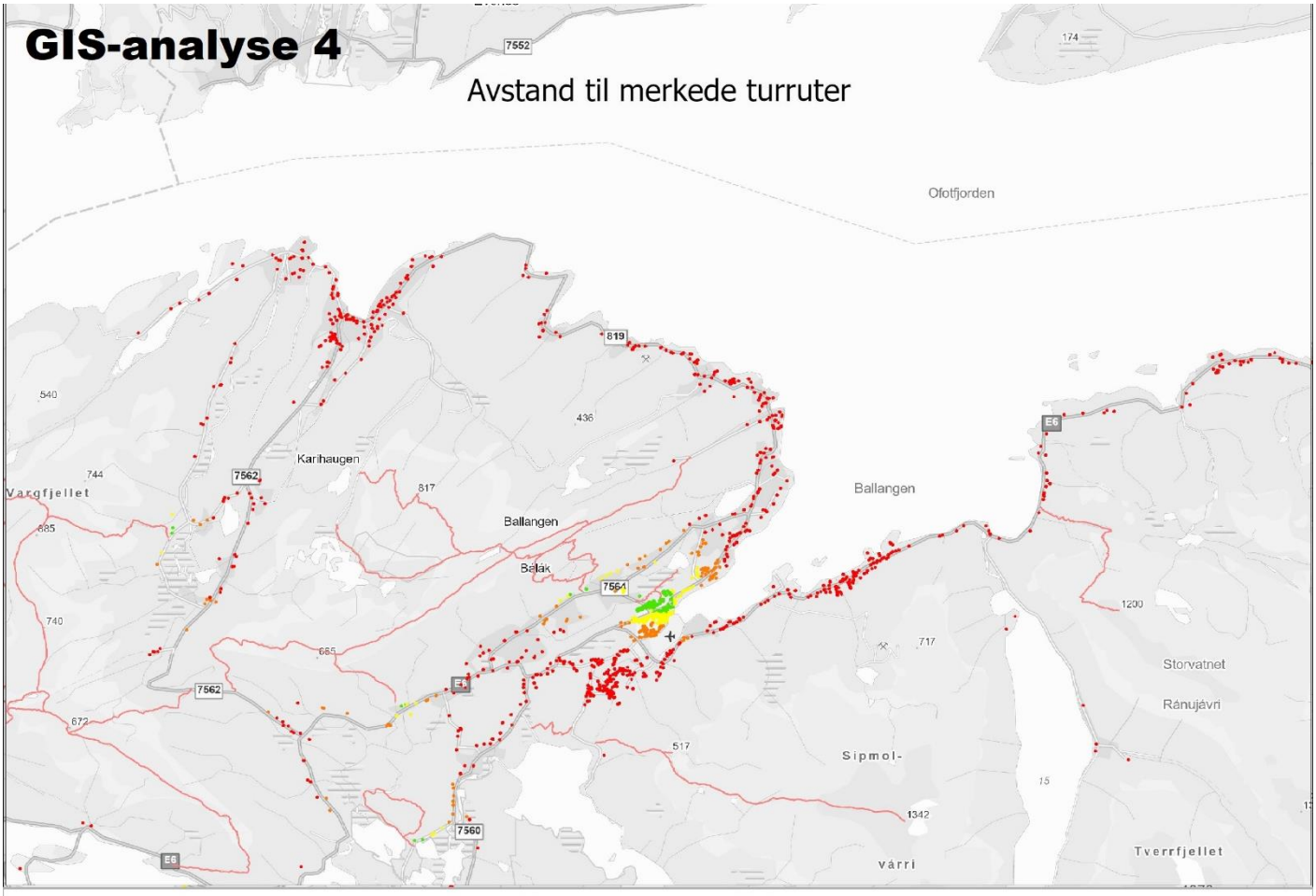
Avstand til ferdselsårer i Narvik kommune

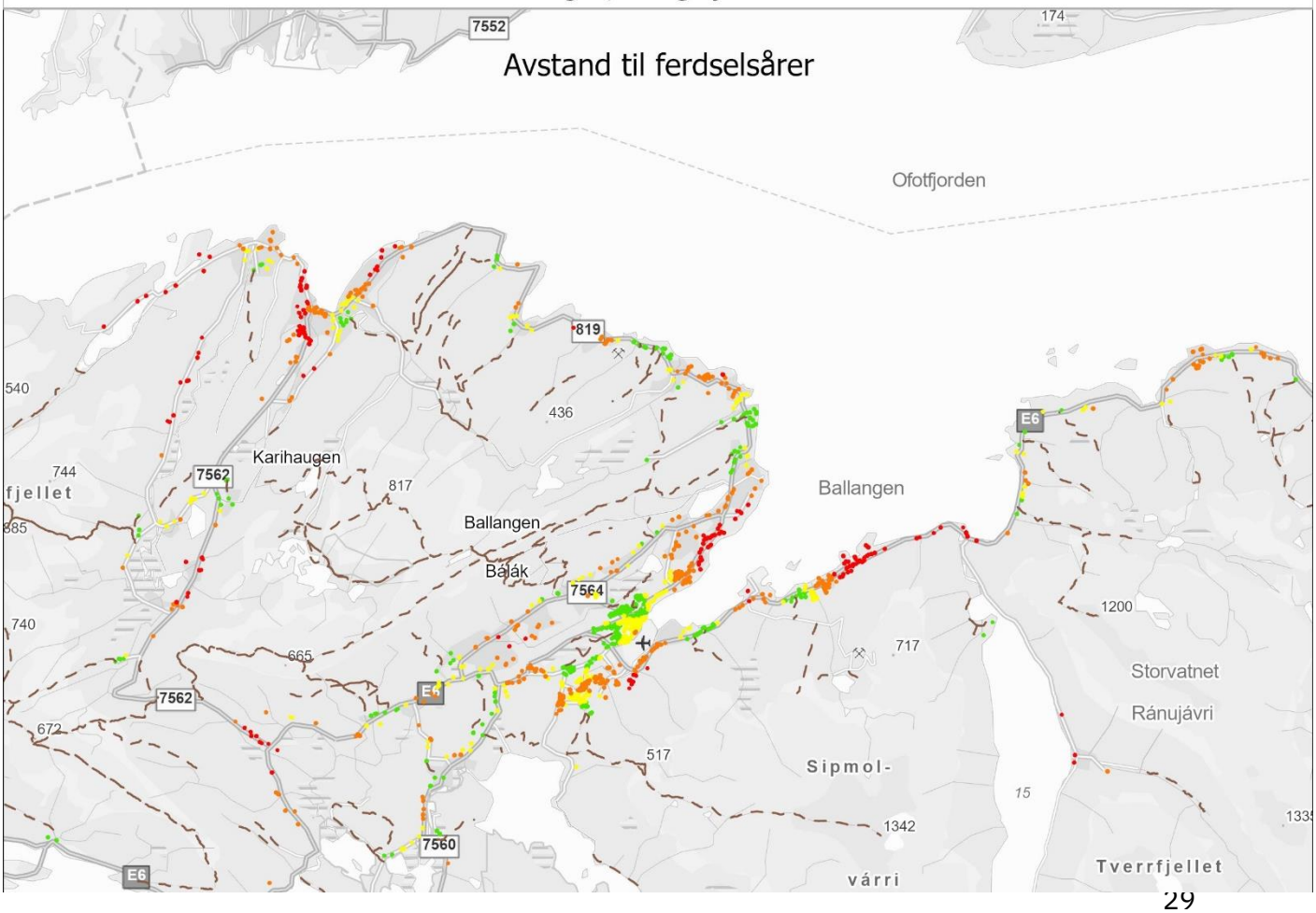

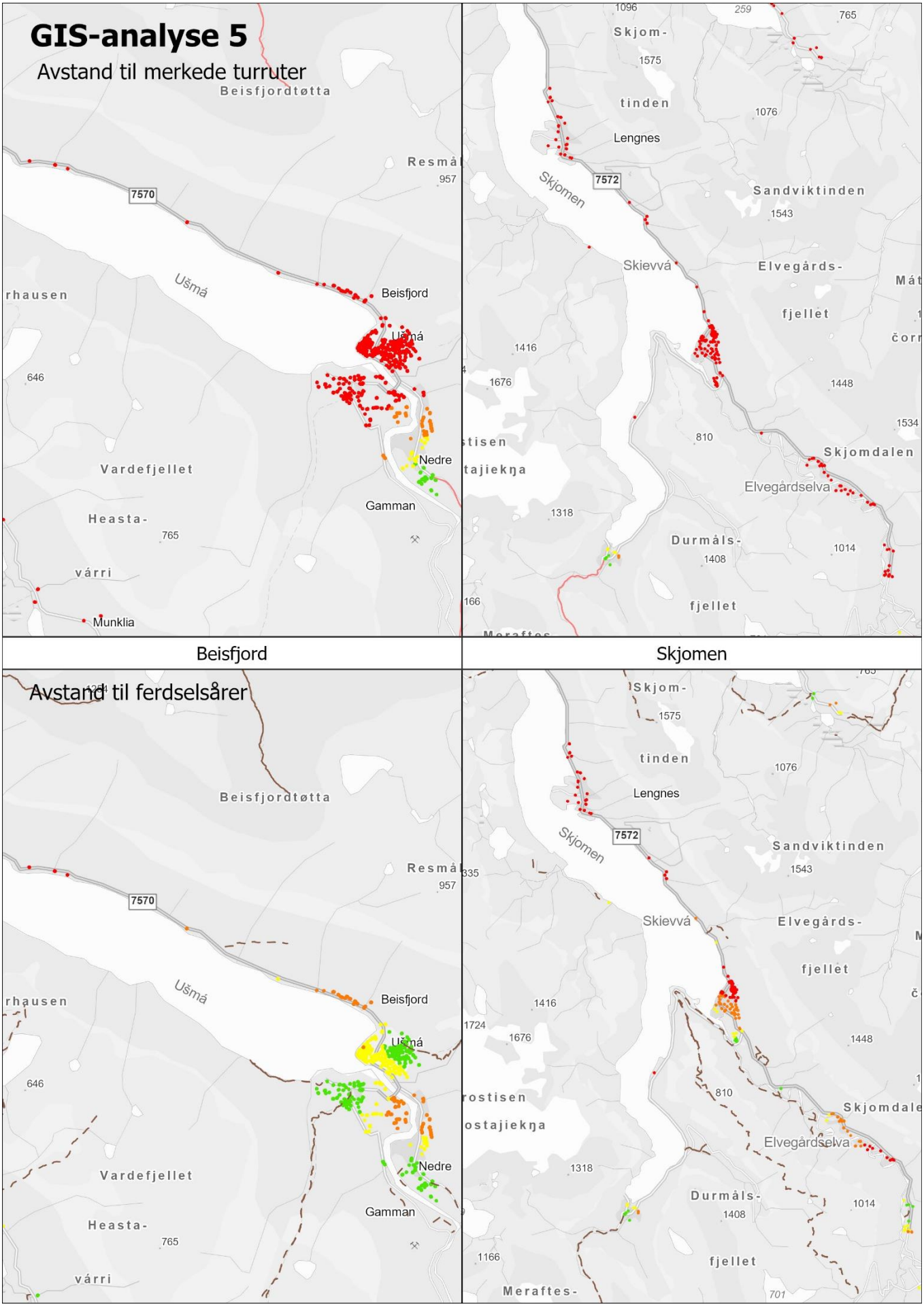
Narvik halvøya, Ankenes og Håkvik

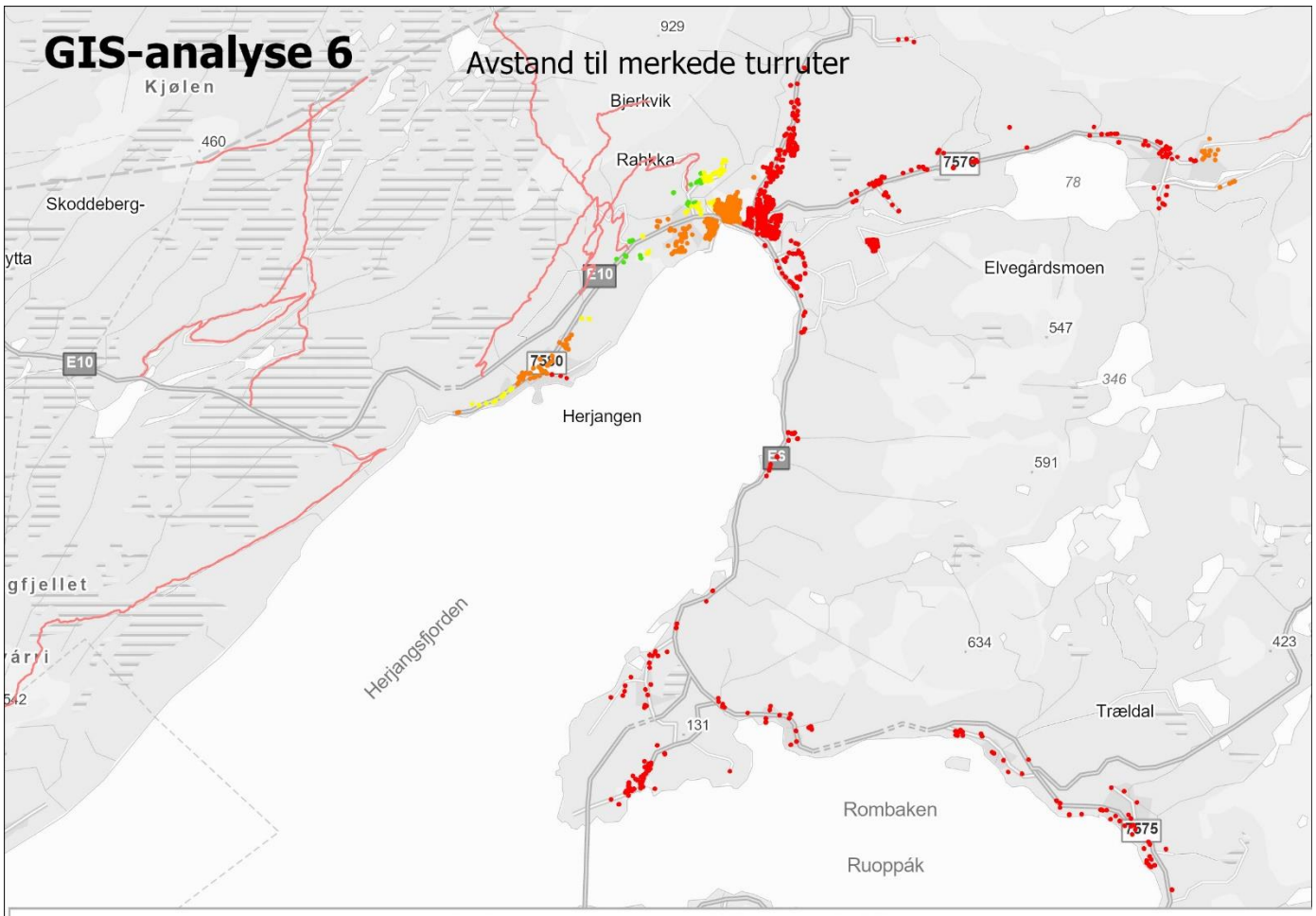

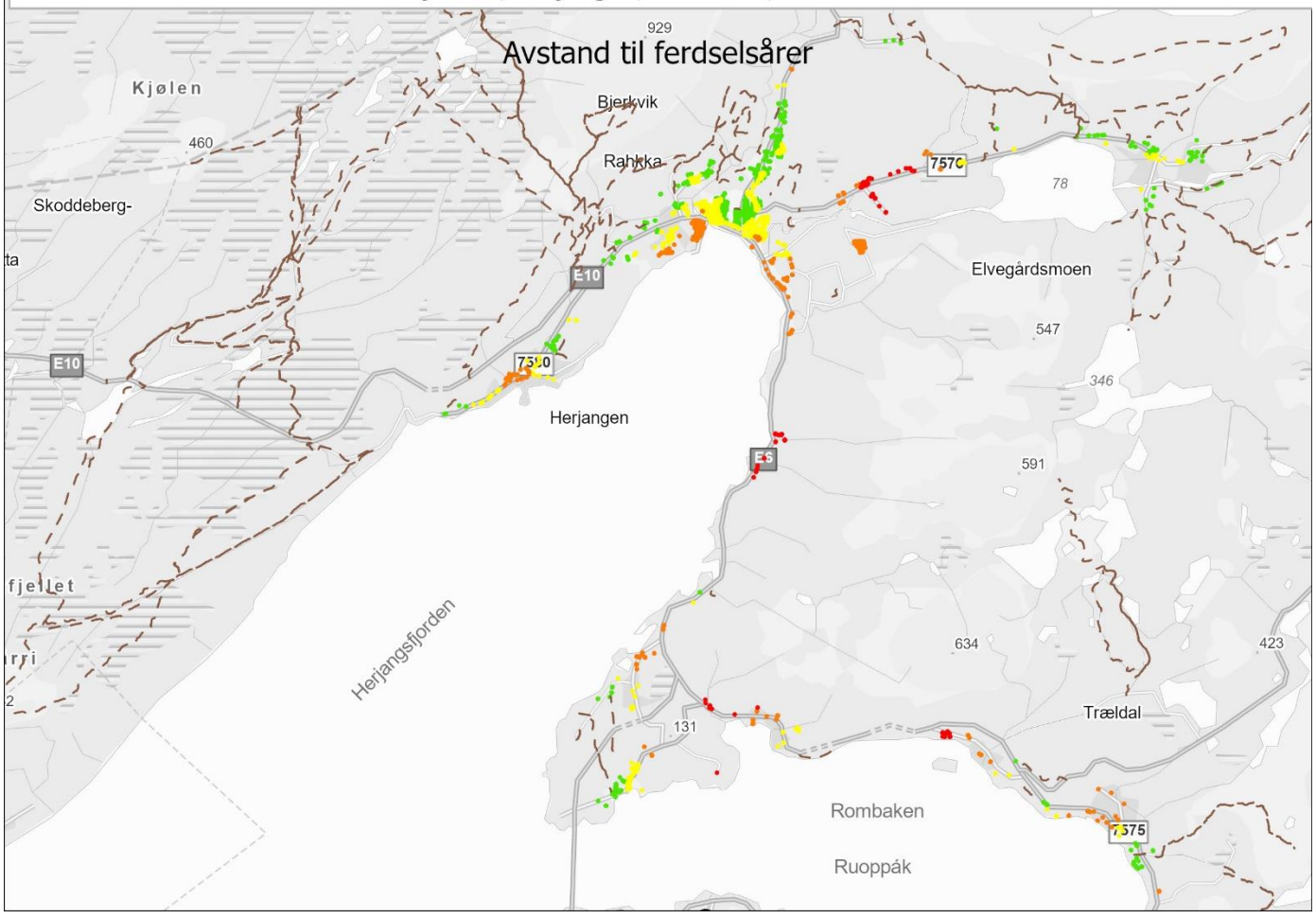
Ballangen, Bø og Kjeldebotn

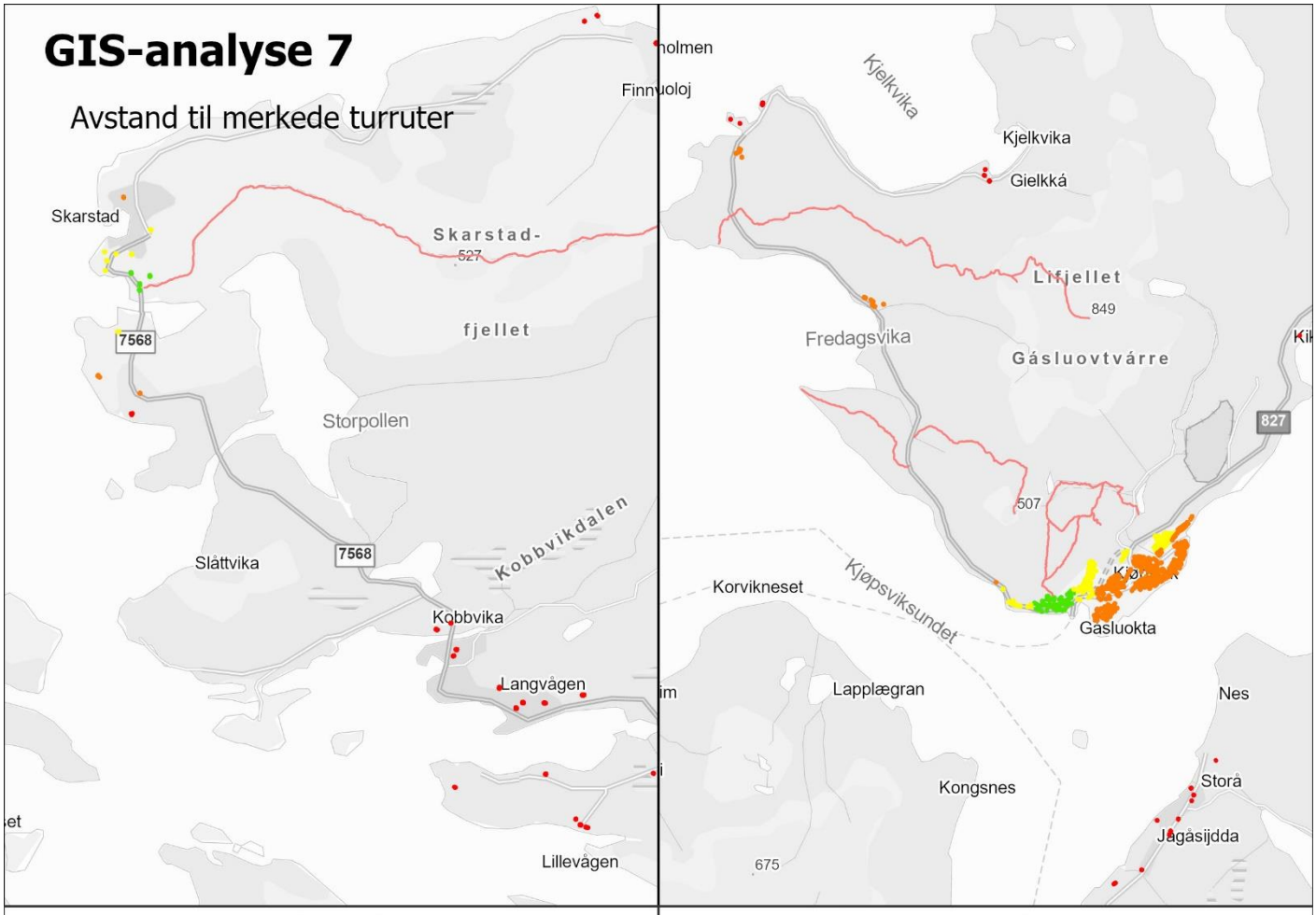

GIS-analyse 5
Avstand til merkede turruter
Beisfjordtøtta
Resmål
957
7570
Ušmá
Beisfjord
Ušmá
646
Vardefjellet
Heasta-
765
várri
Munklia
Nedre
Gamman
Skjom-
1575
tinden
1076
Lengnes
7572
Skjomen
Sandviktinden
1543
Skievvá
Elvegårds-
fjellet
1416
1676
1448
1534
810
Skjomdalen
Elvegårdselva
1318
Durmåls-
1408
1014
fjellet
Beisfjord
Skjomen
Avstand til ferdselsårer
Beisfjordtøtta
Resmål
957
7570
Ušmá
Beisfjord
Ušmá
646
Vardefjellet
Heasta-
765
várri
Nedre
Gamman
Skjom-
1575
tinden
1076
Lengnes
7572
Skjomen
Sandviktinden
1543
Skievvá
Elvegårds-
fjellet
1416
1724
1676
1448
810
Elvegårdselva
1318
Durmåls-
1408
1014
fjellet
Meraftes-
701

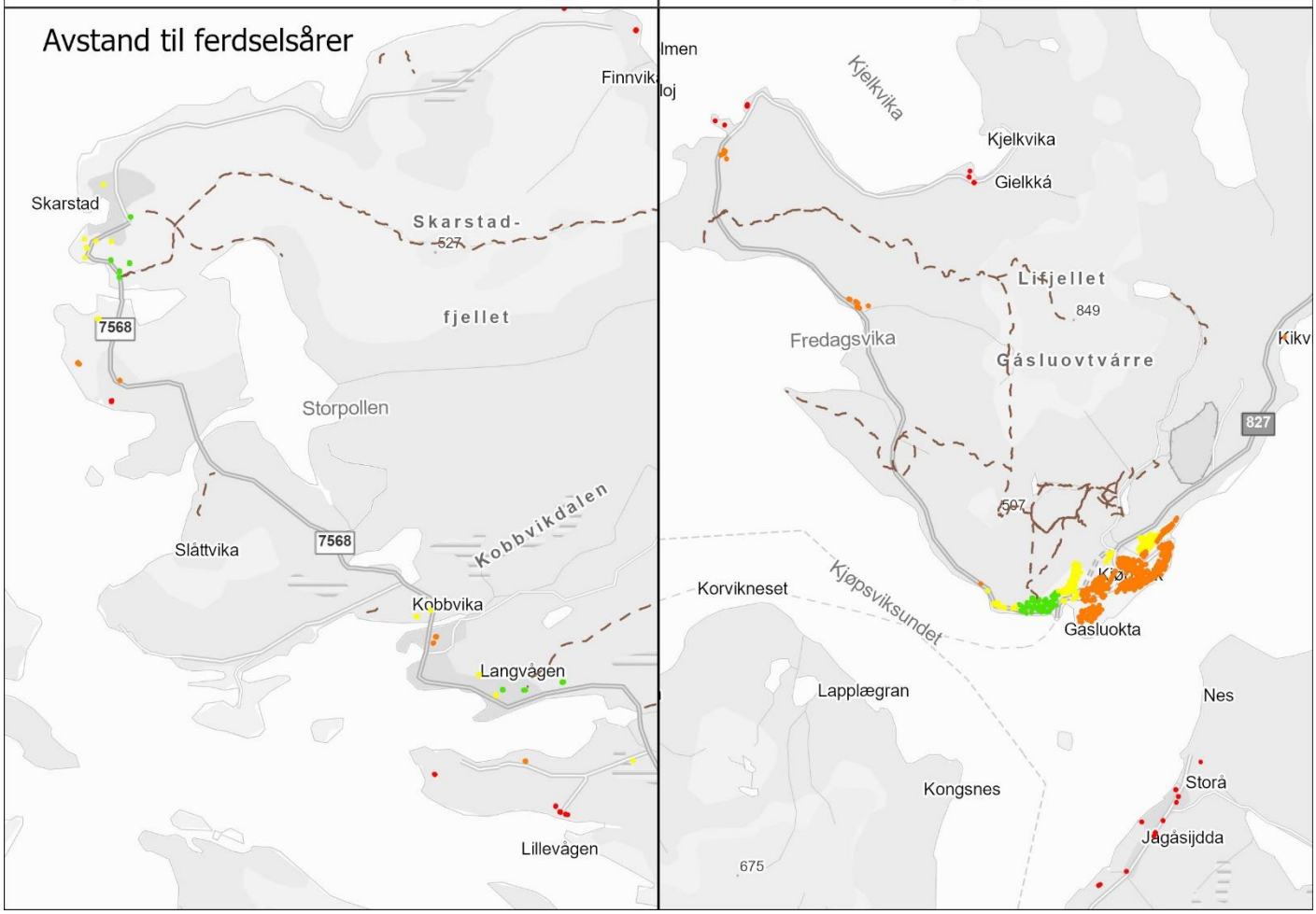
Bjerkvik, Herjangen, Vassdalen, Rombakken

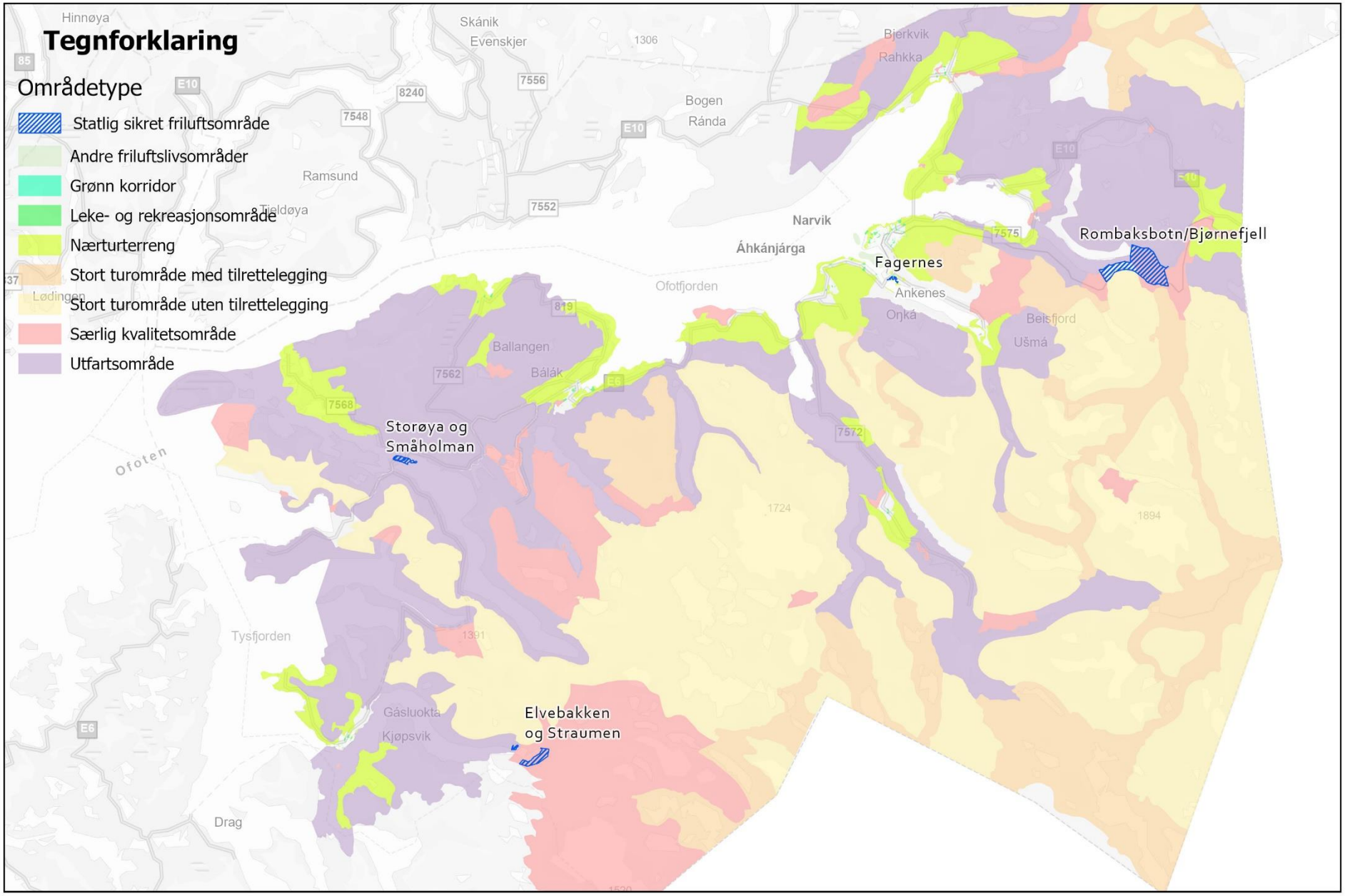

Skarstad

Kjøpsvik

Friluftsområder i Narvik kommune

Detaljerte områdebeskrivelser

Tegnforklaring

Status

- Eksisterende
- Foreslåtte

Turrutekategori

- Fotrute
- Ro- og padlerute
- Skiløype
- Sykkelrute

Gradering

- Enkel
- Middels
- Krevende
- Ekstra krevende
- Ikke gradert

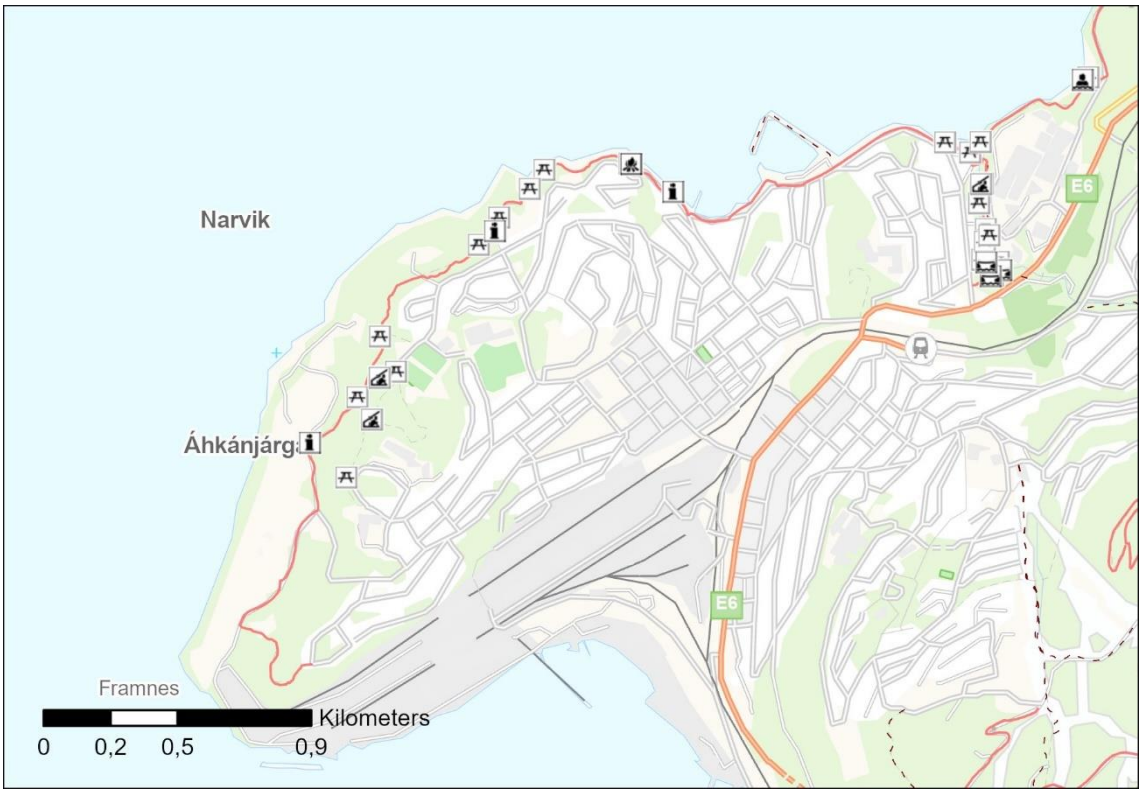
Annet

- Traktorvei
- Sti
- Lysløype
- Naturvernområde

- Benker/bord
- Bro
- Brygge
- Bål-/grillplasser
- Informasjonsskilt/tavle
- Markbearbeiding
- Parkeringsplass
- Teltplass
- Toalett
- AnnenTilrettelegging
- Badeplass
- Hytte ubetjent
- Gapahuk
- Trimpost/turkasse
- Hytte

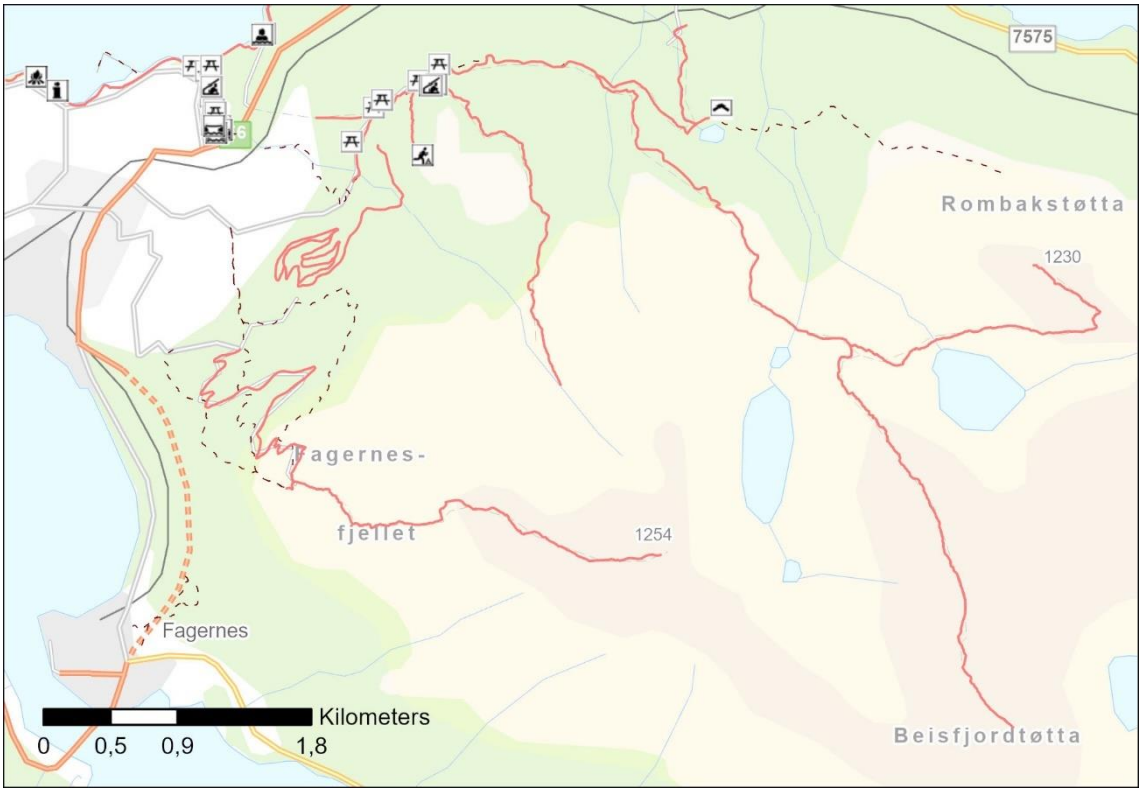
Områdebeskrivelser

Narvik sentrum – Kyststien og parkene

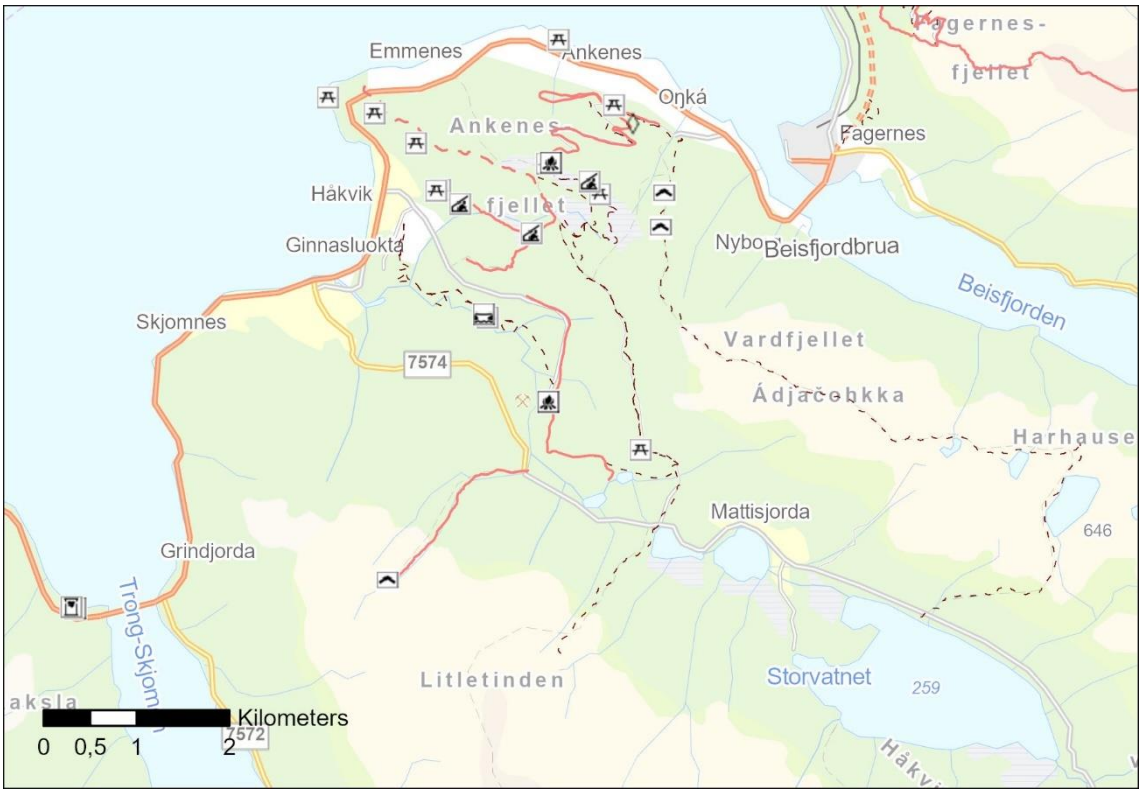
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel
Lengde (en vei)	Kyststien 6 km, Elvedalen 1 km.
Merket / Skiltet	Ja/ja
Tilrettelegging	Parkering, rasteplass, benker/bord, gapahuk, badeplass, bru, bålplass
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**38**/36, **39**/1879, **39**/1790, **39**/1793, **40**/1270, **39**/1659, **39**/1436, **39**/1896 **39**/1897, **39**/1898, **38**/160, **39**/1917, **39**/1919, **39**/1878, **39**/1704, **38**/1, **38**/185, **94**/1, **39**/1539, **39**/2, **39**/1880
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Narvik kommune, Taraldsvik vel
Tiltak	

Fagernesfjellet – Tøttadalen

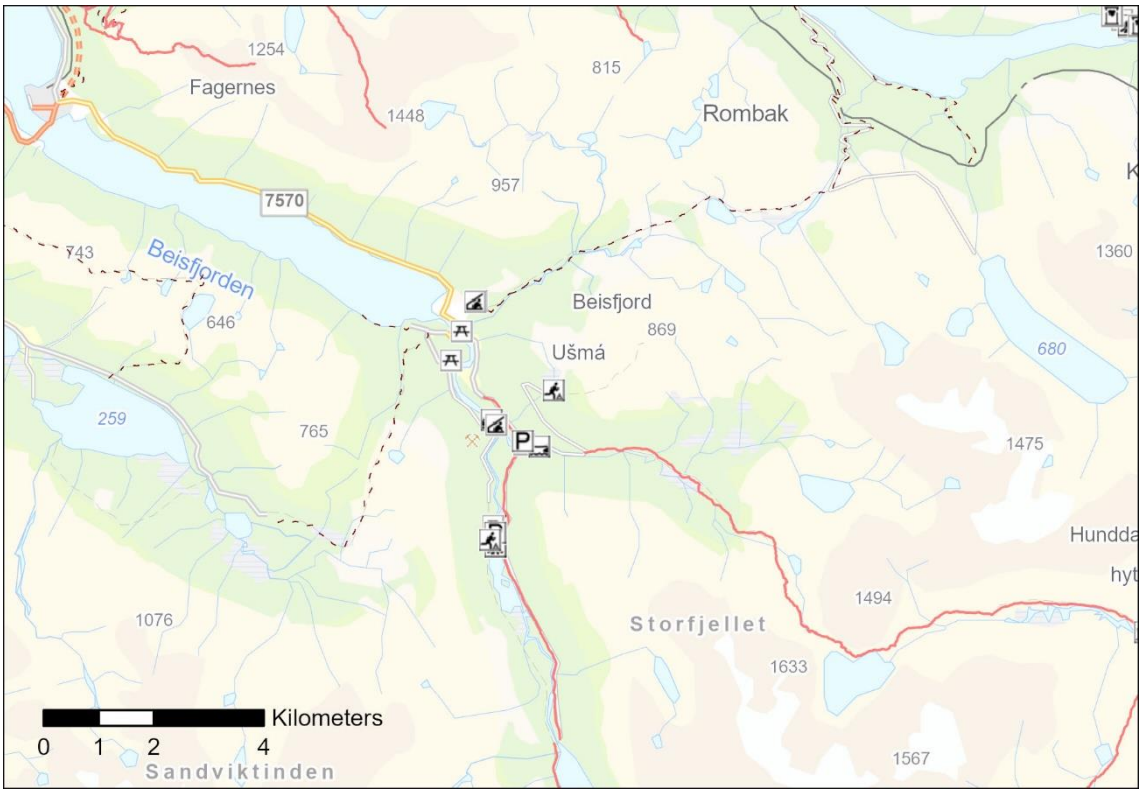
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Ekspert
Lengde (en vei)	Kobberstadløypa 7 km, Tøttadalen 3,5 km, 6 km, 10 km, 16 km, Fagernesfjellet 3 km, 6 km.
Merket / Skiltet	Ja / ja, også umerkede
Tilrettelegging	Parkering, toalett, benker/bord, dagsturhytte, gapahuk, bålplass
Grunneieravtale	Ja og usikker
Eiendommer (gnr./bnr.)	**40**/2, **38**/6, **40**/1235, **40**/1328, **38**/8, **38**/1, **40**/926, **40**/922, **88**/1, **38**/3, **40**/1327, **40**/876/1, **38**/2, **38**/170, **38**/2/7
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Narvikfjellet, Narvik skiklubb, Ukjent
Tiltak	Finne ut om det er noen som kan ta vedlikeholdsansvar for Tøttatoppen, Tøttadalen generelt?

Ankenes og Håkvik

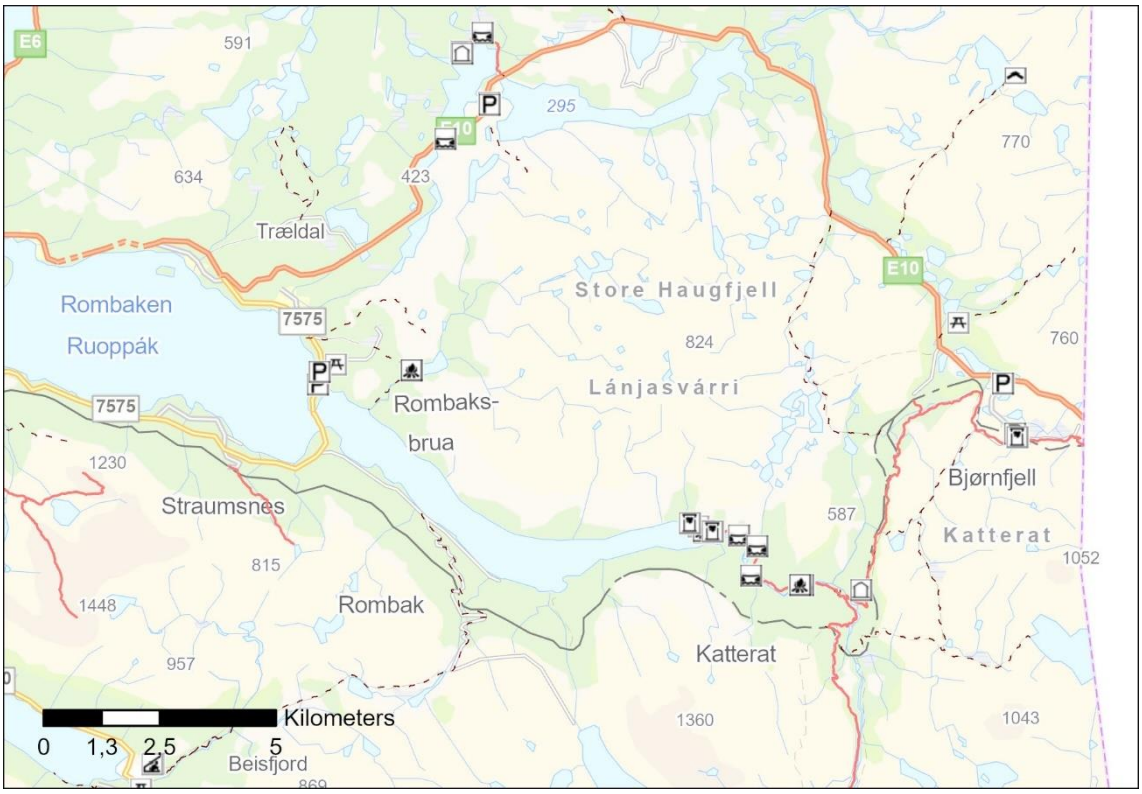
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Turrute: Ankenes skiløype 5 -10 km, 5-minuttershytta 2 km, Silvatnet 3 km, Steinbua 2 km Sti: Storvatnet - Hardhausen 3 km, Alpinbakken – Hardhausen 7 km
Merket / Skiltet	Ja/ja, også noen umerkede løyper
Tilrettelegging	Benker/bord, gapahuk, bålplass, dagsturhytte, toalett
Grunneieravtale	Usikker
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**45**/1, **45**/161, **45**/4, **45**/41, **45**/42, **45**/43, **45**/44, **45**/47, **45**/48, **45**/50, **45**/51, **45**/52, **45**/53, **45**/55, **45**/56, **45**/57, **45**/62, **45**/63, **45**/69, **45**/80, **45**/9, **46**/1, **46**/2, **47**/1, **47**/13, **47**/2, **47**/23, **47**/273, **47**/278, **47**/301, **47**/36, **47**/37, **47**/38, **47**/39, **47**/4, **47**/43, **47**/44, **47**/45, **47**/46, **47**/47, **47**/5, **47**/7, **47**/8, **47**/9, **48**/1, **48**/12, **48**/2, **48**/3, **48**/4, **48**/7,**48**/9, **100**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Håkvik og nord Emmenes Grunneierlag, Håkvik vel
Tiltak	Det burde legge klopper på «Kjettingstien», en populær sti som bruker også til sykling.

Beisfjord

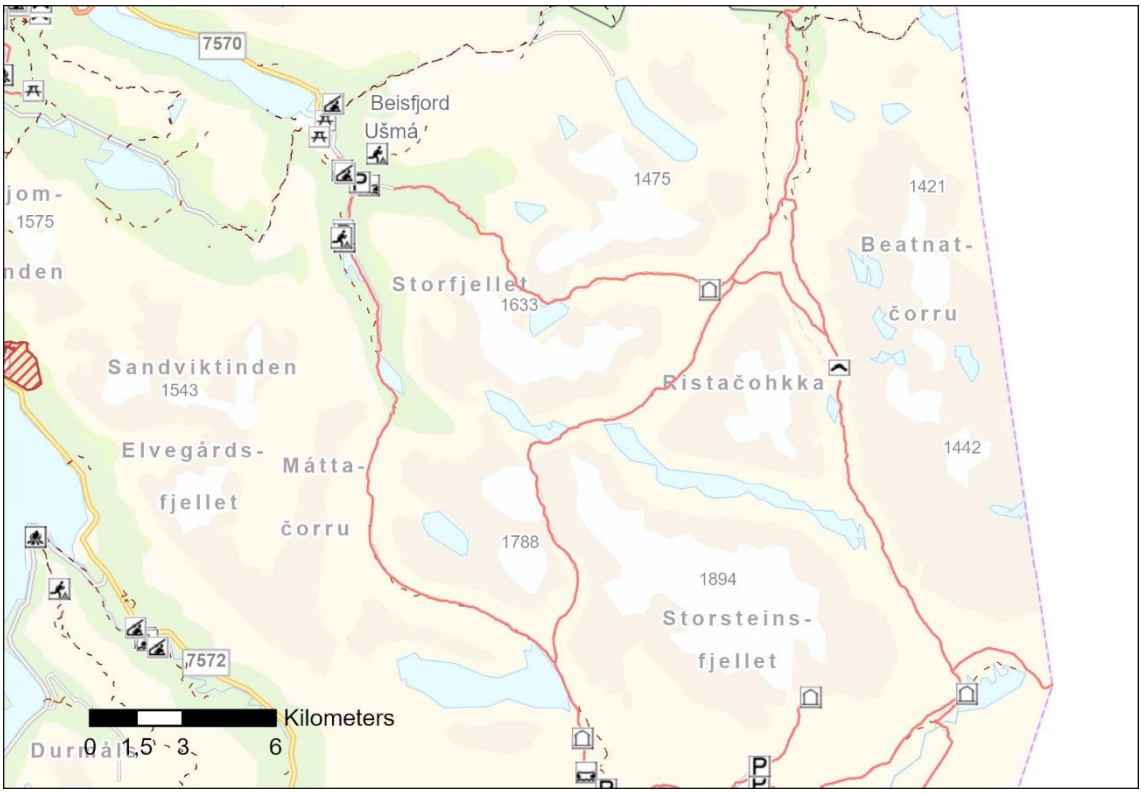
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Beisfjordgubben 0.5 km, Beisfjord – Munklia 5 km, Beisjford - Skamdalsvatnet 7 km, Beisfjord – Rombaksfjord 10 km, Stubblidalen – Hunddalshytta 14 km.
Merket / Skiltet	Ja/Nei (delvis skiltet)
Tilrettelegging	Gapahuk, benker/bord, bålplass, trimpost/turkasse
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**44**/1, **44**/30, **44**/41, **44**/44, **44**/51, **44**/64, **44**/67, **44**/75, **44**/129, **44**/130, **44**/24, **44**/50, **44**/112, **44**/7, **44**/26, **89**/1, **44**/323
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Beisfjord Grunneierlag, DNT Narvik
Tiltak	

Rombakken – Rallarveien – Grenseland

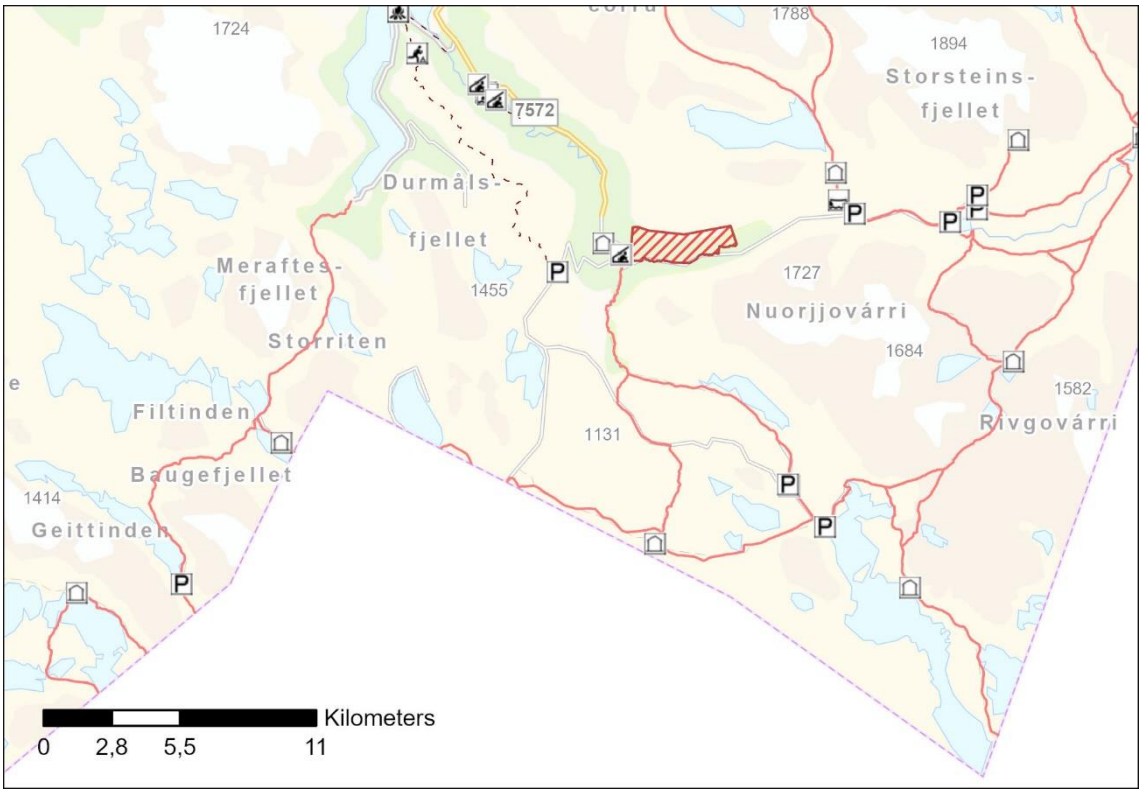
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Turrute: 100-årsbua 2 km, Staumsnes 2 km, Katterat - Nedre Hunddalen 1.5 km, Katterat – Rombaksbotn 5 km,Bjørnfjell – Voktorboligen 10 km, Sti: Katterat – Gatterjavri 6 km, Bjørnfjell – Katterat alternativ rute 10 km, Bjørnfjell – Brudeslorvatnet 5 km, E10 – Holmvatnet 5 km, Hergot – Lakselvatnet 3 km, Nygård – Sandmofjellet 4 km, Stigen 1.5 km, Trældal 3 km, Urdalen – Søsterbekk holdeplass 7 km
Merket / Skiltet	Ja/ja og Ja/nei
Tilrettelegging	Parkering, benker/bord, hytte, gapahuk, toalett, bålplass
Grunneieravtale	Ja og usikker
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**27**/1, **27**/107, **27**/115, **27**/14, **27**/5, **27**/9, **28**/110, **29**/115, **29**/130, **29**/16, **29**/18, **29**/2, **29**/4, **29**/45, **29**/69, **30**/1, **30**/2, **31**/1, **31**/2, **31**/3, **31**/4, **87**/1, **87**/1/177, **87**/1/340, **87**/1/351, **87**/105, **87**/46, **87**/47, **87**/62, **87**/70, **89**/1, **89**/7, **89**/8, **92**/1, **96**/1, **401**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Rombaksbotn bruker – og grunneierlag, Sirkelen grunneierlag, DNT Narvik
Tiltak	

Narvikfjellene Nord (Beisfjord-Grensen)

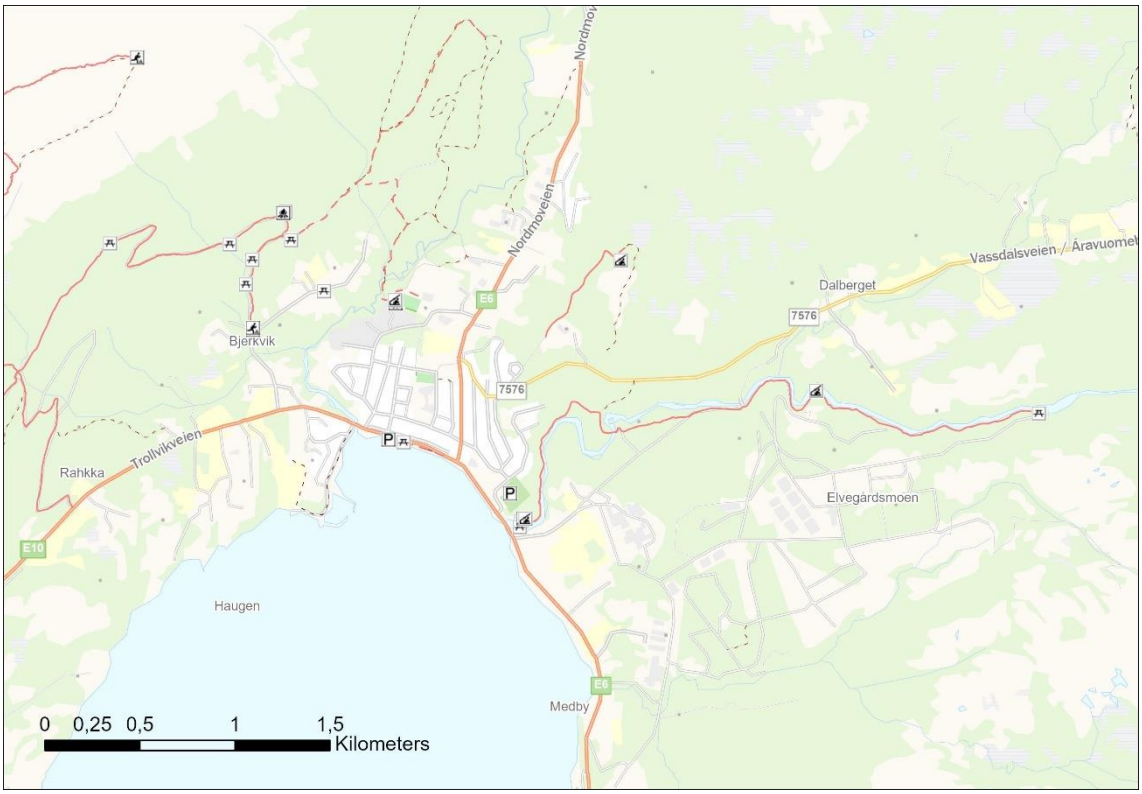
Type ferdselsåre	Turrute
Gradering	Middels – Ekspert
Lengde (en vei)	Stubblidalen (Beisfjord) – Hunddalshytta 14 km, Skamdalen – Losistua 17 km, Losistua – Hunddalshytta 18 km, Hunddalshytta – Cunojávrihytta 18 km, Hundalselva – Oalthavaggi 5 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, hytte, bru, bålplass
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**44**/1, **44**/112, **44**/129, **44**/130, **44**/178, **44**/2, **44**/211, **44**/24, **44**/26, **44**/30, **44**/323, **44**/41, **44**/44, **44**/45, **44**/51, **44**/595, **44**/64, **44**/67, **44**/7, **44**/75, **44**/84, **89**/1, **89**/8, **90**/1, **91**/1, **91**/1/1, **91**/1/14, **91**/1/15, **91**/1/16, **91**/1/2, **91**/1/20, **91**/1/25, **91**/3
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	DNT Narvik
Tiltak	

Narvikfjellene Sør (Bavrojavrre-Grensen)

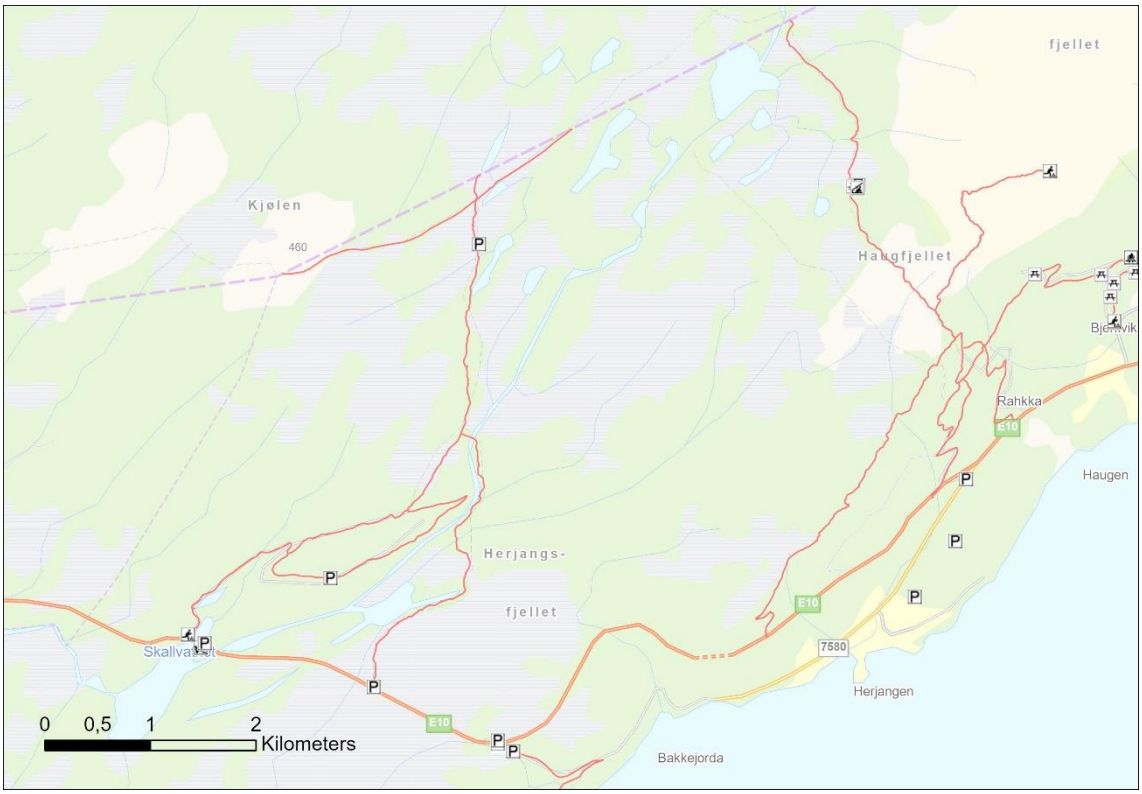
Type ferdselsåre	Turrute
Gradering	Krevende – Ekspert
Lengde (en vei)	Turrute: Fjellbu – Gauteslihytta 24 km, Kobbelva – Skoaddejávre 4 km, Skoaddejávre – Kjørrisdalen 5 km, Skoaddejavre – Gautelisfjellet 7 km, Skoaddejavre – Sitashytta 13 km, Paurohytta – Svenske grensen 5 km, Paurohytta – Bovrojavri 6 km, Gautelishytta – Hukejaure 8 km, Caihnavággihytta-Gauteslihytta 12 km, Steinelva – Caihnavággihytta 8.5 km, Caihnavággihytta-Cunojávrihytta 12 km Sti: Skjomfjellet – Reineset 21 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Gapahuk, hytte, parkering, rastebu, bålplass, trimpost/turkasse
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**288**/1, **288**/1/1, **288**/1/2, **288**/1/3, **388**/1002, **401**/1, **75**/3, **82**/1, **83**/1, **87**/1, **87**/1/177, **87**/46, **87**/47, **87**/62, **87**/70, **91**/1, **92**/1, **92**/1/15, **92**/1/9 **92**/10, **92**/11, **92**/2
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	DNT Narvik
Tiltak	

Bjerkvik

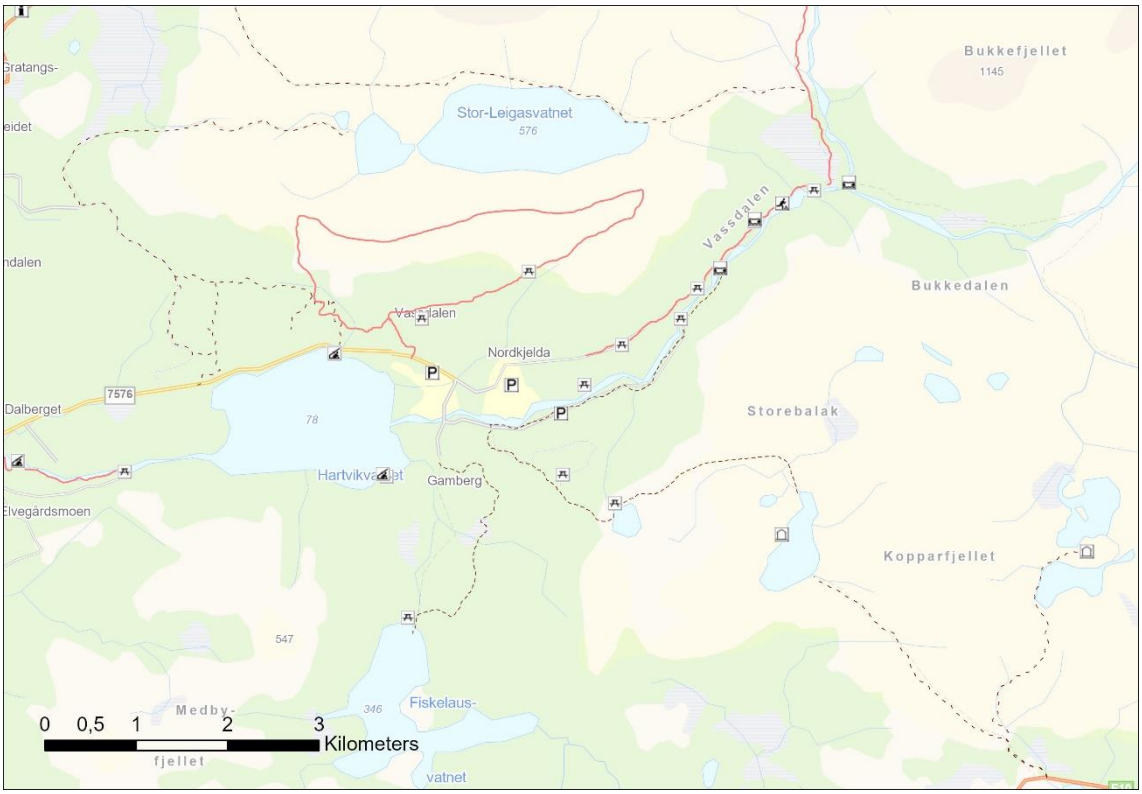
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Turrute: Elvegårdselva 4 km, Bergmyra 1 km, Prestjord -Eventyrskogen – Hattsteinen - Piknikbordet 3.5 km, E6 -Maridalen 2 km Sti: Strandpromenade 1 km, Løypenettet Bjerkvik IL 5 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Benker/bord, Parkering,
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**10**/1, **10**/10, **10**/104, **10**/137, **10**/14, **10**/216-217, **10**/273, **10**/3, **10**/43, **10**/59, **10**/6, **19**/1-4,6,10, **19**/144, **19**/145, **19**/4, **19**/48, **19**/5, **6**/3, **6**/4, **7**/10, **7**/11, **7**/2, **7**/3, **8**/1, **8**/11, **8**/13, **8**/15, **8**/19, **8**/2, **8**/20, **8**/3, **8**/5, **8**/6, **8**/62, **84**/1. **9**/1, **9**/11, **9**/12, **9**/13, **9**/132, **9**/14, **9**/18, **9**/2, **9**/20, **9**/21, **9**/3, **9**/33, **9**/4, **9**/51, **9**/66, **9**/8, **96**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Bjerkvik IL, Hattsteinen og Piknikbordets venner, Prestjord
Tiltak	

Herjangsfjellet - Veggfjellet

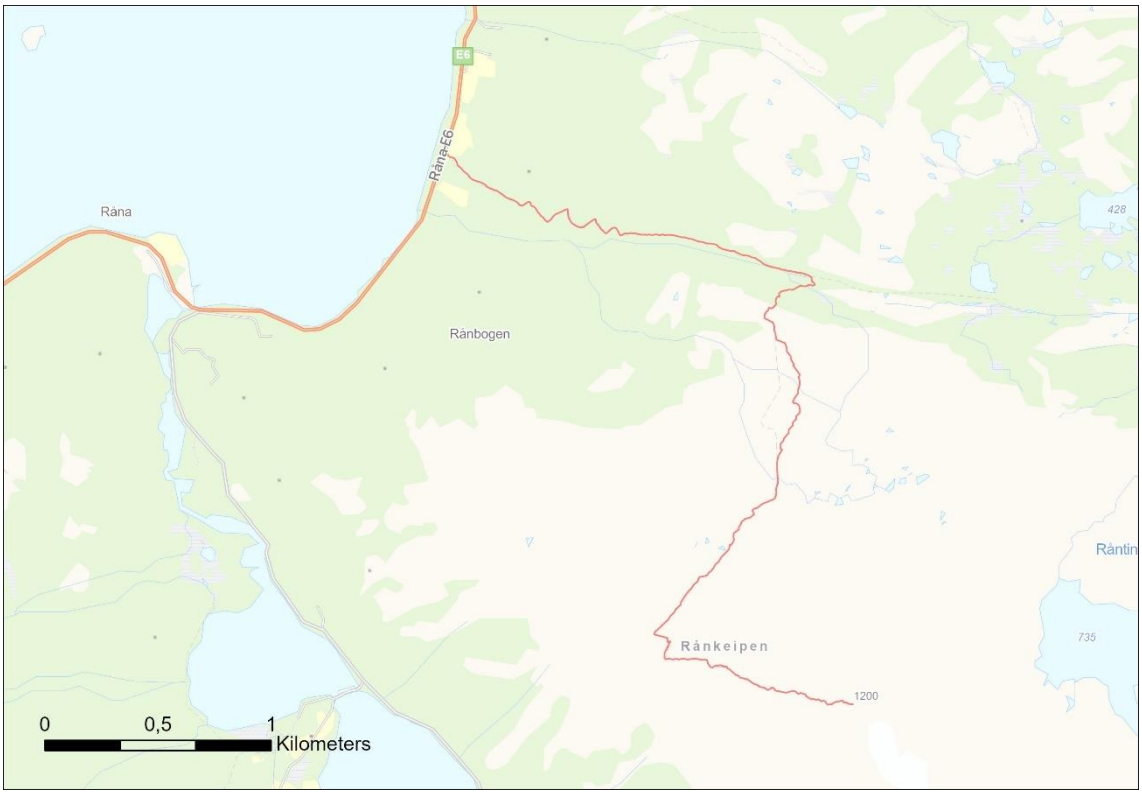
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Middels – Ekspert
Lengde (en vei)	Turruter: sommerrute varden 9 km, Skallvatnet – O-Krokveien 13 km, Knivslira til Storelvfossen bru 4 km, Herjangen – O- Krokveien 6 km, Herjangen Nattmålstuva 5 km, Herjangen – Piknikbordet 4 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, gapahuk, bålplass, benker/bord, trimpost/turkasse
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**1**/49, **3**/1, **3**/2, **3**/25, **3**/3, **3**/34, **3**/4, **3**/6, **3**/7, **3**/8, **3**/9, **4**/1, **4**/2, **4**/3, **4**/5, **5**/1, **5**/10, **5**/2, **5**/3, **5**/4, **5**/5, **5**/8, **5**/9, **6**/1, **6**/3, **6**/4, **7**/10, **7**/11, **7**/2, **7**/21, **7**/22, **7**/3, **7**/6, **8**/11, **8**/13, **8**/15, **8**/2, **8**/20, **8**/3, **8**/6, **8**/62, **84**/1, **96**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Herjangen tur- og løypelag, Skaug grunneierlag
Tiltak	

Vassdalen

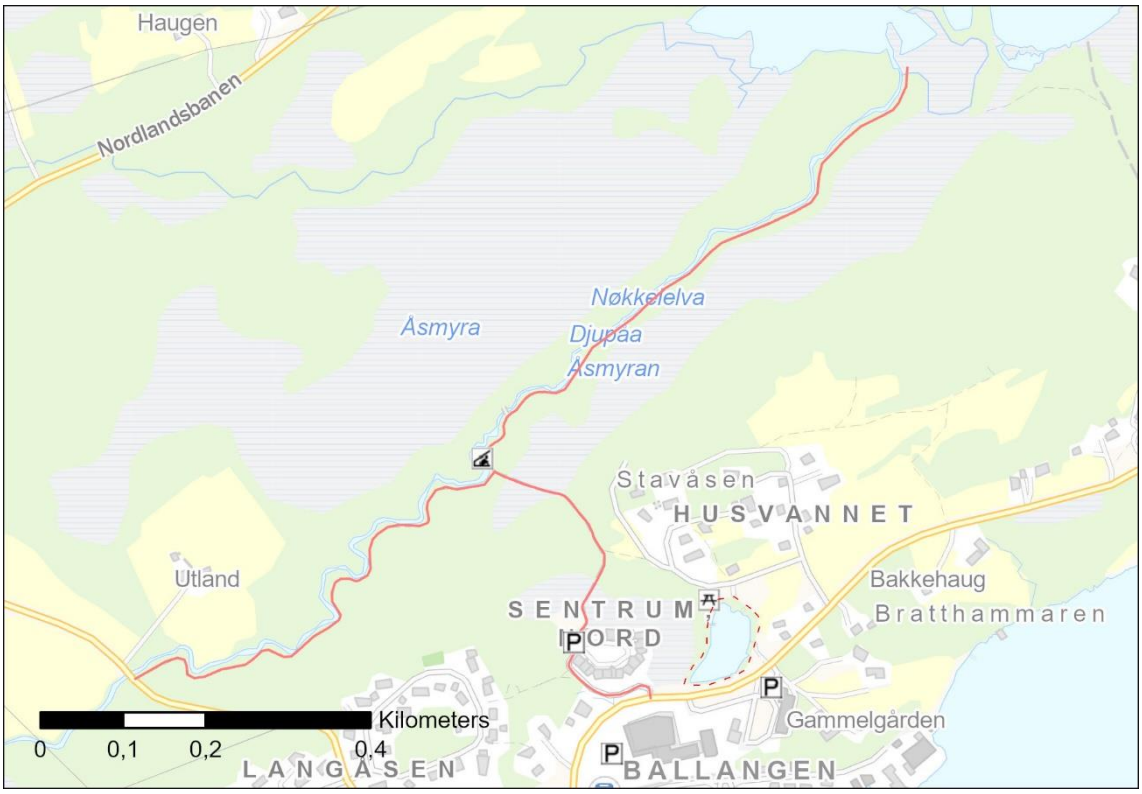
Type ferdselsåre	Turrute, Sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Turrute: Nordkild – Storfossen 3.5 km, Storfossen – Grasvatnet 3.3 km Sti: Elvebakk - Lilleballak – Kopparfjellvatnet 4.5 km, Elvemo – Solbakk 3 km, Nyheim – Fiskelausvatnet 3 km, E10 – Kopperfjellvatnet 4 km, E10 – Næverfjellhytta 3.6 km.
Merket / Skiltet	Delvis/delvis
Tilrettelegging	Parkering, benker/bord, bålplass, gapahuk, hytte
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**10**/124, **10**/153, **10**/21, **10**/272, **10**/48, **10**/54, **10**/58, **10**/8, **11**/1, **11**/2, **11**/3, **11**/4, **11**/9, **12**/1, **12**/1,3-4, **12**/10, **12**/11, **12**/12, **12**/2, **12**/2,5, **12**/3, **12**/4, **12**/5, **12**/6, **12**/9, **13**/1, **13**/13, **13**/2, **13**/3, **13**/4. **13**/5, **13**/6, **14**/1, **14**/2, **14**/3, **14**/5, **15**/1, **15**/10, **15**/12, **15**/15, **15**/2, **15**/20, **15**/26, **15**/27, **15**/3, **15**/32, **15**/4, **15**/5, **15**/6, **15**/8, **15**/9, **16**/1, **16**/10, **16**/2, **16**/5, **16**/6, **16**/7, **16**/9, **17**/1, **17**/2, **17**/3, **18**/2, **86**/1, **86**/1/2, **87**/1, **98**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Vassdalen tur- og løypelag, Vassdalen grunneierlaget
Tiltak	

Rånkeipen

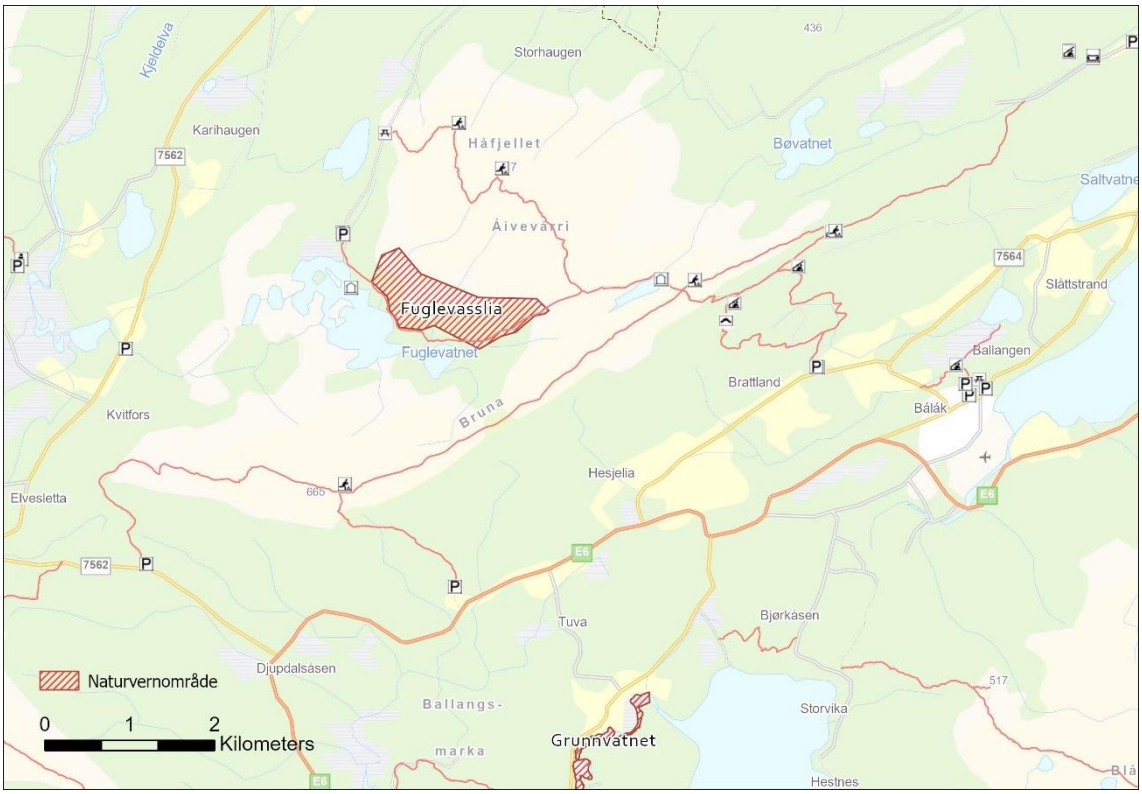
Type ferdselsåre	Turrute
Gradering	Middels
Lengde (en vei)	Rånbogen – Rånkeipen 5.2 km
Merket / Skiltet	Ja/nei
Tilrettelegging	Parkering, benker/bord, gapahuk
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**340**/14, **340**/15, **340**/185, **340**/199, **340**/686, **502**/1, **507**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag
Tiltak	

Kjerringhølla - Djupåa

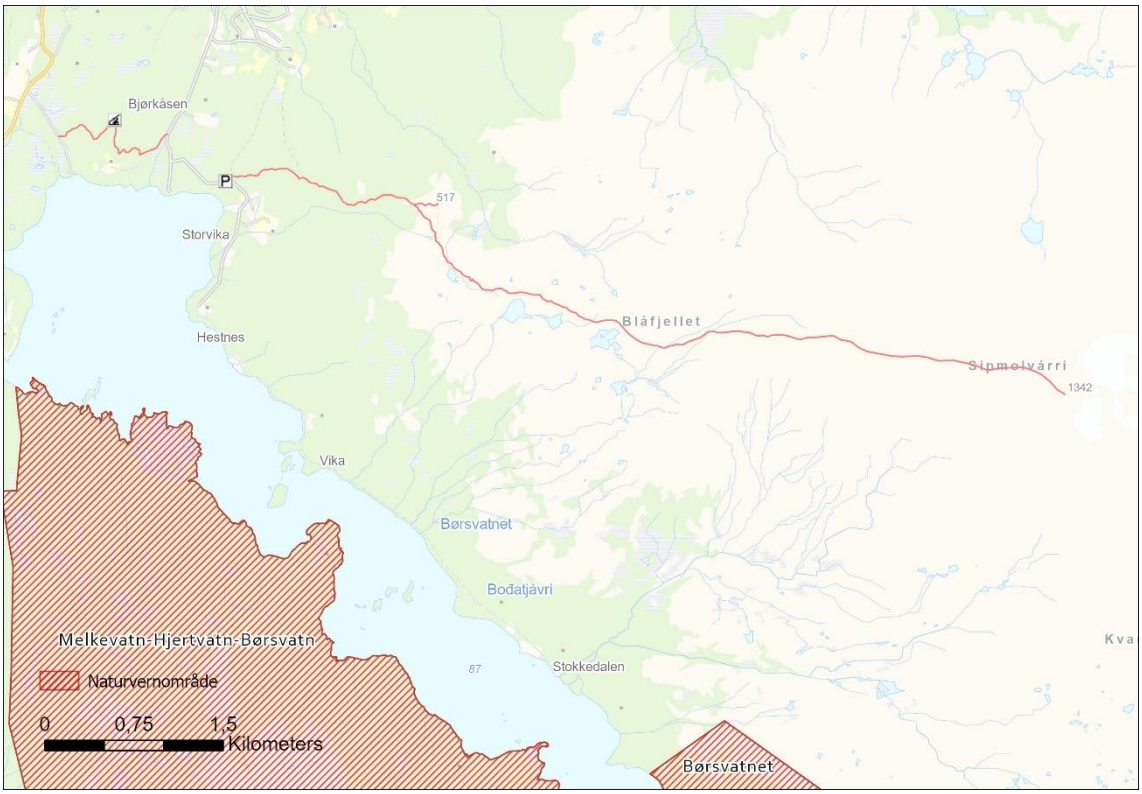
Type ferdselsåre	Turrute
Gradering	Enkel
Lengde (en vei)	Turrute: Kjerringhola – Alfanvatnet – Storfjellveien 2 km Sti: Husvatnet 400 m
Merket / Skiltet	Ja/ja
Tilrettelegging	Parkering, benker/bord, gapahuk
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.)	**340**/14, **340**/15, **340**/185, **340**/199, **340**/686, **502**/1, **507**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag
Tiltak	

Håfjellet – Bøstrand

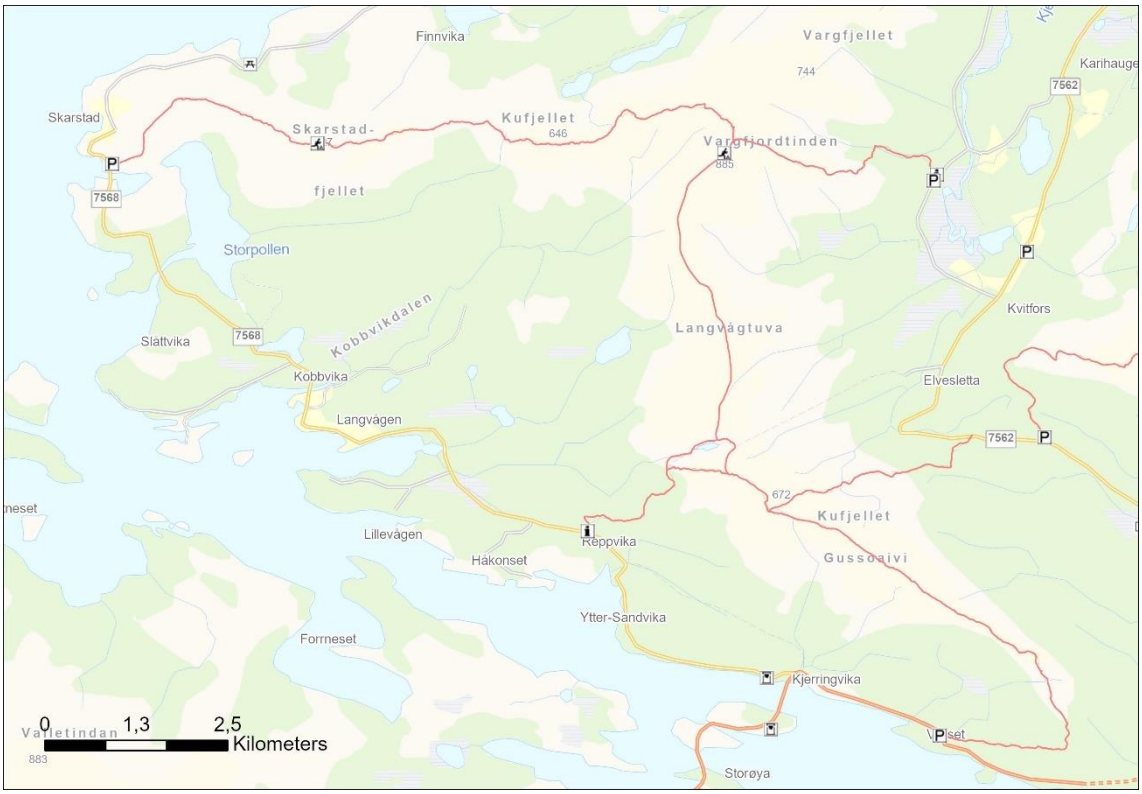
Type ferdselsåre	Turrute, sti
Gradering	Enkel – Middels
Lengde (en vei)	Pippira - Linken – Bruna – Langvassbu/Steinbua 7 km, Parkering – Kråfjell – Langvassbu 10 km (rundtur), Kvitforsveien – Linken 5 km, Holmvatnet – Håfjelltuva 3 km, Langvassbu Håfjelltuva 3 km, Fuglevatnet – Håfjelldalen 4 km, Bødalen – Gapahuken 3 km, Brattåsen 750 meter (to ruter)
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, gapahuk, benker/bord, trimpost/turkasse, bålplass
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**340**/14, **340**/171, **340**/176, **340**/19, **340**/21, **340**/226, **340**/29, **340**/30, **340**/30/1, **356**/13, **357**/18, **357**/19, **357**/28, **357**/30, **357**/51, **357**/52, **357**/8, **357**/82, **358**/2, **361**/19, **363**/1, **374**/1, **400**/1, **505**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag, Håfjellets venner, Bøstrand grende – og løypelag
Tiltak	

Sepmola/Sipmolvarri

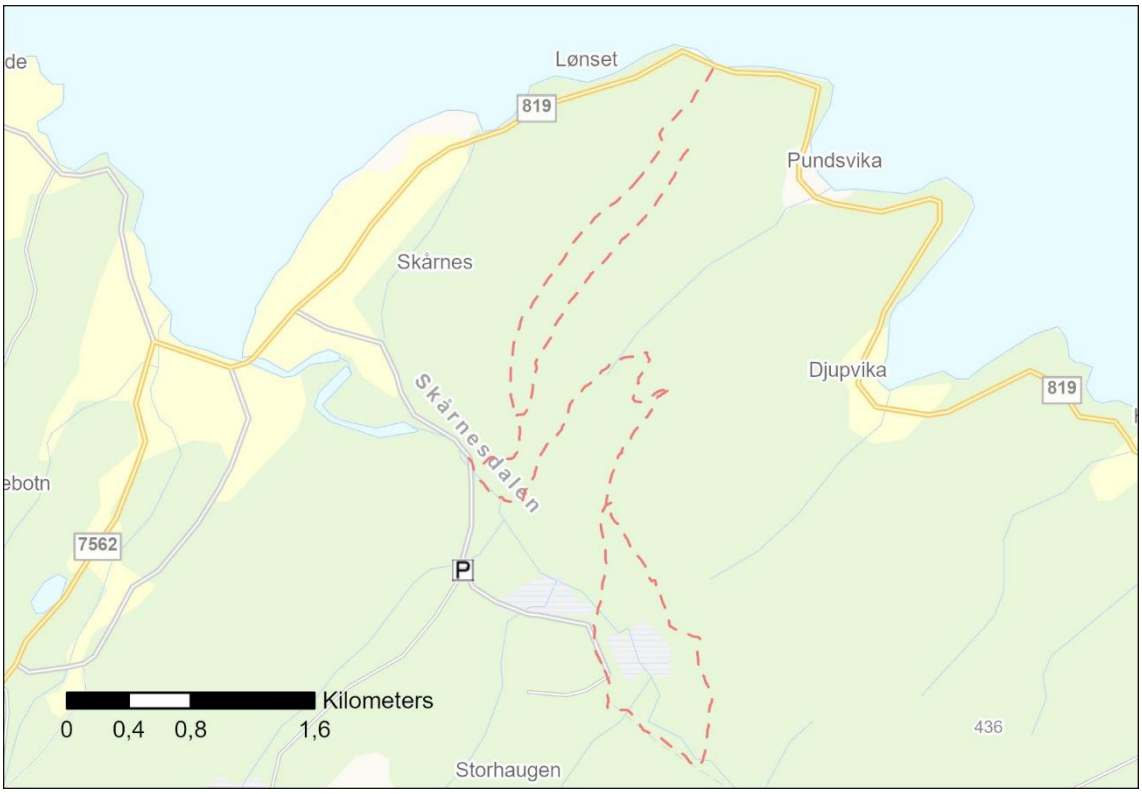
Type ferdselsåre	Turrute, sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Brattåsen 750 m (to ruter), Børsvassveien/Storvikbakken – Rundtuva 2 km, Børsvassveien/Storvikbakken – Sepmola/Sipmolvarri 8 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, Gapahuk
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**340**/14, **340**/171, **340**/176, **340**/19, **340**/21, **340**/226, **340**/29, **340**/30, **340**/30/1, **356**/13, **357**/18, **357**/19, **357**/28, **357**/30, **357**/51, **357**/52, **357**/8, **357**/82, **358**/2, **361**/19, **363**/1, **374**/1, **400**/1, **505**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag, Håfjellets venner, Bøstrand grende – og løypelag
Tiltak	Ballangen turlag ønsker infotavler til Brattåsen og Rundtuva/Sipmolvarri

Efjord – Kjeldebotn – Djupdalsås

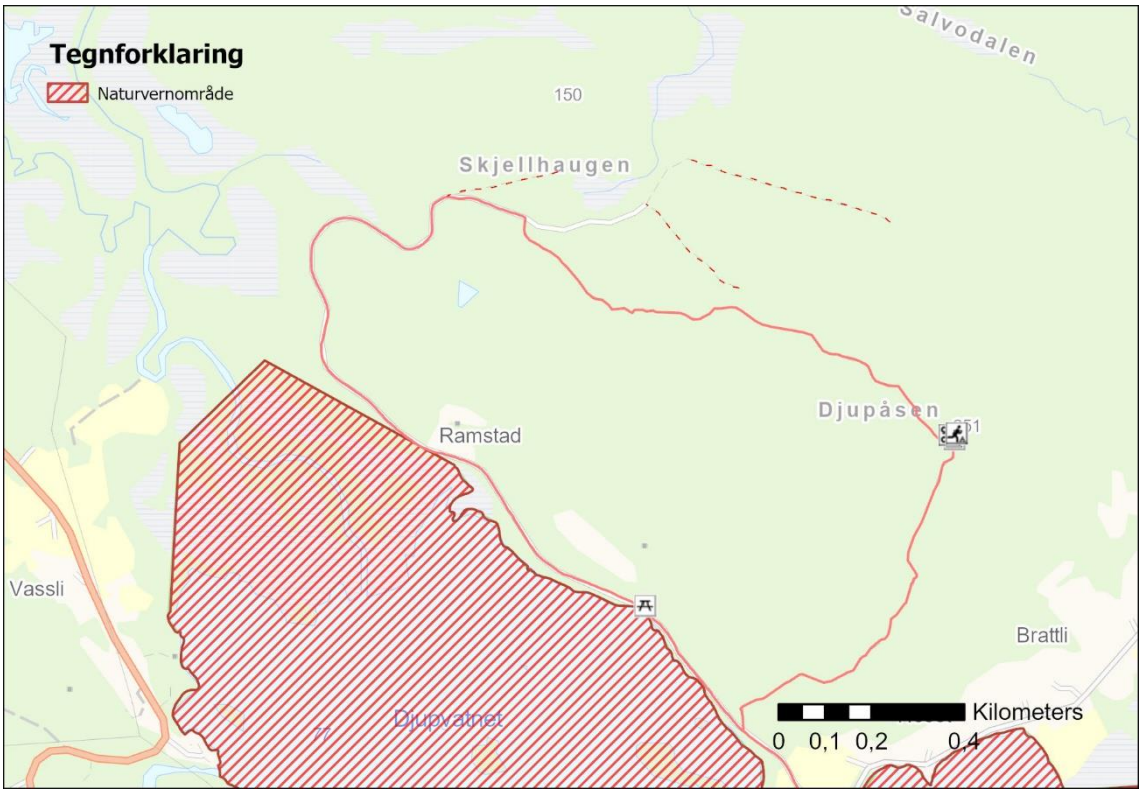
Type ferdselsåre	Turrute
Gradering	Middels – Krevende
Lengde (en vei)	Skarstad- Vargfjordtinden 11 km, Skarstad – Skarstadfjellet 3.2 km, Skarstad – Klippenborgn 14 km, Vargfjordtinden - Høghumpen 7.5 km, Vårset – Gulliklivatnet 3.1 km, Vårset – Høghumpen 8.1 km, Reppvika – Høghumpen 3.5 km, Reppvika – Varfjordtinden 8.3 km, Reppvika – Dalvatnet – 7 km, Dalvatnet – Høghumpen 8 km, Dalvatnet – Skarstad 20.7 km. Klippenborg – Vargfjordtinden 2.7 km.
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, toalett, benker/bord, trimpost/turkasse
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**301**/1**, 301**/2, **301**/5, **302**/1, **302**/1,6, **302**/3, **302**/4, **302**/9, **304**/1, **306**/1, **308**/1, **309**/1, **312**/1, **313**/13, **313**/6, **370**/158, **370**/19, **370**/30, **370**/77. **400**/1, **501**/1, **505**/1, **508**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag, Efjord grendelag
Tiltak	

Kjeldebotn

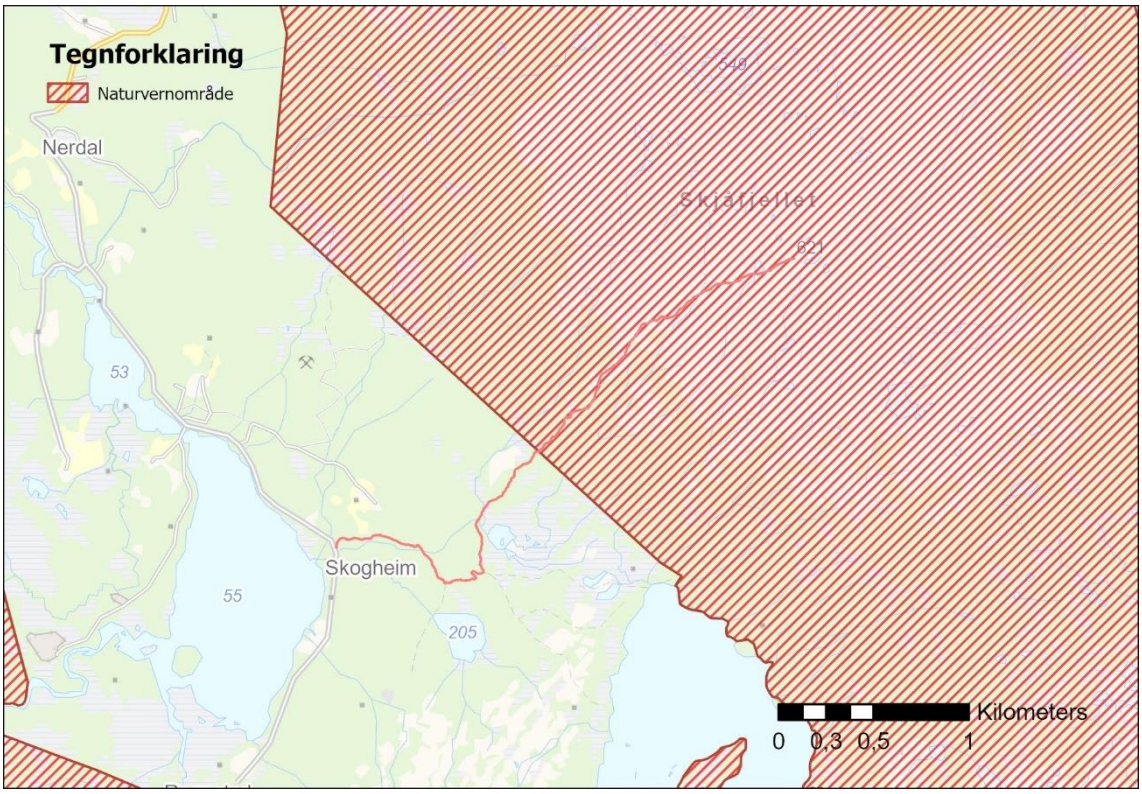
Type ferdselsåre	Stier
Gradering	Enkel – middels
Lengde (en vei)	Ivarsteintuva 4 km (rundtur), Skavika – Kleiva 5 km, Høgstfjellet 3 km,
Merket / Skiltet	Delvis/Delvis
Tilrettelegging	Parkering
Grunneieravtale	Nei
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**361**/1,10, **361**/11, **361**/16, **361**/18, **361**/19, **361**/2,17, **361**/3, **361**/5,7, **361**/6, **361**/6,13, **361**/7, **361**/8, **362**/1,6, **362**/10, **362**/11, **362**/12, **362**/2, **362**/3, **362**/4, **362**/5, **362**/8, **363**/1 **364**/2, **502**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Lokale turfolk
Tiltak	Jobbe for lokal forankring av turruter, gå i dialog med grunneiere

Djupåsfjellet

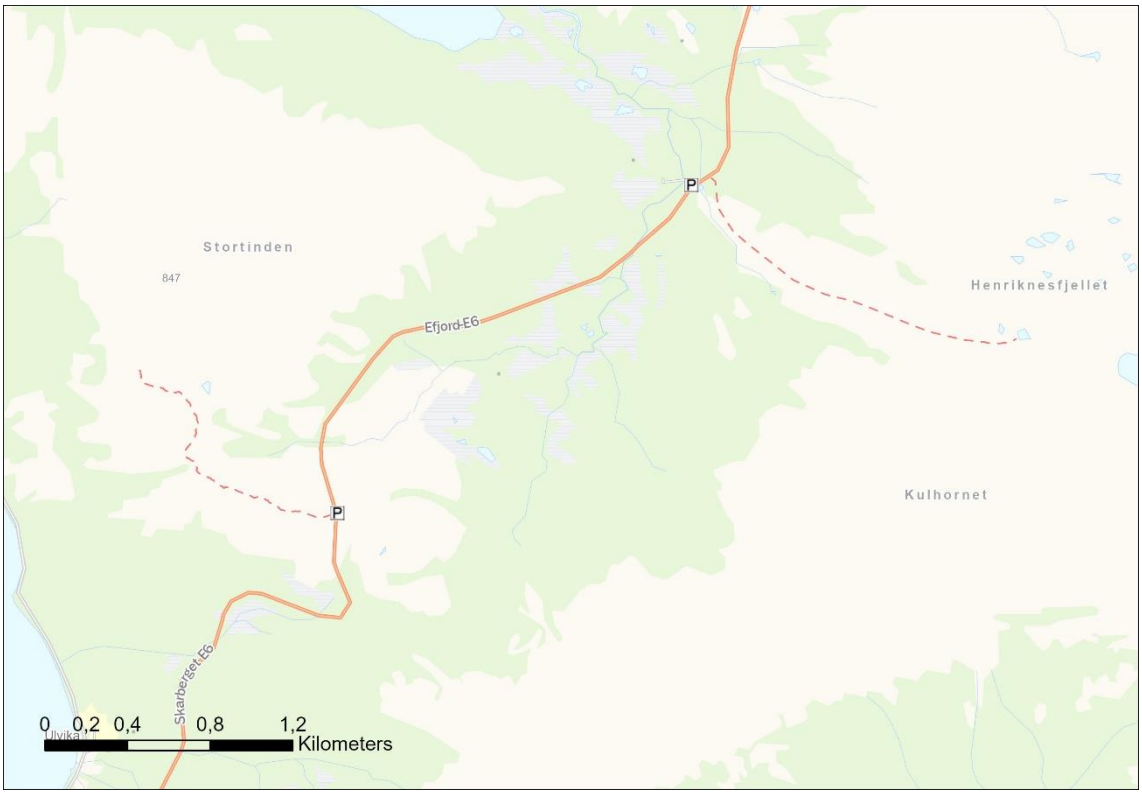
Type ferdselsåre	Turrute, sti
Gradering	Enkel
Lengde (en vei)	Djupåsen 4.5 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	Parkering, benker/bord, gapahuk, trimpost/turkasse
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**346**/1,17, **346**/16, **346**/19, **346**/7, **346**/8, **350**/1, **350**/2, **350**/2, **350**/5
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag
Tiltak	

Skjåfjellet

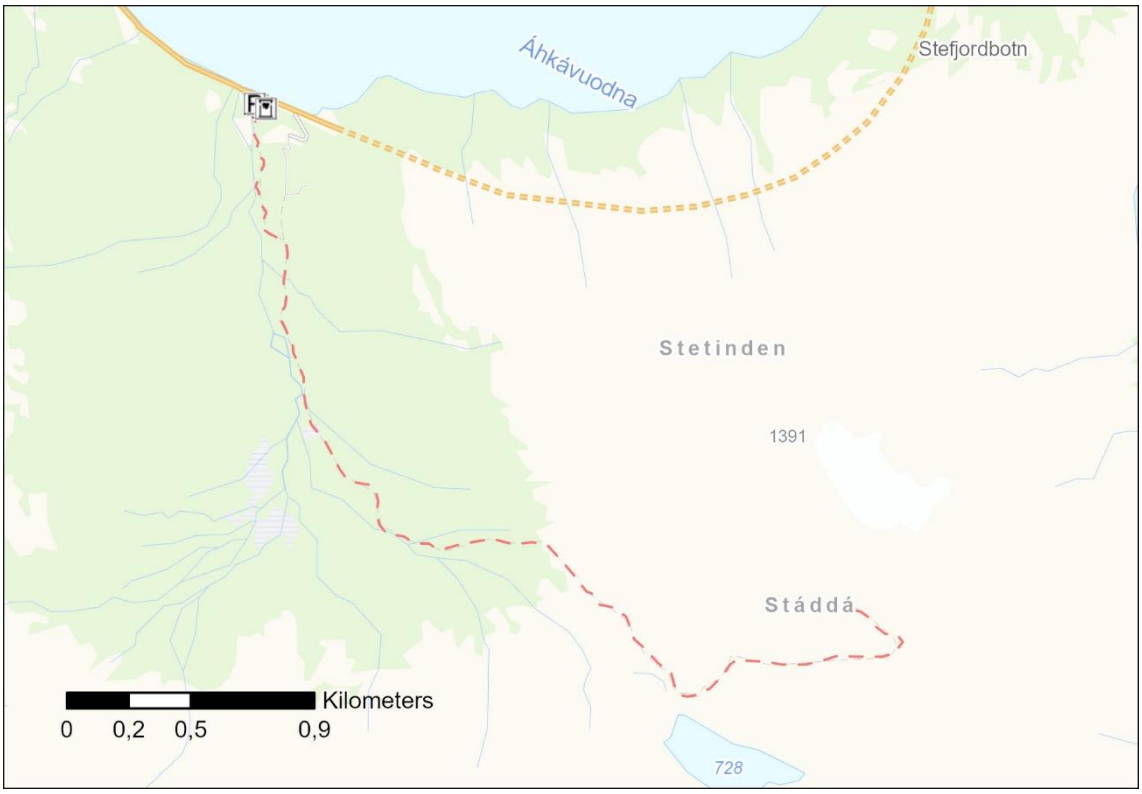
Type ferdselsåre	Turruter
Gradering	Middels
Lengde (en vei)	4 km
Merket / Skiltet	Ja/Ja
Tilrettelegging	
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**325**/1, **401**/1, **401**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Ballangen turlag
Tiltak	

Kjerna -Svaet

Type ferdselsåre	Foreslått turrute, sti
Gradering	Enkel – Middels
Lengde (en vei)	Kjerna 1.5 km, Svaet 2 km
Merket / Skiltet	Delvis/Nei
Tilrettelegging	Parkering
Grunneieravtale	Nei
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**204**/5, **205**/1, **283**/2, **320**/3, **501**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Turgruppa Kjøpsnes IL (må avklares på nytt)
Tiltak	Merke og skilte turrutene, jobbe for en bedre tilrettelagt parkeringsplass på begge lokaliteter.

Stetind

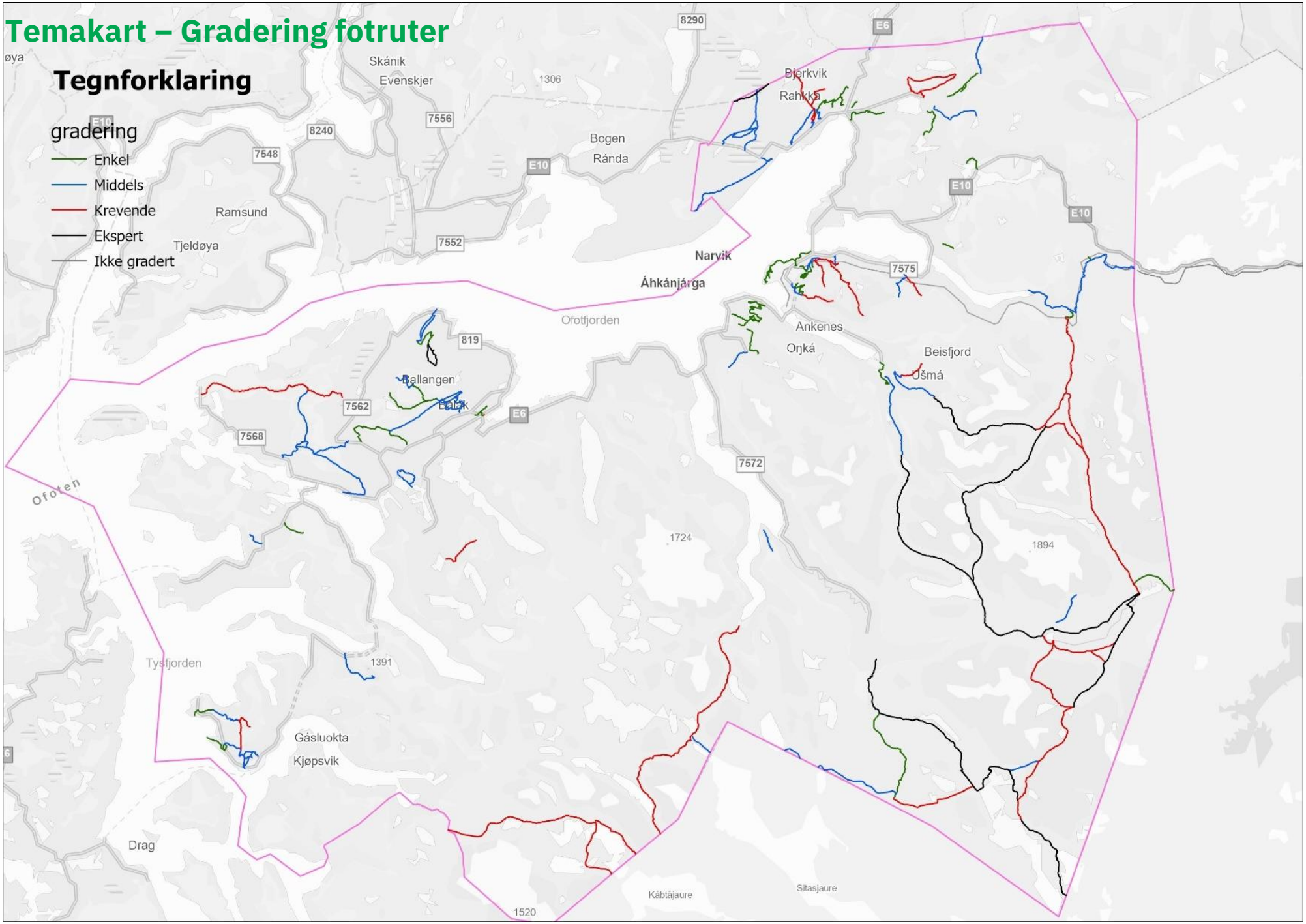
Type ferdselsåre	Foreslått turrute, sti
Gradering	Middels/Krevende
Lengde (en vei)	4.5 km
Merket / Skiltet	Ja (dårlig) /Nei
Tilrettelegging	Parkering, toalett, søppeldunk, gammel infotavle
Grunneieravtale	Usikker
Eiendommer (gnr./bnr.**)**	**211**/6, **284**/1, **288**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Turgruppa Kjøpsnes IL (må avklares på nytt)
Tiltak	Merke ruten på nytt, oppdatere infotavle på parkeringsplass – info om turruten og klatring.

Kjøpsvik

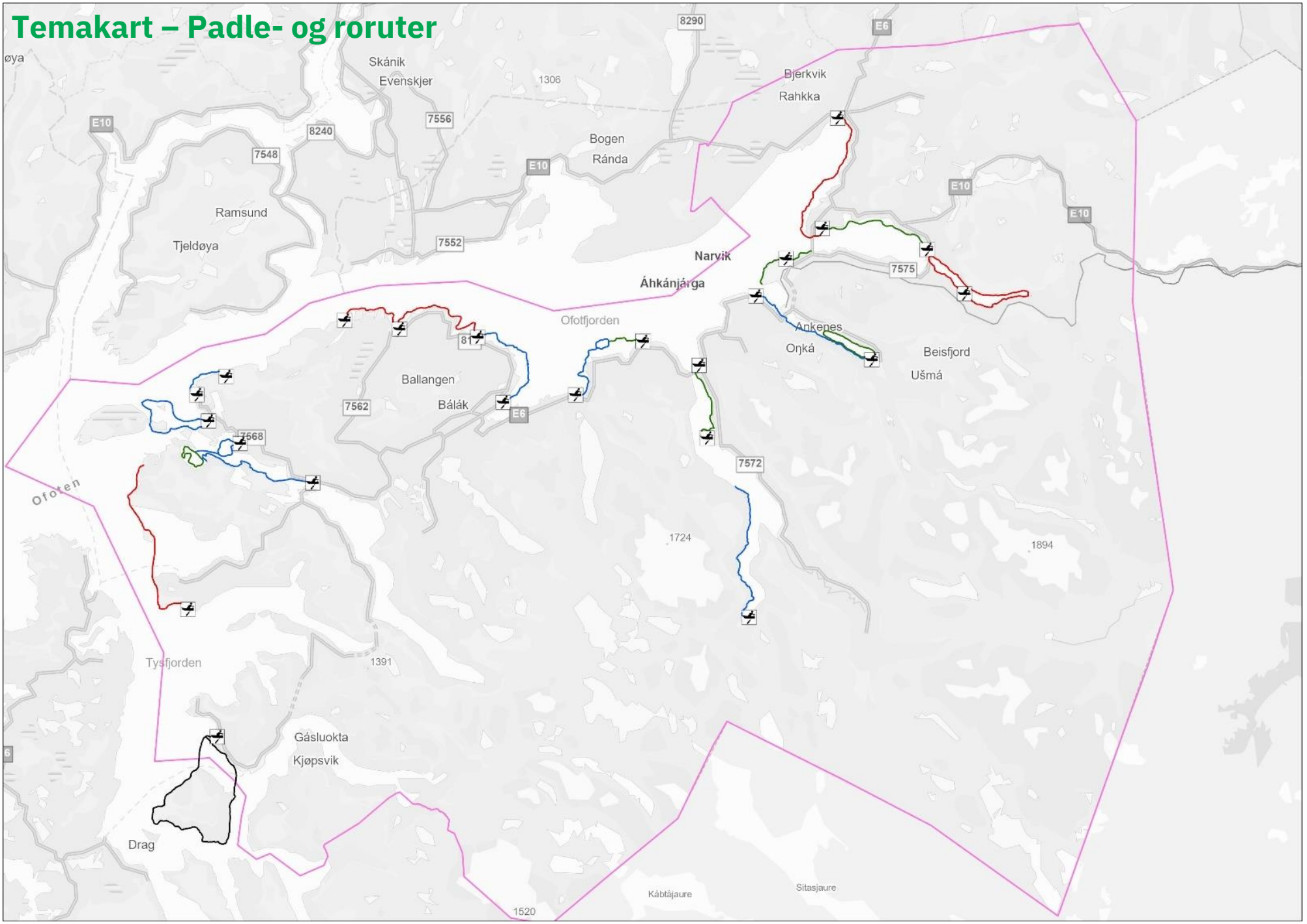

Type ferdselsåre	Turrute, sti
Gradering	Enkel – Krevende
Lengde (en vei)	Turruter: Smineslia- Ørneredet - Stortind 1.5 km, Damveien – Kjøpsvikvatnet – Veten 2,5 km, Damveien – Stortind 1.5 km, Smineslia – Veten 1.6 km, Kobbvikhøgda – Veten 2.5 km, Lappgamman – Holmfjellet 1.5 km, Holmfjellet – Kjekvikfjellet 4.5 km, Kobbvikhøgda – Fredagsvika 2 km, Hundholmveien – Lappgammen 500 m. Sti: Lappgamman – Lifjellet 6.3 km, Kjekvikfjellet – Veten 3 km, Kobbvikhøgda rundt 1.3 km
Merket / Skiltet	Ja/ja, noen umerkede stier
Tilrettelegging	Gapahuk, parkering, toalett, bålplass, utsiktpunkt, infotavla
Grunneieravtale	Ja
Eiendommer (gnr./bnr.)	**215**/2, **215**/3, **217**/2, **218**/1, **218**/4, **219**/1, **219**/9, **220**/1 **220**/36, **290**/1
Vedlikeholdsansvarlig / Eier tilrettelegging	Turgruppa Kjøpsnes IL
Tiltak	Merke turen mellom Kobbvikhøgda – Fredagsvika og på Lappgamman

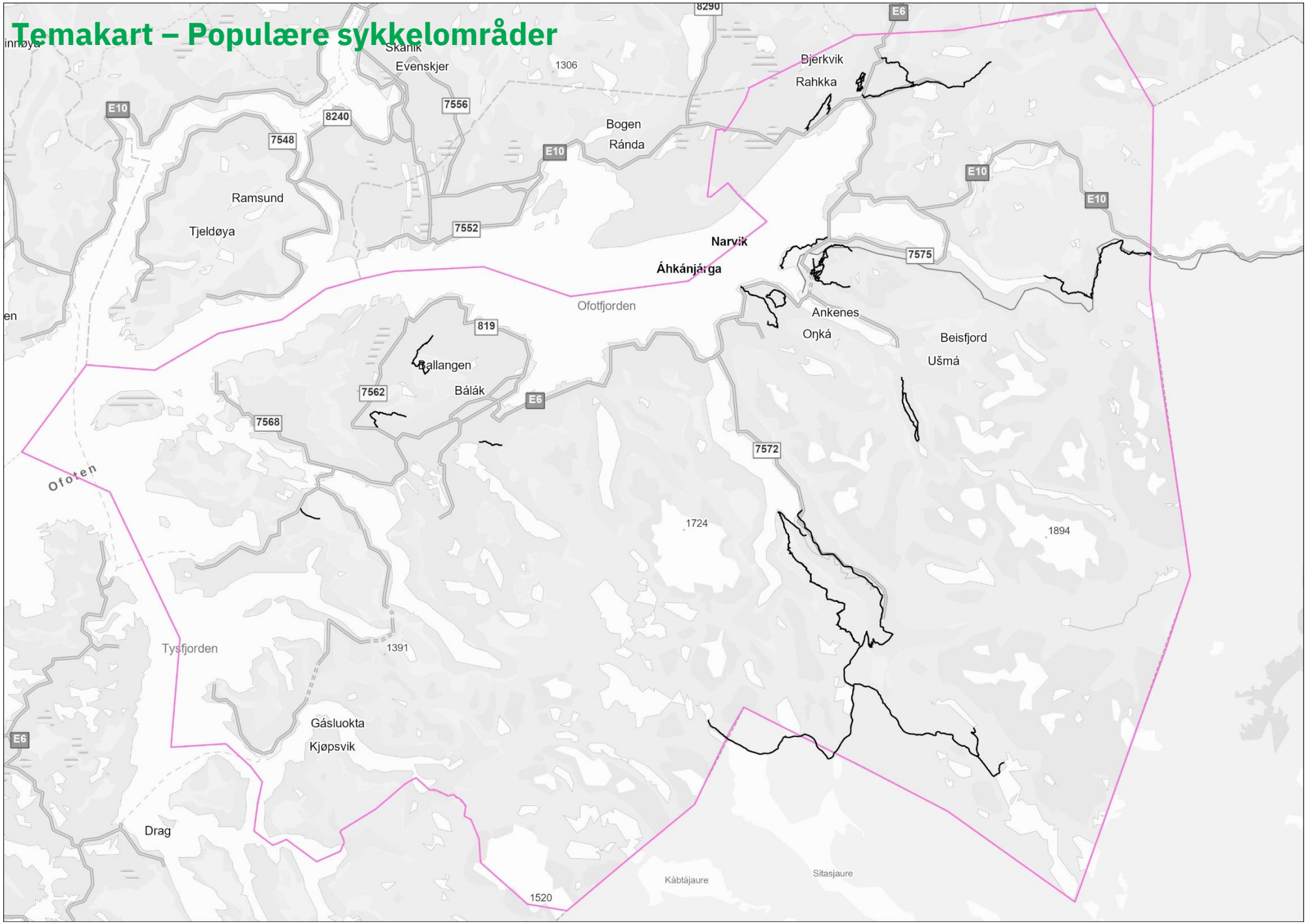
Temakart – Gradering fotruter

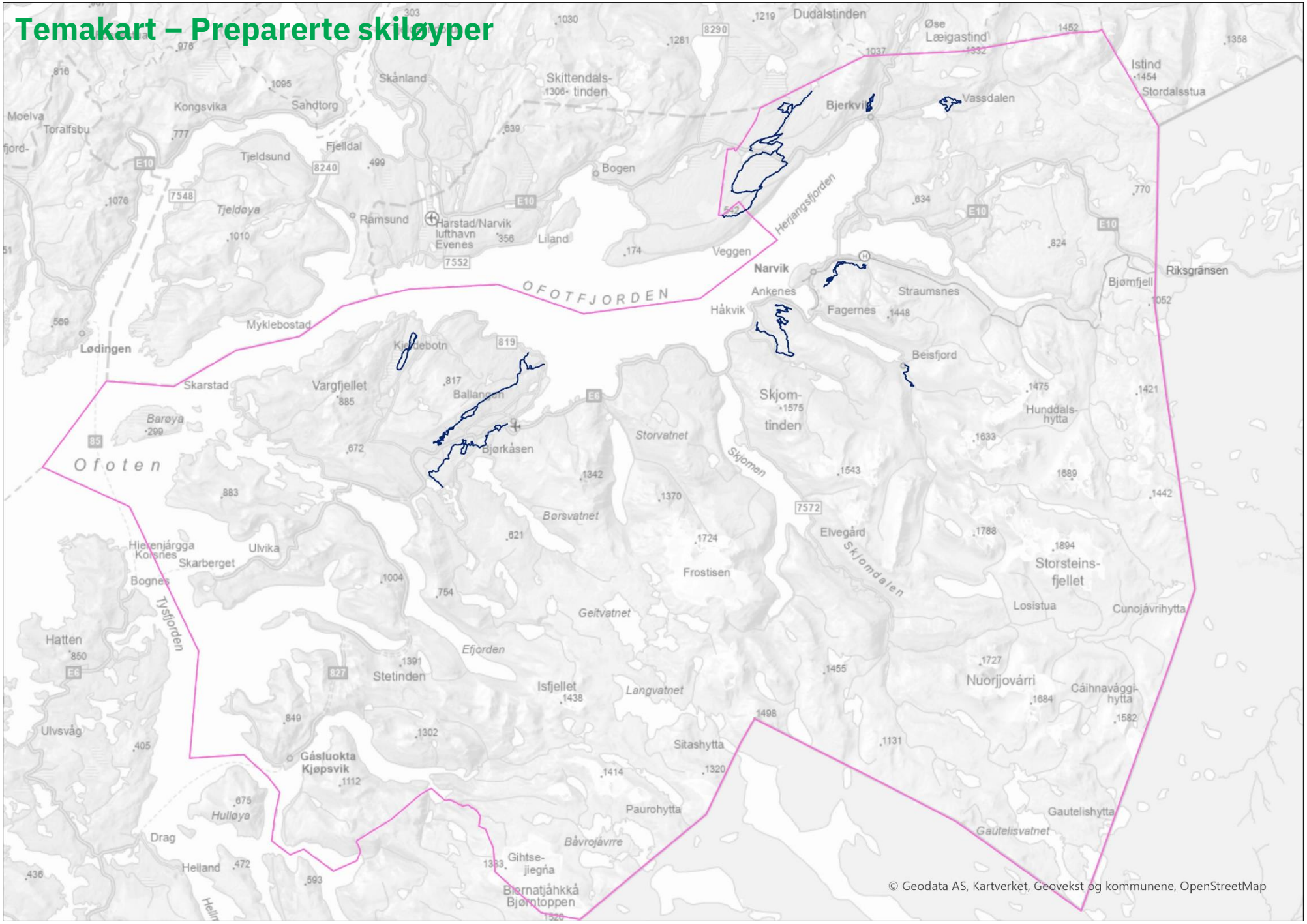
Temakart – Padle- og roruter

Temakart – Populære sykkelområder

Temakart – Prepparerte skiløyper

Kilder

Publiserte kilder

Effekter av å skilte og merke en eksisterende turrute NINA Rapport 1440, Norsk institutt for naturforskning, **2018**

Fra Møysalen til Elgens fot, Øystein Normann, **2010**
Kartlegging av tilgjengelighet i friluftsområder - Kartverket, 2021
Merkehåndboka - Tilrettelegging og synliggjøring av turruter, Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådenes Landsforbund, **2019**

*Sammen om aktive liv - Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020–2029, Helse- og omsorgsdepartementet, **2020***

Studie av kommunal og fylkeskommunal planlegging for NÆRTUR. Om kommunal og regional planlegging for etablering av turveier og turstier i nærmiljøet, Thorén, Kine Halvorsen et al., **2018**

*Plan for friluftslivets ferdselsårer, Miljødirektoratet, **2019***
Tilrettelegging av turveier, løyper og stier, Kultur- og kirkedepartementet, **2008**

Kilder på nett

forskning.no/forebyggende-helse-hogskulen-i-volda-partner/a-sitte-i-ro-i-skogen-kan-vaere-like-bra-for-helsa-som-a-lope-opp-en-fjelltopp/1755213

kartverket.no/geodataarbeid/tilgjengelegheit-og-universell-utforming/kartlegging-av-tilgjengelegheit

kulturminnesok.no/
merkehandboka.no/
miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/
miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/stiskulen
miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/friluftsliv/

Kartdata

Bakgrunnskart - Basis Terreng vektor - Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

Turrutebasen - Kartverket
FKB-TraktorvegSti - Geovekst
N50 Kartdata - Kartverket
Turruter i planen - Midtre Hålogaland friluftsråd

Vedlegg

Vedlegg 1. Naturvern i Narvik kommune

Vedlegg 2. Reindriftsområder i Narvik kommune

Vedlegg 3. Vedlikehold og tilrettelegging av turruter - Midtre Hålogaland friluftsråd, **2023**

Vedlegg 4. *Veileder for gradering - Merkehåndboka,* Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådenes **Landsforbund**, **2019**

Vedlegg 5. Avtale om tilrettelegging og merking av turstier.

Vedlegg 6. Stivettregler terrengsykling, Norsk Organisasjon For Terrengsykling (*NOTS*), **2025**

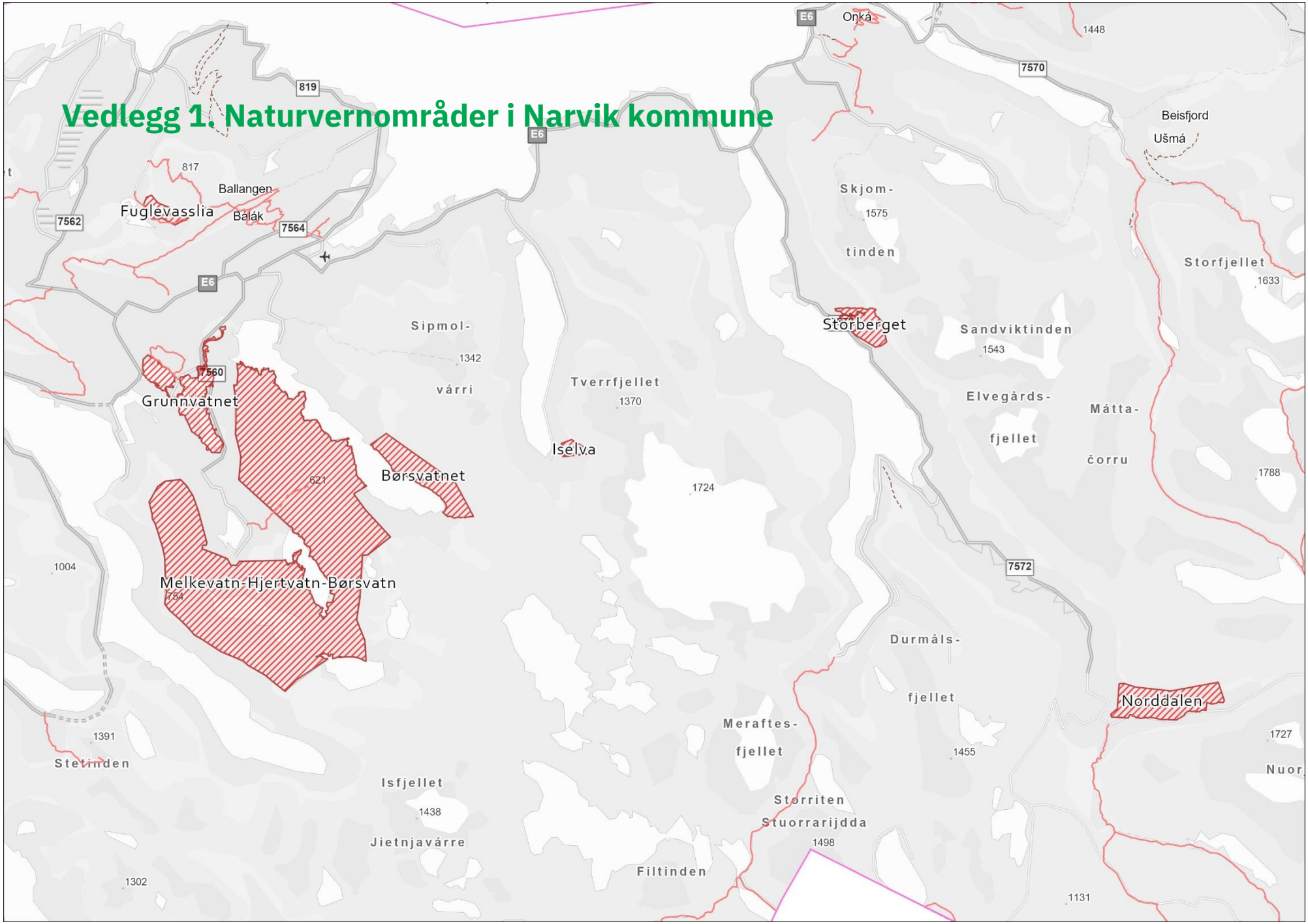
Vedlegg 7. Besøksvett – Visit Narvik, **2024**

Andre relevante lovverk

Lov om folkehelsearbeid - 2012
Lov om forvaltning av naturens mangfold - 2009
Lov om friluftslivet - 1957
Lov om kulturminner - 1979
Lov om planlegging og byggesaksbehandling - 2008

Forskrift om berekraftig skogbruk - 2006

Vedlegg 1. Naturvernområder i Narvik kommune

Vedlegg 2. Reindriftsområder og ferdselsårer

Tegnforklaring

merkede turstier

umerkede turstier

Reindrift anlegg

merkegjerde (høstsommer)

kombinasjonsgjerde (høstsommer-høstvinter)

feltslakteanlegg (høst-vinter)

Årsbeite - sårbare perioder

kalvingsland

tidlig vinterland

senvinterland

Bruksområder

oppsamlingsområde

flyttlei

trekklei

Benker/bord

Bro

Brygge

Bål-/grillplasser

Båtutsettingsrampe

Hytte

Informasjonsskilt/tavle

Kiosk/serveringssted

Markbearbeiding

Parkeringsplass

Skitrekk

Stupebrett/badetrapp

Teltplass

Toalett

Baderampe

AnnenTilrettelegging

Badeplass

Hytte betjent

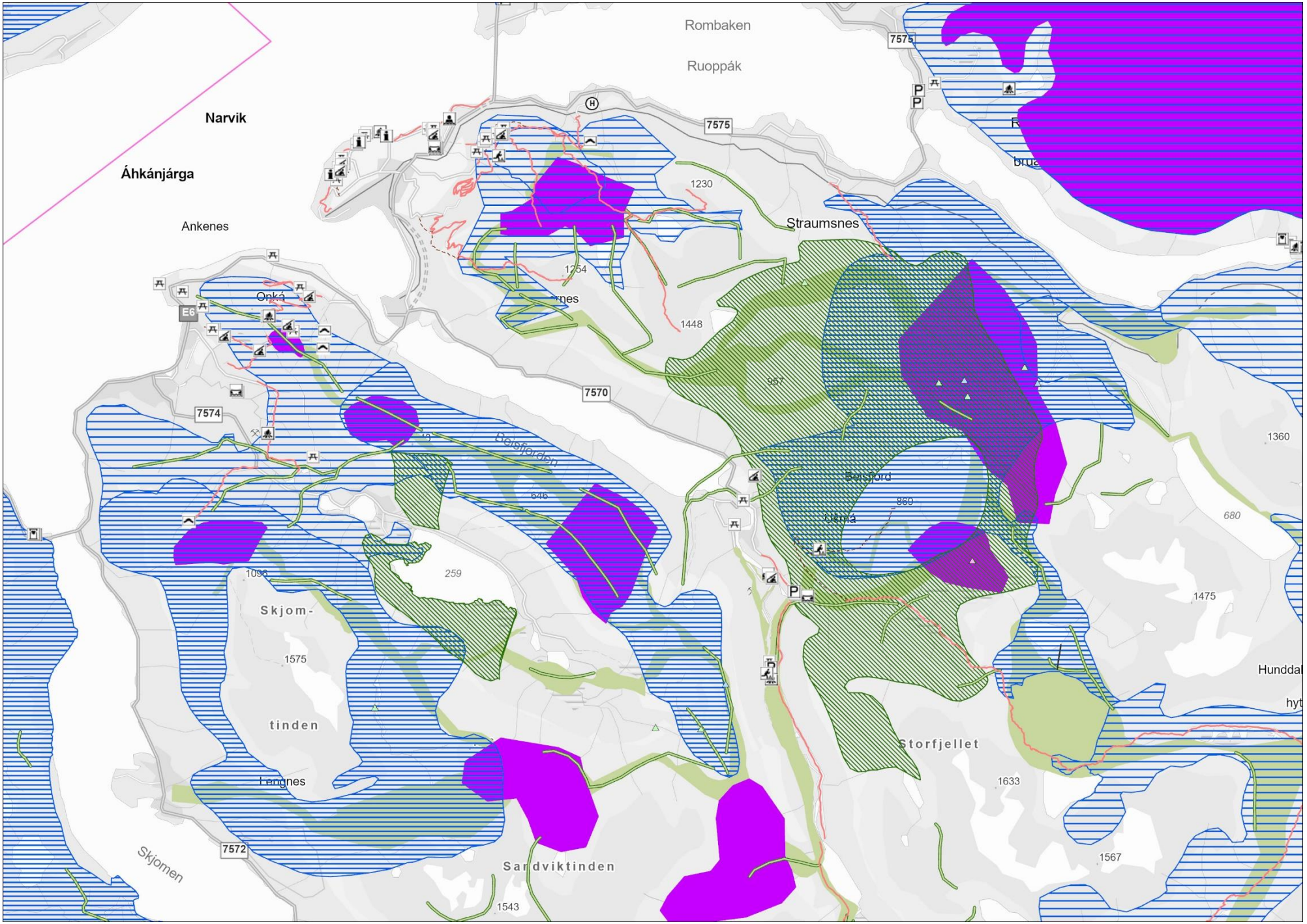
Hytte selvbetjent

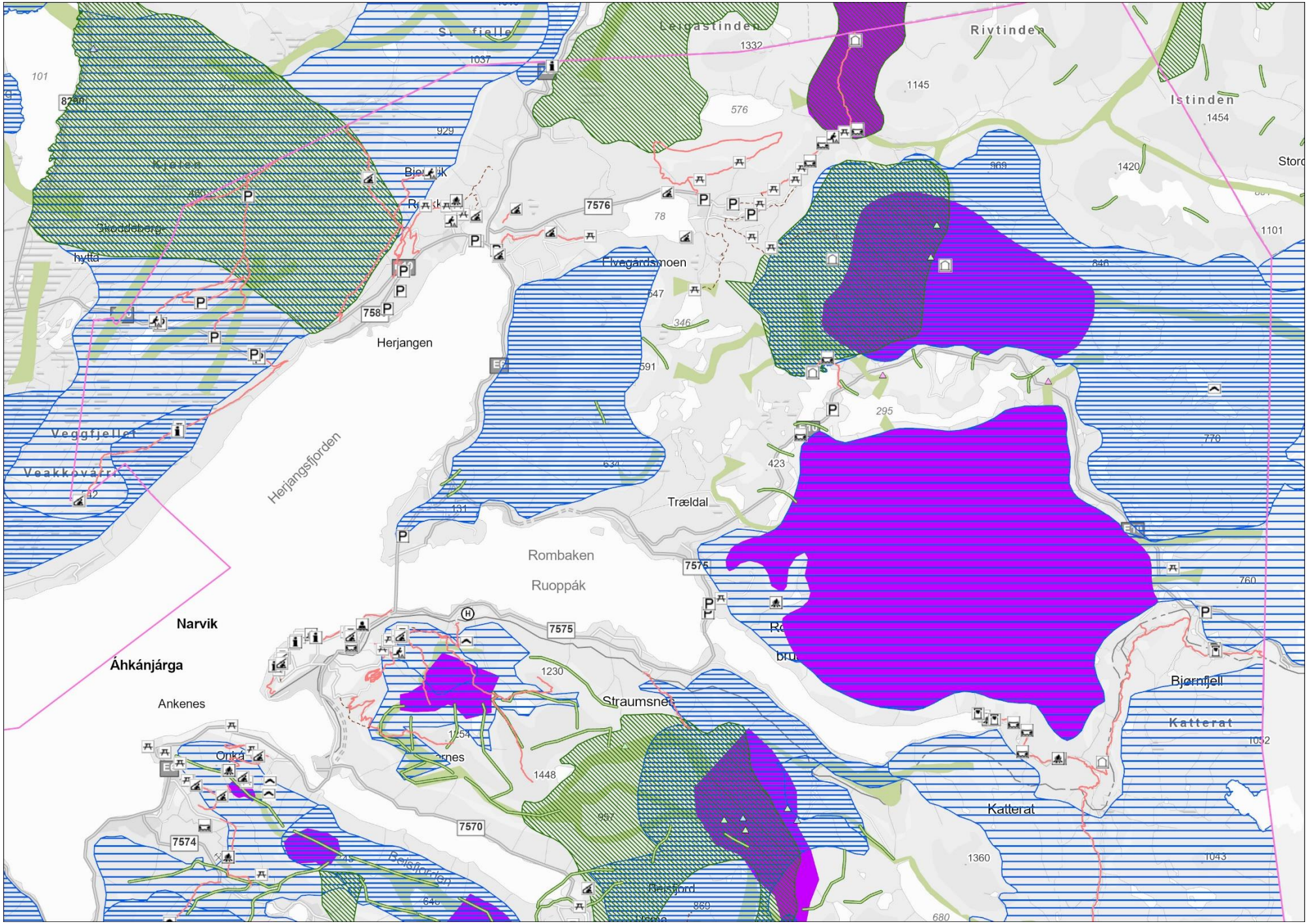
Hytte ubetjent

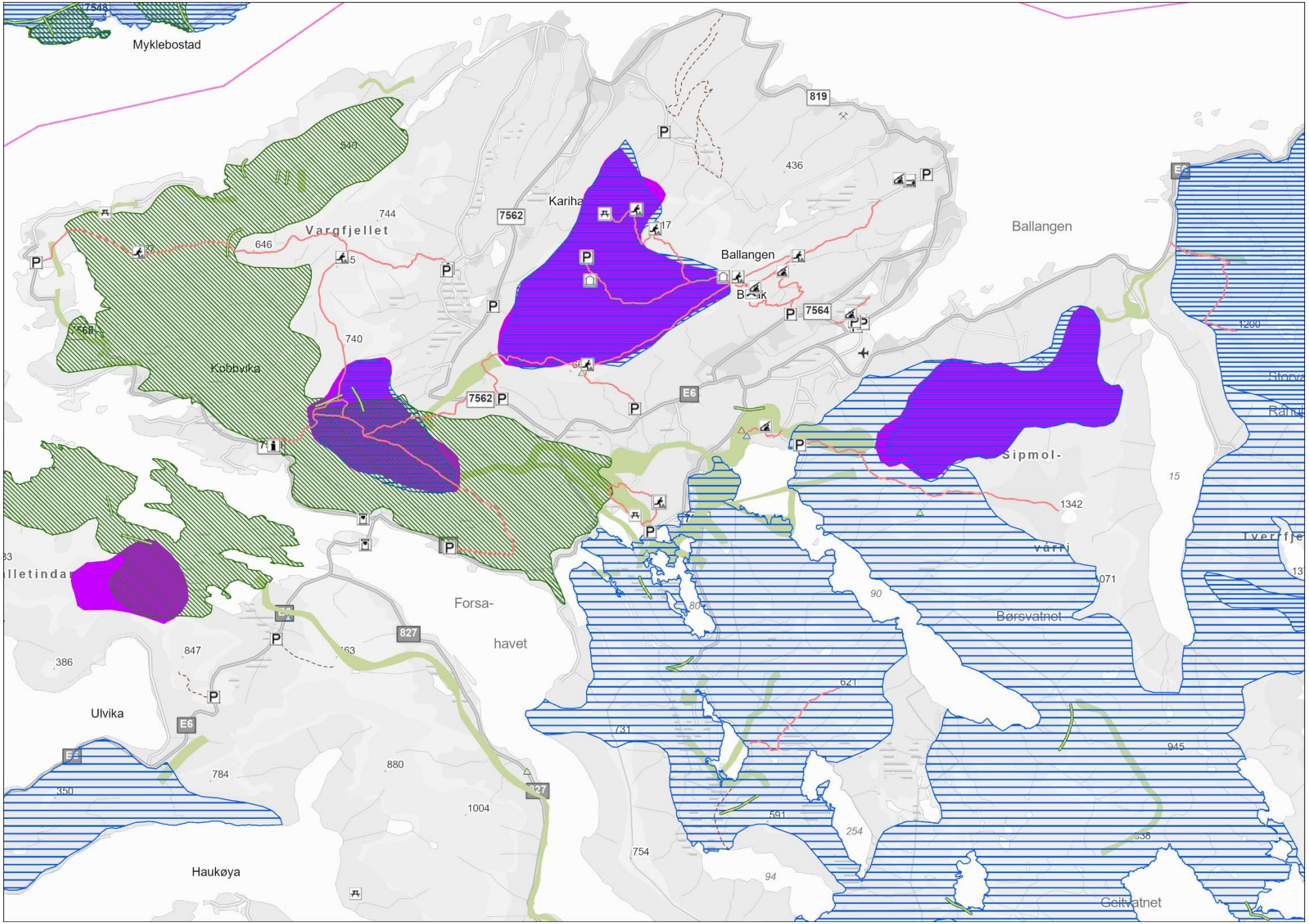
Gapahuk

Utsiktspunkt

Severdighet

Rombaken
Ruoppák
Narvik
Áhkánjárga
Ankenes
Straumsnes
7575
7570
7574
7572
E6
1230
1254
1448
957
1360
680
1475
1633
1567
1543
1575
1096
259
645
869
Skjom-
tinden
Storfjellet
Sandviktinden
Skjomen
Hunddal

Leigastinden
Rivtinden
Istinden
Skoddeberg
hytta
Herjangen
Herjangsfjorden
Veggfjellet
Veakkovárri
Trældal
Rombaken
Ruoppák
Narvik
Áhkánjárga
Ankenes
Straumsnes
Bjørnfjell
Katterat
Beisfjorden
Beisfjord
7576
7575
7574
7570
758

Myklebostad
Vargfjellet
Kobbvika
Ballangen
Ballangen
Sipmol-
Børsvatnet
Forsa-
havet
Ulvika
Haukøya
Geitvatnet
819
7562
7564
E6
827
744
646
740
436
1342
1071
945
880
784
847
386
350
1004
754
591
731
621
254
94
90
80
15
1290

Vedlegg 3. Vedlikehold og tilrettelegging av turruter

Oppretting av turruter

For å tilrettelegge en turrute er det flere ting man må tenke på. Dette er alt fra hvordan skilt og merking skal se ut, skaffe avtaler med grunneier, tilrettelegging av stien og om turruten berører naturmangfold eller kulturminner. Før det praktiske arbeidet starter, må det innhentes nødvendige tillatelser fra grunneiere, rettighetshavere og myndigheter.

Det første man burde gjøre er å opprette en dialog med grunneier. Alle typer tilrettelegging av turruter som fjerning av vegetasjon og steiner, bygging av klopper og gjerdeklyvere, merking og skilting krever grunneiers tillatelse. Hvem som er grunneier kan du finne på seeiendom.no eller ved å kontakte kommunen. **Vedlegg 4** viser en standard grunneieravtale som kan brukes mellom kommunen eller foreninger og grunneiere. Om grunneier ikke kan nås kan kommunen gi tillatelse til å merke opp turruter i utmark med hjemmel i friluftsloven § 35.

Selv med grunneiers tillatelse kan det være flere hensyn som må tas før merking og skilting. De fleste verneområder har restriksjoner mot inngrep, herunder skilting og merking. Det er forbudt å merke på kulturminner (dette gjelder også varder) eller skilte i fredningssonen til kulturminner. Kontakt Statsforvalteren for spørsmål ved merking i verneområder og fylkeskommunen for spørsmål om kulturminner. Du kan finne kulturminner på kulturminnesok.no og verneområder og naturmangfold på naturbase.no.

Narvik kommune og Midtre Hålogaland friluftsråd anbefaler at lag og foreninger i Narvik bruker *merkehåndboka* (merkehandboka.no) som standard for merking og skilting.

Miljødirektoratet har laget Stiskulen (miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/stiskulen), som er en nettside hvor man kan finne råd om hvordan man kan tilrettelegge og vedlikeholde stier. Stiskulen bygger på Statens naturoppsyn sine erfaringer med tilrettelegging og tiltak langs stier, turveier og andre ferdselsårer.

Både eksisterende og nye turruter skal inn i turrutebasen som er en nasjonal database for turruter. Turruter kan meldes inn i kartet via rettikartet.no eller ved å kontakte friluftsrådet som kan hjelpe med å legge inn. For dette trenger du en GPX-fil eller detaljert kart for hvor turruten går.

Merking og skilting

Det er ønskelig fra Midtre Hålogaland friluftsråd og Narvik kommune at merkehåndboka brukes som veileder for gradering, merking og skilting av turruter. Det gjøres unntak der det er etablert andre konsepter slik som i UKL.

Ett felles system har en rekke fordeler:

- Turruter og turmål blir lett tilgjengelig for flere.
- Det er gjenkjennbart og skaper trygghet for brukerne uavhengig av hvor i landet en er.
- Det hjelper brukerne til å velge hensiktsmessige turer ut fra egne forutsetninger. Dette er avgjørende for å sikre gode naturopplevelser og mestring.
- Det letter og forenkler arbeidet for de som skal planlegge og utføre det praktiske arbeidet.
- Det gir forutsigbarhet for grunneiere, myndigheter og andre som skal gi tillatelser og godkjenninger – og bevilge støtte.
- Det bidrar til at det ikke foretas naturinngrep eller inngrep i kulturminner ut over anbefalingene og standardene.
- Det bidrar til kvalitet på alle tiltak.
- Det letter beredskaps- og redningsarbeid.
- Det styrker statusen til friluftslivets ferdselsårer og turruter og legger grunnlag for at de blir ivaretatt i plan- og utbyggingssaker.

Standard for merking (merkehåndboka)

Merkefarger:

- For vandreruter i skogen og på kysten skal blå farge, NCE-kode 1040B, brukes.
- For vandreruter på fjellet skal rødfargen, med NCE-kode 1481-Y93R brukes, eller kode RE 30 RS 50 på c-base.
- Turistforeninger og turlag tilsluttet Den Norske Turistforening merker ruter i fjellet med rød T på varder og stein. Rød T males med 3 cm strektykkelse, 11 cm lang overligger og 9 cm høy stolpe.
- Skiløyper skal merkes med rødfarge med NCE-kode 1481-Y93R, eller kode RE 30 RS 50 på c-base.

Merkeplassering:

- Det merkes i hovedsak på trær, staker, steiner og varder.
- Hovedregelen er at det **ikke** skal merkes **på fjell** eller **jordfast stein**.
- I skogen merkes det i hovedsak på trær og staker.
- Over myrområder, hogstflater og andre åpne områder kan det settes opp staker som det merkes på. Til staker benyttes rundstokk med diameter 6 – 8 cm, eller firkantet/ mangekantet stokk i bestandig trematerialе. I skogsterreng kan stakene være opp til 2,5 meter høye over bakken. For staker til skiløyper, bør stakene være 3 meter.
- Merkene males i øyehøyde, ca. 1,8 m over bakkenivå.
- Over svaberg og lignende der det er vanskelig å få staker til å stå, kan det settes opp varder og merkes på disse. På disse vardene merkes det med et liggende rektangel (5x15 cm).

Merkehåndboka og skiltmanualen, samt er tilgjengelig på nett på www.merkehandboka.no. Ved spørsmål om merking og skilting, kontakt Midtre Hålogaland friluftsråd.

Vedlikehold av stier

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for etablering og vedlikehold av stier. Kapittelet under er uttak rett fra *Stiskulen* som er tilgjengelig på nett.

Vedlikeholde stien

Kontinuerlig tilsyn og vedlikeholde er avgjørende for å holde stien i god stand. Dette gjelder både naturlige og opparbeidede stier.

Skaper du gode rutiner for tilsyn og vedlikehold, vil levetiden for både naturlige og opparbeidede stier øke. Da motvirker du slitasje og behovet for større tilretteleggingstiltak reduseres.

For å fange opp slitasje, skader og erosjonsproblemer på en mye brukt sti, bør det være tilsyn på stien flere ganger i året.

Du bør prioritere å se til stien:

- under snøsmeltinga og teleløsningen på våren
- på sommeren, når det er mest ferdsels på stien
- før snøen legger seg for vinteren
- etter store nedbørsmengder
- i forkant av ekstremvær om mulig

Kontrollere vann i stien

Rennende vann er den største fienden til stien. Vann eroderer vekk stisporet, og gjør stien lite attraktiv å gå på. Derfor må du gjøre tilsyn med stien etter store nedbørsmengder og under snøsmeltinga, og få vannet ut av stien så fort som mulig.

Her finner du ulike metoder for å kontrollere vannet:

- Slik kontrollerer du vann i stisporet

  Det er flere måter å drenere vann vekk fra stien.

Om du har et system for å kontrollere vannet, må du passe på at stein, løv og kvist blir fjerna før det tetter dreneringssystemene. Det er spesielt viktig at alt er renset før vinteren, slik at den er klar til snøsmeltinga til våren.

Generelt øker nedbørsmengden med 8 – 10% per 100 høydemeter. Ligger stien i et høyalpint nedbørsrikt område, krever det mer tilsyn for å ha kontroll på rennende vann i stisporet.

Rydd i stien

Hold stien ryddig og plukk opp søppel når du er på tilsyn.

Om det ligger løse steiner eller andre ting i stien, vil folk helt ubevisst gå utenfor stisporet og etter hvert utvide stien eller lage villstier. Dette kan du ofte løse ved å gjøre små, usynlige tiltak som gjør stien bedre å gå på.

- Rydd småstein ut av stien.

- Legg større steiner med den flate siden opp.

Så spesielt etter villstier og snarveier. Hvorfor har villstien oppstått her, og kan vi gjøre små grep slik at folk velger rett sti?

Når du har rydda stien, bør du sperre villstiene ved å legge en stein, en stokk eller noe annet der stien deler seg.

Hold stien åpen

Om det stikk ut greiner eller annen vegetasjon langs stien, kan folk bli presset ut av stisporet. Fjern greinene og pass på at stien ikke gror igjen.

Blir stien nytta til toppturer på vinteren, kan en med fordel rydde høyt og fritt, slik at personer med ski på sekken lett kan ta seg fram på stien.

Rydd utkikkspunkt underveis på stien. Det skaper bedre opplevelser opplevelser og naturlige pauser for brukerene.

Utbedre skader på stien

Flåm, teleløsing, snøskred og jordskred kan skade stien. Slike skader bør du reparere så fort som mulig.

I etterkant av ekstremvær må du befare stiene med tilhørende infrastruktur for å avdekke eventuelle skader, og du må rydde stien for vegetasjon og vindfall.

OBS: Fjerning av nedfall av stor skog over sti skal utføres av fagfolk innen skogbruk. Stor skog som ligger over en sti har kraftige spenningar og kan være livsfarlig.

Om bruken og slitasjen på stien er så stor at det ikke er nok med vanlig vedlikehold, bør du starte et stiprosjekt.

Les mer om å starte eit stiprosjekt, kontrollere vann, grussti, spalta grussti, steintrapp og gangbaner på Stiskulen. Flere tiltak beskrives også i merkehåndboka.

Vedlegg 4.1 Gradering fotruter

GRADERING VANDRING

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	STI TYPE	STIGNINGSGRAD OG EKSPONERING
ENKEL 	• Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter • Dersom tilrettelagt for rullestol/barnevogn, merkes dette med eget symbol	• < 300 m • < 5 km	• Asfalt, grus, skogsveier og gode stier • Stor grad av opparbeiding som gir god fremkommelighet • Hovedsak kortere turer • Underlag fast og jevnt uten store hindringer eller kryssing av bekk	• Moderate stigninger • Ingen bratte partier
MIDDELS 	• De med litt erfaring i terreng • Middels trente turgåere • De med grunnleggende ferdigheter	• < 600 m • < 10 km	• Kan ha noe mer krevende partier enn grønn tursti • Kan være steinete, men ingen ur • Kun enkle vad	• Moderate stigninger som kan inneholde enkelte bratte partier • Enkelte partier som kan oppfattes som luftige for folk med høydeproblemer
KREVENDE 	• Erfarne turgåere • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass	• < 1 000 • < 20 km	• Sti, åpent terreng, stein, ur og snaufjell • Bratte helninger og lengre strekninger med løs stein og myr kan forekomme • Vading kan forekomme	• Flere typer stigninger og utfordringer • Flere luftige og utsatte partier • Kan inneholde tekniske utfordringer med noe klyving og bruk/støtte av hendene
EKSTRA KREVENDE 	• Erfarne fjellfolk • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks høyde eller lengde	• Lange turer på mer krevende stier enn «rød sti» • Krevende vading kan forekomme	• Toppturer med bratte og vanskelige partier med ujevnt underlag • Luftige partier og passasjer/ partier med utsatt klyving • Smale egger, sva, ur etc.

* Med **høydemeter** mener vi samlet stigning for hele turruta. I meget bratt terreng må også høydemeter med nedstigning tas med i graderingen. Nedstigningen bør tillegges halv vekt av oppstigning. **Lengde** beskriver den totale lengden i km på turruta fra et angitt punkt til et annet, dvs. én vei og ikke tur/retur. For rundturer finnes et eget symbol og da brukes hele rundturens lengde i antall km.

Vedlegg 4.2 Gradering skiløyper

GRADERING SKIGÅING

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	LØYPETYPE
ENKEL 	• Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter	< 100 m	• Korte løyper uten "plogbakker" eller "fiskebeinsbakker" • Dersom løypen er skuterpreparert bør den være tilnærmet helt flat • Må ligge i beskyttet terreng – ikke over tregrensen
MIDDELS 	• Middels godt trente skiløpere • Grunnleggende skiferdigheter	< 300 m	• Mer krevende løyper i skogsterreng • Dersom løypen er skuterpreparert må traseen legges slik at alle nedoverbakker kan kjøres uten store krav til skiferdigheter • Kan gå over tregrensen, men ikke værutsatt over lengre strekk. I slike områder må løypen i så fall merkes ekstra godt
KREVENDE 	• Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass	< 600 m	• Løyper i høyfjellsterreng og lange, krevende løyper, gjerne upreparerte • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning
EKSTRA KREVENDE 	• Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks	• Lengre og mer krevende løyper enn rød, og med til dels bratte stigninger opp og ned • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning og er vanligvis upreparerte • Konkurranseløyper i henhold til FIS standard

Vedlegg 5. Stivettregler for terrengsykling

På barmark

1. Vær omtenksom og hyggelig i møte med turgåere.
2. Du har alltid vikeplikt for fotgjengere.
3. Begrens farten slik at du ikke er til fare eller ulempe for andre, særlig langs veier og stier som innbyr til høy hastighet, eller i uoversiktlige partier.
4. Brems ned til gangfart i god tid før du passerer andre på en smal sti.
5. Ikke lag nye spor, dersom du ikke har ferdigheter til å forsere en hindring, gå av sykkelen.
6. Unngå å sykle på spesielt sårbare stier like etter perioder med mye nedbør.
7. Ikke lag stien bredere ved å sykle utenom vanndammer eller hindringer.
8. Bær sykkelen gjennom myrområder slik at det ikke dannes dype spor.
9. Ikke lås bakhjulet i bratte nedoverbakker.
10. Dersom to syklister møtes i en bakke, har den som sykler oppover forkjørsrett.

På snø

Allemannsretten gir syklister rett til å ferdes i skiløyper om vinteren, men vi har også en plikt til å opptre hensynsfullt og ikke påføre skade eller være til ulempe for skiløperes interesser når vi ferdes.
I skiløypene er skiløpere og gående de myke, og syklistene de harde trafikantene.

NOTS ønsker derfor å oppfordre syklister til å følge reglene nedenfor for å forhindre konflikt og sørge for at alle som ferdes i utmark på vinterstid har gode opplevelser.

1. Vær hensynsfull og hyggelig i møte med skiløpere og gående.
2. Du har alltid vikeplikt i møte med skiløpere, de har lengre bremselengde, mindre kontroll og tar mer plass i bredden i opp- og nedoverbakke
3. Ligg til høyre mellom skisporene, eventuelt helt til høyre hvis mulig.
4. Brems ned til kontrollert fart når det kommer skiløper i mot, og passer skiløpere i samme retning som deg med varsomhet på venstre side.
5. Vær spesielt observant i nedoverbakker, det tar lengre tid å bremse på snø enn på sti/grus/asfalt.
6. Unngå å krysse skisporet mer enn nødvendig.
7. Unngå de mest populære utfartsstedene i kjernetiden på lørdager og søndager og ellers når trafikken er stor i skiløypene.
8. Unngå å sykle i skiløyper når det er gjennomslagsføre og du setter dype spor, eller når løypene er myke og trenger tid til å sette seg etter at preppemaskinen har kjørt spor.

Vedlegg 6. Besøksvett - Visit

Velkommen til Narvikregionen!

Den rå naturen, kulturen, de bratte fjellene og de dype fjordene står sentralt hos oss. Det vi har er rått og autentisk, her er opplevelsene sterkest. Våre fortrinn skal vi ta vare på, og sammen med deg som besøker oss – gjøre enda bedre!

Vårt ønske er at alle som besøker Narvikregionen får en fantastisk opplevelse i våre storslåtte omgivelser. Det hviler derfor et ansvar på hver og en av oss til å ta vare på vårt unike område. Det hviler et ansvar på de som går før deg, på lik linje som det hviler et ansvar på deg om at de som følger i dine fotspor får den samme fine opplevelsen.

Tenk sikkerhet!

Når du er ute på arktiske opplevelser i Narvikregionen, er det viktig å være forberedt på ulike værforhold for å kunne nyte fullt ut og være trygg.

Sjekk alltid værmeldingen før du drar, slik at du kan kle deg riktig. Om det er varmt, bruk lette og pustede klær, husk solkrem og solbriller, både for å beskytte mot sommer- og vintersola.

Ved kaldt vær, sørg for å ha lag-på-lag klær, gjerne ull innerst for å holde varmen, ta med lue og hansker og vanntette klær for å beskytte mot regn. Husk gode tursko.

Når du er ute, vær oppmerksom på eventuelle endringer i været, og søk ly eller kom deg i trygghet om nødvendig. Hold deg til stier og unngå farlige områder som bratte skråninger eller steinete terreng. Ha alltid med deg nødvendig utstyr som kart, kompass, førstehjelpsutstyr og ekstra mat/drikke. Og gi beskjed hvor du går!

Unngå:
Unngå unødvendige risikoer bare for å ta et fint bilde eller få en bedre utsikt. Ved nødsituasjoner, ring 110 for brann, 112 for politi, eller 113 for medisinsk assistanse.

Tenk miljø!

Når du utforsker Narvikregionen, er det viktig å være bevisst på miljøet, og ta hensyn til hvordan din oppførsel påvirker det. Vi har en rolle å spille i å bevare og beskytte omgivelsene våre. Ved å velge miljøvennlig er vi sammen om å skåne vår unike natur og kulturarv.

Ta med ditt eget søppel, og bli gjerne med å plukke søppel du finner mens du er på tur. Sørg for å kaste det på riktig måte.

Bruk gjenfyllbare flasker, og velg gjenbruk i stedet for engangsplast. Støtt lokalsamfunnet vårt ved å handle lokalt.

Velg bærekraftige reisemåter som gåing, sykling eller offentlig transport for å skåne naturen. Hold deg til merkede stier for å unngå å forstyrre sårbare økosystemer og redusere slitasje på naturen.

Vær oppmerksom på omgivelsene og prøv å etterlate naturen slik du fant den, eller enda bedre!

Unngå:
Vi ber om at det ikke benyttes engangsgriller i naturen, det er brannfarlig og vanskelig å ta med etter bruk. Respekter restriksjoner på bål; det er forbud i perioden 15. april til 15. september.

Respekter naturen!

Når du opplever den arktiske naturen i Narvikregionen, er det veldig viktig å respektere og verdsette dens skjønnhet og sårbarhet.

Ta deg gjerne tid til å observere og sette pris på den naturlige skjønnheten omkring deg uten å forstyrre den. Ved å ikke etterlate deg spor, sikrer du at landskapet forblir like vakkert for fremtidige besøkende som det for deg nå.

Sjekk om du er i et verneområde og følg de lokale reglene. Ta kun bilder og etterlat kun fotspor. Om du skal overnatte ute, velg steder som er trygge og som ikke fører til erosjon. Bruk offentlige toaletter hvis det er mulig, og hvis du må gjøre fra deg utendørs, gjør det ansvarlig og et godt stykke unna vann, leirplasser og stier. Grev et hull som er ca 15 cm dypt, og dekk til hullet når du er ferdig med for eksempel stein og mose, så ikke hunden graver det opp etterpå.

Unngå:
Unngå å plukke blomster eller samle planter, dette skader lokale øko-systemer og reduserer mangfoldet av planteliv. Ikke mat villdyr, fugler og gårdsdyr – hold god avstand.

Bygg ikke steinvarder, dette forstyrrer landskapet og villeder andre turgåere.

Respekter dyrene!

Når du er i naturen i Narvikregionen, er det viktig å vise respekt for dyrelivet og deres naturlige habitat. Respekter avstandsgrenser for å unngå å skremme dem eller forstyrre atferdsmønstre. Det er viktig å huske at det finnes rovdyr i vår arktiske natur, og de kan reagere uforutsigbart på menneskelig nærvær.

Lukk alle grinder etter deg når du er ute på tur. Følg nasjonale og lokale fiskeregler. For ferskvannsfiske må voksne betale nasjonal fiskeavgift og skaffe lokalt fiskekort. Hold deg orientert om spesifikke lokale restriksjoner, samt regler om fiskeutstyr og metoder, fangstørrelse og sesonger.

Ha alltid hunden i bånd for å beskytte dyreliv og husdyr.

Vær oppmerksom på skilt eller advarsler, og respekter disse eller ta forhåndsregler når du ferdes i disse områdene. Ved å vise respekt for dyrelivet og deres naturlige

habitat bidrar du til å opprettholde balansen i våre økosystem, og sikrer at både mennesker og dyr kan nyte naturen i harmoni.

Unngå:
Unngå å mate ville dyr, da dette forstyrrer deres naturlige dietter, og avhengighet av menneskelig mat gjør dem avhengige og mindre tilpasningsdyktig.
Hold avstand til rovdyr og andre dyr i naturen vår. Hold avstand til yngle- eller hekkeområder for å sire at du ikke forstyrrer reproduksjonsprosesser eller familieenheter.

Gjensidig respekt!

Når du som gjest i Narvikregionen viser respekt for natur og dyreliv ved å følge våre besøks- og naturvettregler, bidrar du til å skape gode relasjoner med lokalbefolkningen.

Kulturelt: Vårt lokalsamfunn har dype bånd til naturen og dyrelivet i våre områder. Ved å vise respekt for vår kultur bygger du som gjest tillit og respekt hos lokalbefolkningen.

Sikkerhet og trygghet: Lokalbefolkningen vår setter pris på gjester som tar ansvar for egen sikkerhet og respekterer lokale retningslinjer og advarsler.

Lokalbefolkningen får et positivt inntrykk av besøkende som viser respekt, og det bidrar til å øke følelsen av trygghet i lokalsamfunnet.

Bærekraftig reiseliv: Når du som gjest følger våre forsiktighetsregler for å beskytte våre naturressurser og dyreliv, viser du at du verdsetter og støtter vårt arbeid innenfor Merket for Bærekraftig reisemål.

Vi oppfordrer alle til å dra på organiserte turer og aktiviteter, vi har kunnskapsrike guider som loser deg gjennom opplevelsene våre!